151

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΑΣΙΣΜΟ

Τεύχος # 33 // Χειμώνας-Άνοιξη 2025 // 2 €

Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ (ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ) // «ΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ» (ΜΕΡΟΣ Β΄): η Ελλάδα και η Μέση Ανατολή, 1981-1989 // Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΟΛΟΓΙΑ ΣΑΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (η εκδήλωση) // Η ΚΛΕΙΣΤΗ ΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ // Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ: το δημογραφικό και η Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδας // Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΑΝ ΣΥΝΕΧΗΣ ΚΡΙΣΗ - ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ! (2020-2025) // «ΗΜΟΥΝ ΚΙ ΕΓΩ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ»

Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ίσως το σημαντικότερο δίδαγμα μετά από ενάμισι χρόνο καραντίνας ήταν ότι αυτό που εκτιμούσαμε από μικροί ως «ελευθερία» δεν ήταν παρά η ελευθερία κατανάλωσης. Αυτή η πλάνη είναι βαθιά ριζωμένη όταν ζούμε σε έναν καπιταλισμό όπου όλες οι κοινωνικές σχέσεις είναι αντεστραμμένες και διαμεσολαβημένες από εκθαμβωτικά «γκατζετ»-μηχανές. Το κουτί της τηλεόρασης είναι «διασκέδαση». Η παντοφλίτσα που έχουμε για κινητό είναι «επικοινωνία». Το πιο μεγάλο κουτί που πιάνει 150 χιλιόμετρα ταχύτητα είναι «βόλτα», «εκδρομή στη φύση». Και πάει λέγοντας.

Από την άλλη, πόσο παραπλανημένοι είμαστε στ' αλήθεια; Ακόμη και το shopping therapy που είναι κοινή διαταξική ιδεολογία όλων των καταναλωτών και ταυτόχρονα κινητήρια δύναμη της καπιταλιστικής αγοράς, ενσωματώνει υπαινικτικά την αντίληψη ότι η ελευθερία κατανάλωσης είναι στην τελική μια οικειοθελής πλάνη· όπως ακριβώς θέλουμε να βλέπουμε ταινίες με happy end μολονότι ξέρουμε ότι είναι απλώς ταινίες. Ψωνίζουμε για να την παλεύουμε σε μια ζωή που δεν έχει τίποτα το πραγματικά καινούργιο πέρα από ανταγωνισμό, ταχύτητα, πειθαρχία. Η «ευρυθμία της αγοράς» στον δυτικό κόσμο –κάποιος πουλάει, κάποιος αγοράζει– ήταν/είναι τουλάχιστον μια εγγύηση ότι όλα βαίνουν κανονικά, χωρίς πείνα, χωρίς βόμβες και σίγουρα χωρίς κρεματόρια. Τα οικογενειακά τραύματα – όλοι έχουν έναν παππού ή μια γιαγιά που κάτι έχει ζήσει από εποχές που δεν λειτουργούσε «η αγορά»–, η γνώση ότι το παρελθόν είναι γεμάτο καταστροφή αλλά και ότι το παρόν –κάπου αλλού αλλά όχι τόσο μακριά από εδώ– είναι γεμάτο θάνατο, καθιστούν την πλάνη μας οικειοθελή και, στην τελική, συνθήκη επιβίωσης.

Σε κάθε περίπτωση τα χρόνια της «πανδημίας» ταρακούνησαν αυτή την πίστη στην κανονικότητα και οι δύο πόλεμοι που την ακολούθησαν, κάνανε το ταρακούνημα μόνιμο. Πλέον βρισκόμαστε στην επόμενη φάση. Κάθε κράτος προετοιμάστηκε στα χρόνια της «πανδημίας» και κλείστηκε με μεγαλύτερη ή μικρότερη επιτυχία στον εαυτό του. Οι εξοπλισμοί έκτοτε ανεβαίνουν. Οι πρόσφατες διεθνείς συζητήσεις για το ΝΑΤΟ αλλά και η αύξηση του στρατιωτικού μπάτζετ των κρατών της Ε.Ε. είναι σχετικές με αυτό. Οι εκπρόσωποι των κρατών βρίζονται όλο και πιο φανερά, όλο και πιο χυδαία, μεταξύ τους και η απειλή της κρατικής βίας –δηλαδή αυτό που βρίσκεται κάτω από την καπιταλιστική οικονομία και την τάχα «ελεύθερη αγορά»– αναδύεται πεντακάθαρα σαν στιλβωμένο μέταλλο. Οι διεθνείς συζητήσεις για την ελευθερία του λόγου, με τους δύο πόλους να αντιστοιχούν σε ανταγωνιστικές αμερικάνικες και κινεζικές εταιρείες, είναι ασκήσεις εφαρμογής της απαγόρευσης να μιλάμε, της προσπάθειας ενοποίησης του κρατικού λόγου κάτω από μια ενιαία πλατφόρμα: ελευθερία μετρημένη και περιορισμένη μέσα σε ψηφιακό συρματόπλεγμα. Η ελευθερία του λόγου από τα «Εξάρχεια» μέχρι τα υψηλά κλιμάκια της κρατικής οργάνωσης είναι κακόγουστο αστείο.

Το ελληνικό κράτος νιώθει την παγκόσμια ένταση και προσπαθεί να στριμωχτεί σε μια θέση, ανάμεσα στην ΕΕ και τις ΗΠΑ, που θα του αποβεί θετική, ή έστω όχι μοιραία. Ο κωδικός «αβεβαιότητα για το μέλλον» σημαίνει ότι σε επίπεδο τοπικό αλλά και παγκόσμιο θα μας ζητήσουν θυσίες για να αγοράσουν όπλα (*πόσο θα φτάσει ο γαμημένος λογαριασμός του ρεύματος;*). Κατά τα γνωστά, κάποια αφεντικά θα φαγωθούν με κάποια άλλα, και όλα μαζί θα καβατζωθούν στις πλάτες μας. Το ζήτημα στα μέρη μας είναι για άλλη μια φορά: ποια κυβέρνηση θα επιλέξουν οι μικροαστοί και τα αφεντικά για να τους εκπροσωπήσει καλύτερα ενόψει του παγκόσμιου μακελειού, του οποίου η πιθανότητα έχει μπει πλέον για τα καλά στα χείλη των προέδρων των μεγάλων δυνάμεων; Ποιος θα είναι ο άνθρωπος μας στο «ψηλό κάστρο»; Ποιος συνασπισμός συμφερόντων της αστικής τάξης θα αναλάβει διακυβέρνηση στα δύσκολα χρόνια που έρχονται; Το δίλημμα είναι τόσο βαθύ που οι εφημερίδες των εφοπλιστών, και ακόμα και τα παραδοσιακά, διαβόητα ΜΜΕ του «Κούλη» (τον φάγατε τον άνθρωπο!) έχουν διχαστεί σοβαρά. Άμα διαβάζετε αυτά τα χάρτινα έντυπα που κρεμάνε στα περίπτερα με μανταλάκια, θα το 'χετε παρατηρήσει! Και είναι γι' αυτό που τα πρωτοσέλιδα στέκονται κάπως περίεργα στο στήσιμό τους. Είναι γι' αυτό που όλα θυμίζουν «αγανακτισμένους» και εθνική ενότητα, άτυπες προεκλογικές μέρες.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

ΑΘΗΝΑ, ΚΥΡΙΑΚΗ 16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2025

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ ΣΤΗΝ «Κ»

«Κάποιοι θέλουν να μας οδηγήσουν σε ζούγκλα»

Η επικίνδυνη αμφισβήτηση των θεσμών – Το μήνυμα για τα Τέμπη – Οι συζητήσεις για τους Meteor

Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Δεν μετανιώνω για τις επιλογές μου. Δεν μου λείπουν τα αξιώματα

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ευκαιρία για επανεκκίνηση

Η «Κ» ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΟ ΤΟΥ

Με ποιον μιλάτε στην Ελλάδα, κύριε Μπάνον;

Ταυτόχρονα, ίσως το σημαντικότερο δίδαγμα μετά από δυο χρόνια πολέμου στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή είναι ότι αυτό που εκτιμούσαμε από μικροί ως (σχεδόν) 80χρονη «ευρωπαϊκή ειρήνη» δεν ήταν παρά ένα προσωρινό κανόνισμα μεταξύ κρατών από το 1945, που τώρα δείχνει να έχει φάει τα ψωμιά του. Περιμένουμε την καταιγίδα που έρχεται κατά πάνω μας, αλλά να ξέρετε μια ομπρέλα δεν αρκεί να μας κρατήσει στεγνούς! Το πρόβλημα είναι παλιό αλλά σε στιγμές σαν κι αυτές που ζούμε στις αρχές του 2025 μοιάζει ασήκωτο. Ό,τι γράφεται από τα σόσιαλ μέχρι τις εφημερίδες και τα

151

* Το πακέτο που έφαγαν οι έλληνες φασίστες το 1931 όταν, με τη βοήθεια του κράτους, προσπάθησαν να κάψουν την εβραϊκή συνοικία 151 στη Θεσσαλονίκη και έφαγαν τα μούτρα τους. Αυτό συμβολίζει το '151'. Είναι δηλαδή μια υπενθύμιση ότι η επιβίωσή μας εξαρτάται από τη συλλογική αυτοάμυνα των κοινοτήτων μας, όχι μόνο οργανωτικά αλλά και διανοητικά.

* Το περιοδικό που κρατάς στα χέρια σου εκδίδεται από την αυτόνομη ομάδα antifa negative. Στα 10 χρόνια -και 33 τεύχη- που μετράει είναι αποτέλεσμα συλλογικού κόπου και χρήματος, είναι εχθρικό προς κάθε μορφή κρατικής/κομματικής οργάνωσης και απεχθάνεται τις ΜΚΟ και τα ΜΜΕ.

* Για επικοινωνία μαζί μας, γνώμες, ανταποκρίσεις και κριτικές στείλε μας στο antifa_ngt@yahoo.com
Τα υπόλοιπα νέα μας θα τα μαθαίνετε από εδώ:
https://antifa-ngt.espivblogs.net/

(ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ)

κανάλια είναι χοντρή προπαγάνδα και μόνο. Προπαγάνδα φτιαγμένη να υποτιμάει τη νοημοσύνη μας· «ο πρόεδρος Τραμπ μουλάρωσε. Αλλά έτσι είναι. Του περνάει συνήθως μετά από δυο μέρες», έλεγε λάιβ ένας έλληνας ανταποκριτής από τις ΗΠΑ. Την ώρα που όλα τα ελληνικά ΜΜΕ, αγκαζέ με τα ευρωπαϊκά, βρίζουν τον νέο αμερικανό πρόεδρο πατόκορφα, είναι δύσκολο κάποιος να διατηρήσει στα μυαλά του την μεγάλη αλήθεια ότι τα κρατικά συμφέροντα δεν αλλάζουν από δεξιά σε αριστερή κυβέρνηση και το αμερικάνικο κράτος, ακόμη πιο συγκεκριμένα, δεν είναι άλλο με Δημοκρατικούς και άλλο με Ρεπουμπλικάνους. Αυτή η απάτη είναι με κάποιο τρόπο καλλιεργημένη εδώ και χρόνια ακόμα και από την αριστερή λογοτεχνία. Βιβλία και τηλεοπτικές σειρές της αμερικάνικης αριστεράς, όπως *Η Συνωμοσία εναντίον της Αμερικής* του Φίλιπ Ροθ (2004) ή *Ο Άνθρωπος στο Ψηλό Κάστρο* του Φίλιπ Ντικ (1962), έχουν εδώ και δεκαετίες εντάξει το σενάριο που ζούμε από τον Γενάρη του 2025 σε μια νοητική κατασκευή που έχει παραχθεί στα πλαίσια της δυστοπικής, sci-fi λογοτεχνίας (και να φανταστείτε κάποιοι υποτιμούσαν την πολιτική σημασία των δουλειών της ομάδας Robotnik Fantastica!). Και ακριβώς επειδή έχει πέσει τόσο μελάνι εδώ και δεκαετίες –σαν έτοιμη από καιρό ήταν η σχετική ρητορική– η νοητική δουλειά που πρέπει να κάνουμε για να αποφύγουμε την πολιτική κατάντια του «αντι-τραμπισμού» μοιάζει τιτάνια.

Ευτυχώς όμως και οι antifa ομάδες έχουν έναν τρόπο να ξεμυτίζουν και να αναπνέουν από αυτά τα «πληροφοριακά» υπόγεια στα οποία μας έχει πετάξει η κρατική «ενημέρωση». Συγκεκριμένα, επιλέγουμε να πιάνουμε το νήμα της συζήτησης γύρω από όλη αυτή τη ζοφερή καταιγίδα, μέσα από τις δικές μας θέσεις, ατομικές και συλλογικές, εθνοτικές, έμφυλες και ταξικές, από τη σκοπιά της Ελλάδας, του νότιου άκρου των Βαλκανιών. Και την επιλογή αυτή την κάνουμε, γιατί γνωρίζουμε πολύ καλύτερα το πεδίο μας. Δηλαδή το πεδίο των τόπων εξουσίας, των δουλειών μας, των οικογενειών μας, της καθημερινότητάς μας, της άσκησης των πολιτικών του ελληνικού κράτους (δεξιού και αριστερού εξίσου), αλλά και το πεδίο της ανατίμησής μας. Είναι γι' αυτό στην τελική που και αυτό το τεύχος του 151 συζητάει θέματα σαν τα παραπάνω μέσα από το ιδιαίτερό του πρίσμα, με τον τρόπο που έχει μάθει να διαβάζει τον αντεστραμμένο κόσμο χωρίς τη βοήθεια των κλικ και των χιτ. Και εξηγούμαστε:

* Αν διαβάσετε τον απολογισμό της εκδήλωσης ***για τη συνωμοσιολογία και την πολιτική σαν δημιουργία γεγονότων*** θα καταλάβετε ότι το κείμενο συνομιλεί με την επικαιρότητα. Δηλαδή θίγει τόσο την επικαιρότητα του αντισημιτισμού όσο και τη μακρά δημόσια συζήτηση εδώ και πέντε χρόνια, από την έναρξη της «πανδημίας», που καταγγέλλει τα «φέικ νιουζ» και τους «ψεκ», περνάει μέσα από τους πολιτικούς και εταιρικούς (Τουίτερ, φέισμπουκ κλπ), ακόμη και διακρατικούς, ανταγωνισμούς γύρω από το τι είναι και τι θα έπρεπε να είναι η λογοκρισία και φτάνει ως τις περίτεχνες νομοθεσίες απαγόρευσης λόγου εντός κι εκτός διαδικτύου σε κάθε χώρα. Εκεί έξω ενώ οι μυστικές υπηρεσίες δημιουργούν κάθε είδους γεγονότα, οι ηγέτες κρατών και οι ιδιοκτήτες των σόσιαλ μίντια βγαίνουν και ανταλλάσσουν κατηγορίες μεταξύ τους περί περιστολής της ελευθερίας του λόγου.

* Το κείμενο ***για τα «Τέμπη»*** συζητάει ακριβώς τον (συνήθη είναι η αλήθεια) διαβολικό τρόπο που οι μικροαστοί και τα ελληνικά αφεντικά επέλεξαν για να ψάξουν την κυβέρνηση που θα τους βγάλει από τον λάκκο με τα φίδια, ενώ παριστάνουν μάλιστα ότι τους πονάει η ψυχούλα τους για τους δεκάδες νεκρούς των Τεμπών. Ω ναι, το ξεστομίζουμε το αδιανόητο! Οι σουπερ-μαρκετάδες παρόλο που έκλεισαν τα μαγαζιά τους, χέστηκαν για τους οποιουσδήποτε νεκρούς και το ίδιο συμβαίνει με τα αριστερά κόμματα και τους ακροδεξιούς συνδιαδηλωτές τους που κατέβηκαν στην πάνδημη συγκέντρωση.

* Το κείμενο ***για τις πολιτικές επί των μεταναστών*** συζητάει τον τρόπο που έχει ρυθμιστεί «το μεταναστευτικό», δηλαδή ο κρατικά οργανωμένος ρατσισμός, στην Ελλάδα από τα χρόνια της «κρίσης στον Έβρο» μέχρι σήμερα. Ξεδιαλέγει τα σημαντικά αυτής της πολιτικής παρανομοποίησης των μεταναστών, επισημαίνει ομοιότητες και διαφορές με το παρελθόν και υπενθυμίζει ότι το ζήτημα «ρατσισμός» –άμα είσαι antifa– παραμένει θέμα πρώτης προτεραιότητας. Ποιος ξέρει, διαβάζοντάς το, μπορεί να καταλάβουμε καλύτερα και τι διάολο εννοεί ο Τραμπ με τους μεξικανούς ή και το AfD στη Γερμανία όταν λένε μεταναστευτικό «πρόβλημα»!

* Ενώ οι μετανάστες αυξάνονται υποτίθεται «ανησυχητικά» για τους Έλληνες, οι ίδιοι οι Έλληνες απ' ό,τι λέγεται δεν γεννάνε! Το κείμενο ***για τις πολιτικές επί των πολύτεκνων*** διερευνά, όπως άλλα κείμενο στο παρελθόν για τη συνοικία του Παπάγου (τχ 28, καλοκαίρι-φθινόπωρο 2023) ή για τον θεσσαλικό κάμπο (τχ 29, φθινόπωρο-χειμώνας 2023), τα συστατικά του υπέροχου ελληνικού κράτους στον φλοιό του εθνικού κορμού. Αυτή τη φορά η εστίαση γίνεται στην αγαπημένη ελληνική οικογένεια και τους προβληματισμούς γύρω από το άλλο κλασικό πρόβλημα, το δημογραφικό ντε, που τελικά δεν είναι τόσο «πρόβλημα».

* Το κείμενο ***για το ελληνικό κράτος και τη σχέση του με τη Μέση Ανατολή*** ανοίγει το κάδρο από το τοπικό στο διεθνές, συνεχίζοντας τη σειρά κειμένων του περιοδικού για τα ελληνικά κρατικά συμφέροντα στο Λεβάντε. Ποντάρουμε ότι το κείμενο θα αρέσει ιδιαίτερα σε όσους μέχρι σήμερα αδυνατούσαν, μολονότι το ψάχνανε πολύ, να βρουν ιδεολογία μέσα στα υλικά κρατικά συμφέροντα. Αλλά ποντάρουμε ότι θα αρέσει πολύ περισσότερο και σε όσους, έχοντας εξαντλήσει την έρευνα περί ελληνοϊσραηλινής φιλίας, είχαν λησμονήσει, προφανώς από αμέλεια, να κάνουν και την αντίστροφη δουλειά, περί ελληνοπαλαιστινιακής φιλίας. Μάλιστα, η συνεισφορά μας αυτή δεν έχει μόνο ιστορική αξία αλλά εξηγεί, κατά την ταπεινή μας γνώμη, και γιατί το ελληνικό κράτος σήμερα καθόλου δεν αρέσκεται με την προοπτική η Γάζα να γίνει «Ριβιέρα»!

* Το κείμενο ***για τη διάλυση της κοινότητας του Athens antifa***, εντάξει, δεν μπορούμε (ακόμη) να βρούμε πώς συνδέεται με την κλίμακα των γεωπολιτικών τριγμών και των εγχώριων πολιτικών αλλαγών. Η χυδαιότητα στον τρόπο που οι stars της τηλεοπτικής επικαιρότητας μιλάνε μεταξύ τους, το μπούλινγκ που κάνουν οι μεν στους δε για να εκβιάσουν πολιτικές αποφάσεις και συμφωνίες, δεν έχουν τίποτα να κάνουν με την οργανωμένη εργατική τάξη, που ως γνωστόν δεν έχει τέτοια προβλήματα, και ακόμη και η ηγεσία της δεν έχει υλικά συμφέροντα. Από την άλλη, έχουμε την εντύπωση ότι η διάλυση των αντιφασιστικών κοινοτήτων δεν συνεισφέρει πολλά ως προς την αντιμετώπιση όλων των παραπάνω. Αλλά αυτοί που επέλεξαν τη διάλυση, σίγουρα κάτι καλύτερο θα ξέρουν από εμάς.

Και καθότι οι ιδιαίτερες συγκυρίες που ζούμε απαιτούν ιδιαίτερο κλείσιμο editorial, ευχόμαστε στα συντρόφια μας:
Αγάπη και δύναμη!

Η ΚΛΕΙΣΤΗ ΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ

Αστερισμοί

Το Athens Antifa ήταν μια αντιφασιστική κοινότητα στην Αθήνα που δημιουργήθηκε από το autonome antifa την Άνοιξη του 2020. Μέλη της κοινότητας αυτής ήταν πολιτικές ομάδες και τοπικοί αντιφασιστικοί πυρήνες της πόλης. Τον Ιανουάριο του 2025 με συνοπτικές διαδικασίες η συνέλευση του autonome antifa αποφάσισε τη διαγραφή πέντε μελών της και δύο ομάδων, της γυναικείας ομάδας Μιγάδα και του antifa negative, από αυτή την κοινότητα και, συνεπώς, τη διάλυσή της. Τις διαγραφές ακολούθησαν οι αποχωρήσεις δεκάδων συντρόφων και συντροφισσών από τις συνελεύσεις του autonome και των πυρήνων antifa south, north και west side. Μέσα από αυτό το περιοδικό οφείλουμε να πούμε μια πρώτη γνώμη για τις βασικές αιτίες που κατά τη γνώμη μας οδήγησαν στη διάλυση της κοινότητας του Athens Antifa.

Η σχέση του autonome antifa και του antifa negative πέρασε από δύο χρονικές περιόδους που η κάθε μία είχε διαφορετικό οργανωτικό υπόβαθρο συσχέτισης των δύο ομάδων. Στην πρώτη φάση, της πολιτικής συνύπαρξης (2012-2019), οι δύο ομάδες αλληλο-υποστηρίζονταν και αλληλεπιδρούσαν πολιτικά σε επίπεδο ενίσχυσης δημόσιων εκδηλώσεων και διαδηλώσεων, αλλά και πολιτικής ζύμωσης μέσω κοινών συνελεύσεων, όπως και μέσω του δημόσιου λόγου που έβγαζαν τα περιοδικά, τα έντυπα και οι αφίσες τους. Μολονότι μέλη της autonome έμπαιναν στη συνέλευση του negative και του negative στην autonome, δεν υπήρχαν για χρόνια άνθρωποι και στις δύο συνελεύσεις ταυτόχρονα. Στη δεύτερη φάση, της άμεσης πολιτικής συνεργασίας μεταξύ των δυο ομάδων (2020-2024), το antifa negative εντάχθηκε ρητά στο δίκτυο ομάδων και πυρήνων που έλαβε το όνομα Athens antifa. Οι πολιτικές ζυμώσεις μέσω συνελεύσεων, εκδηλώσεων και εντύπων έγιναν ζητούμενο και απέκτησαν πιο σταθερό χαρακτήρα, ενώ οι δύο ομάδες επιζητήθηκε να αποκτήσουν σταθερά κοινά μέλη. Αυτό το οργανωτικό σχήμα συνύπαρξης και συνεργασίας των δύο ομάδων ήταν το πλέον πετυχημένο από ο,τιδήποτε άλλο δοκιμάστηκε στο παρελθόν. Και πάλι όμως το σχήμα κατέρρευσε πρόσφατα. Το γιατί κατέρρευσε αυτό το σχήμα εξηγείται παρακάτω. Τουλάχιστον όπως βλέπουμε τα πράγματα από τη θέση που βρισκόμαστε τώρα. Αλλά για να εξηγηθεί η κατάρρευση, πρέπει να εξηγηθεί λίγο η λειτουργία και η ανάπτυξή του, από την Άνοιξη του 2020.

Η ευθυγράμμιση των πλανητών (2020-2022)

Από τον Μάρτιο του 2020, όταν το ελληνικό κράτος αποφάσισε να μας κλείσει στα σπίτια μας, έγινε σαφές στη συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων που θα ονομάζονταν «Athens antifa» ότι εν μέσω των συνθηκών φασισμού που ξεδιπλώνονταν μπροστά μας υπήρχαν δύο επιλογές: είτε να στηρίξουμε τα μέτρα απαγόρευσης «ελέω ιού», ακολουθώντας τις πολιτικές γραμμές της κρατικής αριστεράς και της αναρχίας («φόρα μάσκα», «μας λείπουν ΜΕΘ», «εμβολιάστε τους μετανάστες», «ζήτω το κράτος πρόνοιας» κτλ), είτε να υποστηρίξουμε ότι όλο αυτό που μας συνέβαινε σε εκείνη τη φάση δεν είχε να κάνει με ιατρική αλλά –όπως πάντα– με τα συμφέροντα του ελληνικού κράτους και τους διακρατικούς ανταγωνισμούς. Το γεγονός ότι πάρθηκε η δεύτερη επιλογή σε απόλυτη σύμπνοια οφείλεται κατά τη γνώμη μας σε δύο και μόνο λόγους: αφενός στη σχετική διαύγεια και το συμπαγές των πολιτικών σχέσεων μεταξύ των διάφορων ομάδων του Athens antifa και αφετέρου στην πολιτική αποφασιστικότητα των μελών της κάθε ομάδας ξεχωριστά να δουλέψουν για ένα «κοινό καλό» στα πλαίσια της συλλογικής μας άμυνας σε καιρούς (ταξικής) ήττας.

Τον Απρίλιο του 2020, οι άνθρωποι που βρίσκονταν από το 2011 σε πορείες στόμα-με-στόμα και αναλάμβαναν να υποστηρίζουν εκδηλώσεις των ομάδων και των πυρήνων, πήραν το όνομα Athens Antifa. Το Athens, με την "τρελή γραμμή" που υιοθέτησε, λόγω και έργω, γρήγορα «θριάμβευσε», για τα δεδομένα του αντιεξουσιαστικού μικρόκοσμου πάντα. Οι «οργανωμένοι» διπλασιάστηκαν και οι άνθρωποι με τους οποίους συνομιλούσαμε, από το μέιλ μέχρι το παγκάκι στην πλατεία, έγιναν σε σύντομο χρονικό διάστημα μερικές εκατοντάδες. Η οργανωτική συνύπαρξη ομάδων και ατόμων δούλευε ρολόι στα χρόνια της καραντίνας και έγινε σταθερή και ακόμη πιο συμπαγής εφόσον τα τρία επίπεδα στα οποία παίρνονταν και μεταδίδονταν οι πολιτικές αποφάσεις, ευθυγραμμίστηκαν.

Πρώτα-πρώτα το περιοδικό *antifa*, όργανο λόγου της ομάδας antifa scripta. Το *antifa* δεν διακρίθηκε για την αναλυτική του «δεινότητα» στο ζήτημα της ανάγνωσης του εμπορικού πολέμου, αλλά γιατί το έκανε με τα σωστά λόγια ώστε να πειστούν εκατοντάδες δικοί μας (και να αναγκαστούν να το αντιγράφουν όψιμα διάφοροι άλλοι ντεμέκ αυτόνομοι, αναρχικοί της δεύτερης καραντίνας κλπ). Ήταν βασικά μια ορθή πολιτική εκτίμηση που βασιζόταν τόσο στα αναλυτικά και μεθοδολογικά εργαλεία του παρελθόντος όσο και στην εργασία δεκάδων που αλληλεπιδρούσαν με το περιοδικό, διαβάζοντας και καταθέτοντας κριτικές, διαδίδοντας και συζητώντας κείμενα, προσφέροντας το πολιτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ιδέες μπορούσαν να ξεπηδήσουν, ερωτήσεις να κατατεθούν, προτεραιότητες να τεθούν και φυσικά κριτικές να εξαπολυθούν. Περαιτέρω, η ανάλυση περί εμπορικού πολέμου και «περισσότερων ΜΕΘ» (τις οποίες δεν χρειαζόμαστε), περί λοκ ντάουν της κάθε περιοχής (αναλόγως της παραγωγικότητας των βιομηχανιών της), περί των κρατικών πολιτικών της μείωσης των εισαγωγών «άχρηστων» εμπορευμάτων (από τον Μεταξά και τον Ζολώτα μέχρι τις μέρες μας), των κρατικών πολιτικών διατροφής διαμέσου του ιμάντα της οικογένειας, της χρήσης της καραντίνας ως πειθαρχικού μέσου εναντίον των νεολαίων και κυρίως των μεταναστών και των μειονοτήτων, περί των κρατικών πολιτικών πειθάρχησης που πλασάρονταν ως πολιτικές υγείας εν γένει, περί της πολιτικής που πλασάρεται σαν «φύση», «αρρώστια» και «οικολογική κρίση» και πάει λέγοντας ήταν κατά κύριο έσχατες ανακαλύψεις που έγιναν μέσα από την εντατική έρευνα και δουλειά τουλάχιστον τριών περιοδικών, *antifa*, *μιγάδα* και *151* (δηλαδή κάπου 35 ατόμων, δηλαδή κάπου του

1/5 του συνόλου των μελών του Athens). Το περιοδικό *antifa* κατείχε αναγνωρισμένα κομβική θέση στο Athens επειδή τα μέλη του προέρχονταν από την autonome antifa, την κεντρική συνέλευση του Athens, στην οποία συναντιούνταν σε εβδομαδιαία βάση μέλη όλων των ομάδων και των πυρήνων. Σε εκείνη τη φάση της εντατικής εργασίας σε συνθήκες καραντίνας, το περιοδικό *antifa* έφτασε ένα νέο υψηλό: κατάφερε –χάρη στην εργασία των υπολοίπων μας φυσικά– για πρώτη φορά το περιεχόμενο των κειμένων του να φτάνει να συζητιέται σε μια πολύ ευρεία –για τα δεδομένα μας– κοινωνική κλίμακα.

Δεύτερον, η συνέλευση του autonome antifa. Το autonome συζητούσε για τα όσα συνέβαιναν γύρω μας τον ενάμιση χρόνο καραντίνας και έπειτα η συζήτηση μετακυλούσε στους τοπικούς πυρήνες και τις άλλες ομάδες και περιοδικά. Η συνέλευση του autonome antifa, ως χωνευτήρι όλων των ομάδων και πυρήνων, κάπως έτσι έλαβε τον χαρακτήρα μιας άτυπης «ομοσπονδίας». Ο ρόλος της σε σχέση με τους πυρήνες ήταν σε μεγάλο βαθμό συντονιστικός. Ο ρόλος της autonome σε σχέση με το περιοδικό *antifa* ήταν αυτός του ελεγκτή των περιεχομένων του (από απορίες μέχρι κριτικές). Στο εμπειρικό επίπεδο η autonome με τις συζητήσεις που άνοιγαν τα μέλη της ήταν ο τροφοδότης των θεμάτων του περιοδικού και πολλών από τις «ιδέες» που έγιναν κείμενα στις σελίδες του. Μολονότι στην καραντίνα οι συζητήσεις περί άλλων θεμάτων μειώθηκαν και έγιναν πιο δυσκίνητες, καθώς τα μέλη της αυξήθηκαν θεαματικά, η autonome μετατράπηκε σε κάτι σαν γενική συνέλευση που τον μισό και πλέον χρόνο συζήτησης τον καταλάμβαναν «ενημερώσεις» και αποφάσεις γύρω από τις δραστηριότητες στις γειτονιές που δρούσαν συνεχώς τοπικοί πυρήνες. Ταυτόχρονα όμως η autonome είχε έναν ιδιαίτερα κρίσιμο ρόλο κατά τη διάρκεια της καραντίνας, ως προς τη διαμόρφωση των πολιτικών περιεχομένων, βοηθώντας όλη την κοινότητα του Athens να είναι δραστήρια. Αυτή η πολιτική ζωντάνια, δηλωμένη με αριθμούς, δείχνει ότι έναντι τριάντα περίπου αφισών που έβγαλαν όλες οι ομάδες και οι πυρήνες του Athens το 2019, τα επόμενα δύο χρόνια ο αντίστοιχος ετήσιος αριθμός αφισών σχεδόν διπλασιάστηκε, και μάλιστα εν μέσω συνθηκών απαγόρευσης κυκλοφορίας. Το ίδιο συνέβη με τις εξορμήσεις με spray, με τις διαδηλώσεις στόμα-με-στόμα, τις προκηρύξεις, τις (κλειστές λόγω απαγόρευσης κυκλοφορίας) εκδηλώσεις και πάει λέγοντας. Τέλος, η autonome ανέλαβε να διοργανώσει εν μέσω καραντίνας σεμινάρια σχετικά με τις κεντρικές ιδέες της πολιτικής της θεώρησης, τα οποία απευθύνονταν στο εσωτερικό του Athens, δίνοντας εβδομαδιαία διαβάσματα προκειμένου οι νέοι σύντροφοι και συντρόφισσες να έρχονται σε επαφή με τα βασικά σχήματα της αυτόνομης πολιτικής συγκρότησης.

Στο τρίτο επίπεδο συνέβαινε όμως ο πραγματικός «θρίαμβος». Λόγω των συνθηκών απαγόρευσης κυκλοφορίας, τα μέλη των τοπικών πυρήνων έκαναν σχεδόν ό,τι ήθελαν στις γειτονιές αφού καμιά άλλη πολιτική οργάνωση της ελληνικής αριστεράς και αντιεξουσίας δεν ξεμύτιζε στον δρόμο μέχρι να συμβεί η διαδήλωση της Νέας Σμύρνης τον Μάρτιο του 2021, δηλαδή έναν χρόνο μετά την επιβολή της πρώτης καραντίνας. Οι τοπικοί πυρήνες ήταν οι μόνοι που συζητούσαν με τους ανθρώπους της γειτονιάς, τους νεολαίους, τους τσιγγάνους, τους μετανάστες, τους χιλιάδες που κυκλοφορούσαν εκεί έξω μην τηρώντας τα μέτρα του κορωνοϊού, γνωρίζοντας νέο κόσμο, συνεργαζόμενοι με δυνάμεις της γειτονιάς που μέχρι πρότινος τους ήταν αόρατες, ή στήνοντας κανονικές πολιτικές κουβέντες σε πλατείες και μπασκετάκια. Πλάι σε όλα αυτά τα σημαντικά οι τοπικοί πυρήνες απέκτησαν σημαντικές εμπειρίες απέναντι στην αντιμετώπιση των αρχών καταστολής και έμαθαν να ελίσσονται στην πόλη ενώ παράλληλα έκαναν πολιτική δουλειά.

Η εμπειρία αυτή, για την οποία πολλά θα μπορούσαμε να γράψουμε ακόμη, από κάθε άποψη ήταν ανεπανάληπτη σε δημιουργικότητα και πολιτική βούληση. Και ακριβώς επειδή ήταν τέτοιου είδους, το τέλος της είναι κατά τη γνώμη μας στενά δεμένο και με τον πάταγο που συνόδευσε το τέλος της κοινότητας του Athens Antifa. Σήμερα πιστεύουμε ότι η καταστροφή αυτής της κοινότητας συνέβη σταδιακά από τα μέσα του 2022, έστω και αν αυτό έγινε συνειδητό σε πλήρη εικόνα σε εμάς πολύ αργότερα, μόλις το 2025. Με το που τελείωσε η καραντίνα –δηλαδή επιστρέψαμε στην «κανονικότητα», όπως μας έλεγε το ελληνικό κράτος– τα πράγματα άρχισαν να πηγαίνουν λιγότερο «θαυμάσια».

Ένα αστέρι πεθαίνει

Ξεκινώντας ανάποδα, οι τοπικοί πυρήνες άρχισαν να μη βρίσκουν τον μέχρι πρότινος καταδιωκόμενο από τους μπάτσους νεολαίο στο παγκάκι. Τα στέκια της καραντίνας «σπάσανε» και πολλοί πυρήνες, ειδικά όσοι φτιάχτηκαν εν μέσω λοκ ντάουν, δεν μπόρεσαν να αντιμετωπίσουν την επιστροφή σε κανονικές συνθήκες «ταξικής ειρήνης». Ενώ οι πυρήνες έχασαν το βασικό «αντικείμενο εργασίας τους», αρκετά μέλη τους έχασαν σταδιακά τον ενθουσιασμό τους. Χωρίς τις «ειδικές συνθήκες» της καραντίνας, απογυμνώθηκε το γεγονός ότι τα ζητήματα προς συζήτηση που έρχονταν σε ορισμένους πυρήνες, έρχονταν πάντα από αλλού (autonome, scripta) και από τα πάνω –με τους πυρήνες να λειτουργούν ως κλασικός ιμάντας μεταβίβασης (όπως οι κομματικές οργανώσεις βάσης του ΚΚΕ). Οι πιτσιρίκες και οι πιτσιρικάδες που στελεχώνανε τους πυρήνες, θεωρούνταν στην καλύτερη κάτι σαν «δέκτες» και «σφουγγάρια», οι οποίοι έρχονταν σε εμάς για να μάθουν τι συμβαίνει στον κόσμο και να τους πούμε τι πρέπει να κάνουν. Επειδή προφανώς το «οργανωτικό» δεν είναι σκέτο οργανωτικό, αλλά κουβαλάει και θέματα περιεχομένου πάνω του, η παραπάνω συνθήκη παρήγαγε κάμποσα τραγελαφικά (αλλά και επικίνδυνα) αποτελέσματα. Για παράδειγμα, μέλη του antifa scripta και άλλοι «πεφωτισμένοι» από την autonome και από πυρήνες έπρεπε να εξηγήσουν σε συντρόφισσες και συντρόφους ότι εξόφθαλμες περιπτώσεις σεξιστικής και τρανσφοβικής βίας δεν ήταν σεξιστικές και τρανσφοβικές· ότι όσοι μιλάνε για ΝΤΠ (σ.σ. Νέα Τάξη Πραγμάτων) είναι «δικοί μας» και «δεν το εννοούν έτσι» ακόμα κι αν είχαν ελληνική σημαία στην πορεία τους· ότι οι φασίστες που βλέπαμε δεν ήταν φασίστες, αλλά κάτι «μικροί», «τρελοί», «μαφιόζοι» ή «γιοι μπάτσων», που «δεν ξέρουν να βάφουν καλά τα στοχάδια». Ενόψει τέτοιων και άλλων ζητημάτων, οι τοπικοί πυρήνες άρχισαν να διαλύονται, κάποιοι να καταρρέουν και άλλοι να παύουν να υπάρχουν με απόφαση ορισμένων μελών της autonome που τους είχαν δημιουργήσει σε πρώτη φάση. Η λογική που υποτίθεται υπαγόρευε τη διάλυση αυτών των τελευταίων πυρήνων ήταν να υπάρξει ξανά συσπείρωση στα κεντρικά πολιτικά σχήματα, κυρίως στην autonome. Η διαδικασία επίτασσε «να μην μας πάρει από κάτω ψυχολογικά», αλλά στην ουσία αυτό που αυτή η τακτική κατάφερνε –πλην του να θεωρεί την πλειοψηφία χαζή και ανίκανη ως προς την αντιμετώπιση προβλημάτων πολιτικής οργάνωσης– ήταν να αποφεύγει να διαγνωστούν και να συζητηθούν πιθανά λάθη οργάνωσης ή περιεχομένου τόσο επί των χρόνων της καραντίνας όσο και κατά τη μετάβαση στην «κανονικότητα».

Η συνέλευση της autonome με τη σειρά της έπρεπε να επιστρέψει στις «εργοστασιακές ρυθμίσεις», πράγμα που σήμαινε ότι δεν θα αναλάμβανε πλέον συντονιστικό ρόλο απέναντι στις εργασίες των πυρήνων. Η autonome έχοντας σταδιακά μετατραπεί περισσότερο σε συνέλευση συντονισμού τοπικών δράσεων παρά σώμα συζήτησης, είχε ξεχάσει να συζητάει και πλέον αναζητούσε νέο ρόλο ή

έστω την επαναφορά του παλιότερου ρόλου της. Ταυτόχρονα, φυλλορροούσε, όχι πάντα εξαιτίας δικών της λαθών, αλλά παράλληλα η αναζήτηση των αιτιών σε δικά της πιθανά λάθη ήταν πάντοτε εκτός συζήτησης. Η παρέλευση των «στιγμών κινδύνου» πιθανόν χαλάρωσε και τη σχέση της συνέλευσης με το περιοδικό *antifa*, όπως και με κάθε περιοδικό της κοινότητας. Εν είδει αντίδρασης σε αυτή τη «χαλάρωση», κάποια μέλη του antifa scripta θεώρησαν ότι η συνέλευση του autonome antifa έπρεπε να κινείται εφεξής (από το 2022) μέσω μιας ετήσιας καμπάνιας που θα περιλαμβάνει διαδηλώσεις και εκδηλώσεις όλων των ομάδων και πυρήνων η οποία θα αποφασίζεται τον Σεπτέμβριο. Η autonome, με τη σειρά της, δεν μπορούσε να ανταποκριθεί για διάφορους λόγους σε ένα τέτοιο πλάνο εργασίας. Ενώπιον τέτοιων μη πρωτότυπων καταστάσεων για δομές της αντιεξουσίας, η γκρίνια, η καχυποψία και η εσωστρέφεια κατέλαβαν από το 2022 το βασίλειο της Δανιμαρκίας.

Η συνέλευση του περιοδικού *antifa*, antifa scripta, όντας και η πιο ολιγομελής αντελήφθη νωρίτερα από όλους τη φάση παρακμής που είχε διαδεχθεί τη φάση ανάπτυξης επί καραντίνας. Αυτό όμως που δεν είχε σκοπό να πάρει απόφαση –και ήταν εύκολο να μην το κάνει– ήταν να εγκαταλείψει το στάτους που είχε κατοχυρώσει εν μέσω καραντίνας ως άλλη «ζωοδόχος πηγή» της όλης πολιτικής οργάνωσης. Το περιοδικό *antifa* δεν μπορούσε να κάνει κάτι για να ανακόψει το ρεύμα φυγής από την autonome και τους πυρήνες και ούτε να ανακόψει τη συνεχιζόμενη γκρίνια, καχυποψία και εσωστρέφεια, η οποία εξάλλου συνέβαινε και μεταξύ των μελών του. Αυτό που μπορούσε να κάνει και έκανε πράγματι ήταν να εκμεταλλευτεί τα θεσμικά κενά και τις τρύπες του υπάρχοντος οργανωτικού μοντέλου υπό το οποίο τελούσε η συστέγαση autonome antifa με τις άλλες ομάδες στο Athens, και να καναλιζάρει την καχυποψία και την εσωστρέφεια προς τα δύο άλλα περιοδικά της κοινότητας, το *151* και τη *μιγάδα*, τα οποία συγκεκριμένα μέλη του antifa scripta έβλεπαν ως ανταγωνιστικά. Εν ολίγοις, αυτό που μπορούσε να κάνει ήταν να προβεί σε μια «αναδιάρθρωση», λέξη που ανέκαθεν χρησιμοποιούταν με γενναία δόση σαρκασμού στο εσωτερικό του Athens για να υποδηλώσει τις βίαιες διαγραφές που είχαν υποστεί το 2009-2010 τα ίδια τα μέλη του autonome από την παλιά τους οργάνωση. Αυτό που τα μέλη του περιοδικού *antifa* μπορούσαν να κάνουν συγκεκριμένα ήταν να αποκλείσουν το ενδεχόμενο την ώρα που η όλη πολιτική οργάνωση αποδυναμωνόταν, να υπάρξουν πολλαπλές πηγές πολιτικής γραμμής (τουλάχιστον τρεις υποτίθεται, όσες και τα περιοδικά), μολονότι οι όποιες διαφορετικές προσεγγίσεις σε μια σειρά ζητημάτων μεταξύ αυτών των περιοδικών δεν είχαν φτάσει ποτέ σε επίπεδο αντιπαράθεσης. Αυτό που τα μέλη του περιοδικού *antifa* μπορούσαν να κάνουν ήταν, εν ώρα κρίσης, να αποκλείσουν το ενδεχόμενο να «ισοφαρίσει» η ομάδα Μιγάδα την autonome antifa σε αριθμό μελών, πράγμα που επίσης τους ανησυχούσε. Έτσι μεθόδευσαν τη διάλυση της Μιγάδας (που φευ δεν τους έκατσε!), όπως ακριβώς μεθόδευσαν νωρίτερα τη διάλυση των πυρήνων, ακόμα και αυτών των πυρήνων που δεν θέλανε τα ίδια τα μέλη τους να διαλυθούν.

Μπορεί να σας έχει κουράσει όσους και όσες διαβάζετε αυτό το κείμενο ως εδώ, η διατύπωση «τα μέλη του περιοδικού *antifa*» αντί για το πιο εύκολο «το περιοδικό antifa»/ «η συνέλευση antifa scripta», αλλά η θλιβερή αλήθεια είναι ότι τα παραπάνω (και τα παρακάτω) δεν αποφασίστηκαν μέσα στη συνέλευση του antifa scripta –η οποία εξάλλου ήταν και αναρμόδιο να αποφασίσει τέτοια σημαντικά πράγματα!– αλλά στους συνήθεις τόπους συζητήσεων/ αποφάσεων που έχει αναδείξει η αναρχία και η πάλαι ποτέ αυτονομία εδώ και δεκαετίες μεταπολίτευσης: σαλόνια σπιτιών, μπαρ, καφέ, τηλέφωνα κλπ. Με τέτοιες δημοκρατικές διαδικασίες η πλειοψηφία των μελών του περιοδικού *antifa* αποφάσισε να μετατρέψει εν μία νυκτί τη συνέλευση της autonome antifa σε κόμμα, τον εαυτό της σε Πολιτικό Γραφείο και διεκδίκησε με το ζόρι την απόλυτη ηγεμονία πολιτικής γραμμής επί του Athens υποστηρίζοντας μέσα στη συνέλευση του autonome τη διαγραφή των συγκεκριμένων δύο ομάδων που έβγαζαν τα άλλα περιοδικά (*151*, *μιγάδα*) και πέντε ατόμων από τη συνέλευση της autonome, το σύνολο 24 άτομα (εκ των οποίων, αξίζει να σημειωθεί: 19 γυναίκες).

Αυτός ήταν δυστυχώς ο ταπεινός τρόπος που οι πρώην σύντροφοι επέλεξαν να διαχειριστούν το μέλλον μιας αντιφασιστικής κοινότητας, ο έλεγχος της οποίας τους άγχωνε ιδιαίτερα. Δεν υποτιμούμε το πρόβλημα σαν τέτοιο γιατί αυτό είναι ένα κλασικό πρόβλημα οργάνωσης αυτόνομων ομάδων. Το πρόβλημα είναι να οργανώνεσαι σε «μεγάλο μέγεθος», ή τέλος πάντων μεγαλύτερο από αυτό που έχεις συνηθίσει, με τρόπους που να μην είναι κομματικοί, με τρόπους που να είναι αυτόνομοι και δεν θα σε «διαλύσουν». Σε μια εποχή που ακόμα και οι «αυτόνομες/αναρχικές» ομάδες παίρνουν γραμμούλα από την ΕΦΣΥΝ, βάζουν σφυροδρέπανο στο λόγκο τους αλλά δεν χάνουν ευκαιρία να δηλώνουν πίστη στο άλφα ή βήτα κράτος και εν τέλει αναπαράγουν την κρατική ατζέντα (από τα θέματα της Μέσης Ανατολής μέχρι αυτά της βίας των ανηλίκων), το πρόβλημα είναι πολύ πραγματικό και αρκετά δύσκολο. Από την άλλη, η οπτική ότι τα τρία πολιτικά περιοδικά δρούσαν ανταγωνιστικά είναι από μόνη της μονήρης και αλαζονική, αντίληψη που κατά τη γνώμη μας δεν έχει δουλειά σε αυτόνομες ομάδες, πόσο μάλλον όταν κοιτάει να επιβληθεί και διά της βίας.

Η αυτονομία και οι αυτόνομοι (κάτω στη γη)

Για κάμποσους και κάμποσες από εμάς, τούτη εδώ η διάλυση ήταν πρωτόγνωρη από κάθε άποψη –και μια ηχηρή σφαλιάρα. Τα όσα έγιναν, μας προκάλεσαν μια βαθιά διερώτηση για το τι διάολο ήταν αυτή η δικιά μας «αυτονομία» και τι το διαφορετικό είχε σε σχέση με τα αριστερά κόμματα (και τις διαγραφές τους), τους αναρχικούς (και τους τραμπουκισμούς τους), τους παλιούς αυτόνομους αρχηγούς (και τα «μαγειρέματα» στο σαλόνι τους).

Τις πρώτες μέρες του 2025 αυτά τα «ορισμένα μέλη του antifa scripta» δούλεψαν νυχθημερόν διά τηλεφώνου και διά ζώσης για να προετοιμάσουν το κλίμα στη συνέλευση του autonome. Το βράδυ της 6ης Ιανουαρίου που το κονκλάβιο διεκπεραίωσε τις διαγραφές, ήταν ένα ιδιαίτερο βράδυ. Για να «περάσει» η απόφαση της διαγραφής μέσα σε ένα βράδυ, χωρίς να εξελιχθεί σε περαιτέρω κρίση και συζητήσεις επί συζητήσεων, σταματώντας την «παραγωγικότητα» της συνέλευσης (προς θεού!) ή, κυρίως, δημιουργώντας δεύτερες σκέψεις σε κάποιους συντρόφους της συνέλευσης, χρησιμοποιήθηκαν κάθε είδους μέσα με προεξάρχον αυτό του τραμπουκισμού, αλλά και μπόλικες δόσεις σεξισμού, όταν το κονκλάβιο απευθυνόταν σε γυναίκες-συντρόφισσες. Στα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν συγκαταλέγονταν να επιτίθενται παράλληλα πολλά άτομα σε ένα. Λόγου χάρη, ένας «σύντροφος» ζητούσε από κάποιον υπό διαγραφή να απολογηθεί, ενώ ένας άλλος τον τραμπούκιζε ταυτόχρονα φωνάζοντας του μέσα στη συνέλευση. Στις υπό διαγραφή συντρόφισσες επαναλάμβαναν το όνομά τους κάθε πέντε δευτερόλεπτα ώστε να αισθανθούν κατηγορούμενες, όπως άρμοζε σε δικαστήριο, και σε μία επαναλαμβάνονταν ερωτήσεις κάθε δευτερόλεπτο γκαρίζοντας. Μία άλλη κατηγορήθηκε ότι είναι «συναισθηματικά ασταθής» και την προέτρεψαν να «εξανθρωπιστεί», ενώ σε όλους πετάχτηκε η διαταγή-απειλή «συμμορφωθείτε!». Ταυτόχρονα, άλλα άτομα, ιδρυτικά μέλη της autonome, σηκώνονταν και αποχωρούσαν από τη συνέλευση ή διαμαρτύρονταν για τον τρόπο διεξαγω-

γής της «συζήτησης». Μια σουρεαλιστική στιγμή του όλου πράγματος ήταν ότι ενώ οι διαγραφέντες δεν είχαν καταθέσει ποτέ διαφωνία με τις πολιτικές αρχές του autonome και, άρα, επιθυμία αποχώρησης από αυτό, τα μέλη του κονκλάβιου αφενός τους προέτρεπαν να εκδηλώσουν ανοιχτά τις όποιες διαφωνίες τους, αφετέρου τους απεύθυναν το ΕΑΑΚίτικο ρητορικό τέχνασμα «λόγω και έργω θέσατε εαυτούς εκτός συνέλευσης». Δηλαδή, δεν μπορούσε να εντοπιστεί η διαφωνία περιεχομένου μεν αλλά «λόγω και έργω» διαφοροποιήθηκαν από τη συνέλευση. Δεν διαγράφηκαν από την autonome αλλά έφυγαν μόνοι τους... απλά όχι με δική τους πρωτοβουλία (sic). Αν μη τι άλλο, σε αυτό που απέμεινε από την autonome antifa συνεχίζουν να υπάρχουν ικανότατοι άνθρωποι στα παιχνίδια του μυαλού και στην παραγωγή αυτοεκπληρούμενων προφητειών. Τώρα λογικά θα πούνε: «Να, ορίστε, τελικά είχατε διαφωνία!»

Ο κατάλογος με αυτά τα αριστερίστικα κόλπα φοιτητικού αμφιθεάτρου και τις τραμπούκες είναι ατελείωτος. Ως προς την απόδειξη της ωμής πειθαρχίας και σκληρής ιεραρχίας που δοκίμασε το κονκλάβιο ήταν ότι ενώ ήρθαν προτάσεις για διαγραφές τεσσάρων μελών της autonome, μετά το πέρας της κουβέντας προσεγγίστηκε μία ακόμα γυναίκα της συνέλευσης από μέλος του περιοδικού *antifa* με την ατάκα «σκέψου και εσύ τη θέση σου στη συνέλευση»! Συνεπώς, το πέμπτο μέλος της autonome διαγράφηκε εκτός διαδικασίας. Το έγκλημα της συγκεκριμένης ήταν ότι αντέδρασε στις συνθήκες διεξαγωγής της «συνέλευσης». Να ειπωθεί και τούτο βέβαια: δεκάδες σύντροφοι και συντρόφισσες που είτε έζησαν είτε έμαθαν εκ των υστέρων αυτό το όργιο... «αυτόνομων» διαδικασιών, υπερασπίστηκαν την προσωπική και πολιτική τους αξιοπρέπεια –αλλά και τη μνήμη των προηγούμενων πολύχρονων εμπειριών στο Athens– και αποχώρησαν οικειοθελώς τις επόμενες εβδομάδες από όλες τις δομές και τους πυρήνες του Athens. Το σύνολο διαγραφέντων και αποχωρησάντων; Το 40% των μελών του Athens.

Είχαμε να κάνουμε με παλιοχαρακτήρες; Αναμφίβολα, είχε και τέτοιους το σκηνικό. Πως αλλιώς; Από την άλλη, σοβαρό, έστω και πρώιμο απολογισμό ρίχνοντας το φταίξιμο σε θέματα παλιοχαρακτήρα δεν κάνεις. Στην αυλή μας, στις συνελεύσεις μας, στις διαδικασίες μας συμμετείχαμε στα λάθη που τελικά «λουστήκαμε». Κάποια από αυτά μας είναι ορατά ήδη από τώρα, άλλα θα τα καταλάβουμε στη συνέχεια και αφού περάσει ο εύλογος χρόνος. Για πολλούς –αλλά και για το antifa negative– κλείνει ένας κύκλος πολυετούς πολιτικής συντροφικότητας. Για κάποιους αυτή είναι η εικόνα με την οποία θα εγκαταλείψουν κάθε πολιτική ενασχόληση, αφού πήραν μια γενναία γεύση για το τι πάει να πει «οργανωμένη εργατική τάξη». Για άλλους εδώ ξεκινάει μια νέα φάση πολιτικής οργάνωσης, κρατώντας ορισμένα και αφήνοντας πίσω άλλα που δεν μας κάνουν. Είπαμε ήδη ότι το περιοδικό *antifa* διεκδίκησε για την πάρτη του τον ρόλο του «με το ζόρι προφήτη» (ή του «μάντη», όπως τους αρέσει να το γράφουν). Για να το κάνουν αυτό, έπρεπε να φτάσουν στο επίπεδο να παινέψουν στο προτελευταίο τεύχος του περιοδικού *antifa* μέχρι και την *Τρίτη Γενιά* που την έβγαζε ένας άνθρωπος μόνος του, 25 χρόνια πριν. Όσες είχαν ένσταση με αυτή την περίεργη ιστορική εκτίμηση για την *Τρίτη Γενιά*, διαγράφηκαν στις 6 Ιανουαρίου και οι ενστάσεις τους προσκομίστηκαν στο κατηγορητήριο την ημέρα των διαγραφών ως: «διαφωνήσατε με το οργανωτικό». Ω αυτόνομοι θεοί, οποία πανουργία του λόγου! Στον δρόμο για τη μετατροπή μιας πολιτικής οργάνωσης σε κόμμα, οι ενστάσεις απαγορεύονται, ακόμα και σε ένα κείμενο «περί ιστορίας της αυτονομίας» που περιγράφει καταστάσεις που κάποιες έχουν ζήσει από πρώτο χέρι (*Μα, είναι δυνατόν να γράφουν γυναίκες την ιστορία τους;*). Προφανώς βέβαια δεν επρόκειτο για «κείμενο ιστορίας της αυτονομίας» αλλά του θλιβερού μέλλοντος της, ενός μέλλοντος στημένου από τον ίδιο τον μάντη Κάλχα και το περιβάλλον του.

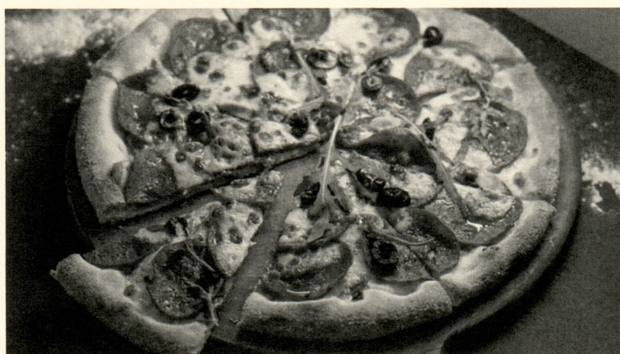

Στην προσπάθεια να μετατραπεί η συνέλευση autonome antifa σε κάτι σαν κόμμα, η θέση που διαφυλάχτηκε για το πάνω μέρος του εργατικού κινήματος (sic), το περιοδικό *antifa*, ήταν αυτή του Πολιτικού Γραφείου. Για να το κάνουν αυτό οι πρώην σύντροφοι έπρεπε να προκαλέσουν «οικειοθελείς αποχωρήσεις» και ακριβώς επειδή δεν είχαν κατατεθεί διαφωνίες από τους διαγραφέντες, αυτές έπρεπε να επινοηθούν. Το κατηγορητήριο για την ομάδα Μιγάδα όριζε ότι τα μέλη της «κάνουν πηγαδάκια». Το κατηγορητήριο για την ομάδα antifa negative όριζε ότι «φραξιόνιζε», συγκεκριμένα ότι επιχειρούσε να δημιουργήσει έναν δικό του τόπο συσπείρωσης και αποφάσεων εντός του Athens Antifa. Και οι δύο αυτές υπονομευτικές πρακτικές (υποτίθεται πως) δυναμίτιζαν τη συνοχή του autonome antifa και τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων στο Athens και έθεταν προσκόμματα στην «παραγωγικότητα» της κοινότητας. Με δυο λόγια, το κατηγορητήριο ήταν τόσο ασαφές και γεμάτο από «ξύλινες» ατάκες όσο σε δίκες του πρώην ανατολικού μπλοκ. Σε αντίθεση όμως με το ΚΚΕ, οι πρώην σύντροφοι δεν μπόρεσαν να αναλάβουν την ευθύνη ότι προέβαιναν σε κανονικές διαγραφές. Στην πραγματικότητα αντλούσαν την επιχειρηματολογία τους από τα έγκατα του εθνικού κορμού: οι γυναίκες κατηγορούνταν για «κουτσομπολιό» και όσοι ασχολούνται με αυτά τα «εβραϊκά» για «παρασιτισμό» και «συνωμοσία». Η κατηγορία περί «υπονόμευσης της συνοχής» είναι εδώ και αιώνες το άλλο όνομα της δημιουργίας μιας «ορθόδοξης» γραμμής που πατάει επί πτωμάτων, όχι μόνο σε πολιτικά αλλά και σε εκκλησιαστικά πλαίσια. Κάποιος δόλιος και μοχθηρός εσωτερικός δάκτυλος κρατούσε τους συντρόφους πίσω από την έφοδο στον ουρανό! Η κατηγορία περί «υπονόμευσης της συνοχής» δικαιολογούσε την καθόλα επιθετική προσπάθεια να αλλάξει το οργανωτικό μοντέλο του Athens Antifa κατασκευάζοντας ένα αυτόνομο κόμμα, το οποίο θα έχει μία και μόνο πολιτική συνέλευση, η οποία θα παραλαμβάνει την πολιτική γραμμή σαν άγιο φως από το ένα και μόνο πολιτικό περιοδικό (γι' αυτό και ήταν χρήσιμο εκ των υστέρων το να γλείψουν το περιοδικό *Τρίτη Γενιά* και την ανύπαρκτη «σοφία» της μεθοδολογίας του). Η κατηγορία περί «υπονόμευσης της συνοχής» καμουφλάριζε την έλλειψη πλούσιων συζητήσεων, τον φόβο της εσωτερικής κριτικής και την αδυναμία διαχείρισης ενστάσεων σε συζητήσεις περιεχομένου, δηλαδή το συναισθηματικό υπόβαθρο που διέθετε η συνέλευση του autonome και για τη διαιώνιση του οποίου όσοι περάσαμε από εκεί δεν μπορούμε βέβαια να βγάλουμε την ουρά μας απ' έξω για τις ευθύνες μας.

Οικονομία

Domino's Pizza: «Διαλύει» το δίκτυο της - Μεγάλο λουκέτο

Η **Domino's Pizza** ανακοίνωσε πως αλλάζει στρατηγική και βάζει λουκέτο σε πολλά καταστήματα που είχαν ανοίξει επί COVID.

Οι εποχές σηκώνουν συγκεντρωτισμό, συσπείρωση, δημιουργική καταστροφή κεφαλαίου. Το έχουν πάθει και οι καλύτερες οικογένειες. Η φωτό δεν χωρούσε στο εντιτόριαλ οπότε την αφήνουμε εδώ.

Το αυτόνομο κόμμα δεν προέκυψε εν μία νυκτί. Τα ήδη ορατά σε εμάς προβλήματα ήταν μεν θέματα «παλιοχαρακτήρα» αλλά ήταν και θεσμικού χαρακτήρα. Και τα δύο είδη βοήθησαν το πραξικοπηματάκι του antifa scripta εις βάρος του autonome και των άλλων ομάδων. Μολονότι από το πρωί ως το βράδυ οι αυτόνομοι ισχυρίζονται ότι «δεν είναι αναρχικοί», και τα δύο είδη βέβαια ανθίζουν στο βασίλειο των Εξαρχείων.

«Θεσμικά ζητήματα». Δηλαδή; Σκεφτόμαστε βέβαια ότι δεν θα έπρεπε να αφήνουμε για χρόνια έναν άνθρωπο στη συνέλευση της autonome να είναι αμετακίνητος σε έναν πάγιο ρόλο παντοκράτορα και κλειδοκράτορα. Όποιος και να αναλάμβανε αυτό τον ρόλο, θα πάθαινε αυτό που θα έπαθε και δαύτος. Κανείς δεν θα έπρεπε επί 15 χρόνια να έχει τον πρώτο λόγο (γιατί αναγκαστικά θα τον εκμεταλλευτεί σε κάποια φάση) πάνω στο πώς και που γίνονται οι εκδηλώσεις (συντονισμός, εξοπλισμός, στήσιμο στον δρόμο), ποια είναι τα μέλη όλων των ομάδων, πώς οργανώνονται οι εκδηλώσεις, πώς οργανώνεται το χρονοδιάγραμμα των δράσεων, τι γίνεται με το υλικό των χώρων, που αποθηκεύονται τα βιβλία και ούτω καθεξής. Αντίστοιχα, κανένα άτομο δεν θα έπρεπε να έχει τον πρώτο λόγο πάνω στο τι θα γράφουν οι αφίσες της συνέλευσης, στο ποια άποψη είναι «αυτόνομη» και ποια «αριστερή»· κανείς δεν θα έπρεπε να τοποθετείται συνεχώς και να εμφανίζεται δημόσια ως ο φορέας της συλλογικής άποψης. Γιατί όταν συμβαίνουν αυτά, η ύπαρξη της συνέλευσης και η συνέχειά της ταυτίζονται με συγκεκριμένα πρόσωπα. Ένα ορατό θεσμικό πρόβλημα και σε έναν πρωτοετή αναρχικό, δηλαδή αυτό της εναλλαγής των ρόλων σε μια συνέλευση υποτίθεται ισότιμων, διευκόλυνε την αναπαραγωγή των ιεραρχιών, τυπικών και άτυπων, τόσο στο autonome όσο και στο Athens. Έπειτα ο ρολίστας κάνει τους «δικούς του» ρολίστες. Ο ιεράρχης μοιράζει και αναδιανέμει «υπεύθυνα» κομματάκια της ανδρικής του ιεραρχίας. Πολύ φτηνό. Πολύ θλιβερό. Αλλά και πολύ πραγματικό. Από όποιον δεν αρπάξει η συνέλευση τις εξουσίες του, θα φροντίσει εκείνος να τις διαιωνίσει και να καταστήσει εαυτόν απαραίτητο για το κάθε τι στο μέλλον. Έχει συμβεί παντού και συμβαίνει πάντοτε. Και ρωτάμε εμείς τώρα (ρητορικό είναι εντάξει): άραγε η έλλειψη εναλλαγής στους ρόλους υπονομεύει την «παραγωγικότητα» μιας ομάδας;

Άλλο πρόβλημα αντίστοιχου μεγέθους: «Όποιος καταθέτει εργασία, έχει και λόγο πάνω στα πράγματα που κάνει και αποφασίζει η autonome». Ένα σωστό μάντρα σε επίπεδο αρχής, το οποίο αγκάλιαζε όλο και πιο ένθερμα η συνέλευση τα τελευταία χρόνια. Πράγματι, δεν μπορεί κάποιος που μπαίνει στη συνέλευση μετά από τρεις απουσίες να θέτει ενστάσεις για το τι αφίσα θα βγει. Από την άλλη, τηρούταν πράγματι αυτό το μάντρα; Ή, είναι αρκετό από μόνο του για να αντιμετωπίσουμε την άτυπη ιεραρχία ή να στηθεί μια ολόκληρη πολιτική οργάνωση πάνω του; Εκ των υστέρων θεωρούμε ότι το «μάντρα» χρησιμοποιούταν προσχηματικά για να αδρανοποιηθεί κάθε συζήτηση περί «άτυπης ιεραρχίας». Το γεγονός ότι ένα μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού *antifa* πήγε και είπε σε μια συντρόφισσα να «ξανασκεφτεί τη θέση της στη συνέλευση» είναι τάχα αποτέλεσμα εργασίας; Και

οι δύο έδιναν τη συνδρομή τους, κολλούσαν αφίσες και δεν έχαναν συνέλευση κάθε βδομάδα. Πού βρήκε όμως ο «δεινός αναλυτής» το κουράγιο, ή μάλλον το θράσος, να διώξει μια εργάτρια από τη συνέλευσή της; Συνεπώς εδώ το «μάντρα» είχε μεταλλαχθεί σε κάτι σαν «όσο περισσότερο δουλεύεις για την οργάνωση, τόσο περισσότερο λόγο έχεις για αυτήν». Αλλά ποιος έχει περισσότερο χρόνο για να δουλεύει περισσότερο για την οργάνωση; Και τι σχέση έχει αυτός ο χρόνος με την εργατική τάξη, τα πάνω και τα κάτω της κομμάτια; Υιοθετώντας αυτό το μάντρα σαν κεντρική οργανωτική αρχή, δεν αντιμετωπίζεις την άτυπη ιεραρχία, αλλά απλώς την καθιστάς τυπική. Ο διαχωρισμός δεν είναι πρωτότυπος. Έχει επινοηθεί από τα ίδια τα αφεντικά μας από τον 19ο αιώνα. Λέγεται «καταμερισμός εργασίας» και περιλαμβάνει τόσο αυτούς που οργανώνουν την εργασία όσο και «τα εργατικά χέρια», («μας λείπουν χέρια», ομολογούσε πρόσφατα μέλος του antifa scripta). Η διανοητική υποτίμηση των συντρόφων-«χεριών» από τους συντρόφους-«μυαλά» καθιστούσε την εργασία όλων μαζί υποτιμημένη. Και αυτό γιατί οι σύντροφοι-«χέρια» δεν είχαν προσληφθεί ώστε να εργάζονται γενικώς. Εργαζόμασταν για κάποιο περιεχόμενο, το οποίο όμως όλο και περισσότερο ήταν ελάχιστα συζητήσιμο, και άρα δουλεύαμε αποκομμένοι από το αντικείμενο εργασίας. Για αυτό και τα μέλη του περιοδικού *antifa*, όταν κάποιος αποχωρούσε από την οργάνωση, συνήθιζαν να λένε «βαρέθηκε να κάνει τη δουλειά». Τα ζητήματα περιεχομένου οπισθοχωρούσαν ή αποκρύπτονταν τελείως έναντι της διάκρισης «τεμπέληδων» και «εργατικών». Φυσικά, οι «εργατικοί» ήταν αυτοί που σε όλα έλεγαν «ναι», ακόμα και αν δεν ήταν πραγματικά εργατικοί! Γι' αυτό και η συνέλευση της 6ης Ιανουαρίου ήταν ίσως η μοναδική συνέλευση της autonome στην οποία δεν αναφέρθηκε ποτέ η λέξη «εργατική τάξη». Στο σπίτι των κρεμασμένων δεν μιλάνε για σχοινί. Αποδεχόμενοι καπιταλιστικούς όρους για την οργάνωση της εργασίας των αυτόνομων μέσα στην αργκό της autonome, όπως η «παραγωγικότητα», δεν είναι έκπληξη ότι οι σύντροφοι μεταμόρφωσαν την ταξική ανάλυση της πραγματικότητας κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση του αντικειμένου κριτικής: έφτιαξαν έναν σάπιο (μικρο)κόσμο στον οποίο τα υλικά συμφέροντα θριάμβευαν πάνω στις εργατικές φιγούρες. Ήταν για αυτό τον λόγο που μετά από μόλις μια εβδομάδα, στη συνέλευση του antifa south οι διαγραφές περιγράφηκαν ως «αποχωρήσεις» κατά κύριο λόγο γυναικών άνω των 40 ετών, δηλώνοντας δίπλα στο όνομα της διαγραφείσας και την ηλικία της. Τα γερασμένα άλογα τα σκοτώνουν, είναι γνωστό, αλλά πόσο μάλλον όταν είναι γυναίκες και άρα η θέση τους δεν είναι στις πολιτικές ομάδες ε; Τα οργανωτικά ζητήματα είναι λοιπόν πάντοτε και ζητήματα περιεχομένου. Άραγε, ο έμφυλος και ταξικός καταμερισμός εργασίας υπονομεύει τη συνοχή μιας πολιτικής οργάνωσης;

Άλλο θεσμικό ζήτημα; Είναι ένα που προέκυψε πριν το 2020 και ωστόσο μας φαίνεται ότι διευκόλυνε αρκετά το πραξικοπηματάκι. Η οργάνωση των δημόσιων εκδηλώσεων του autonome antifa είχε περάσει στα χέρια του scripta. Ήταν λογικό, έτσι, η autonome να εμφανίζεται ευνουχισμένη μετά το πέρας της καραντίνας ως προς την ικανότητά της να διεξάγει συζητήσεις. Ήταν λογικό έτσι η παραγωγή λόγου να μετατοπισθεί σε μια άλλη συνέλευση, με λιγότερα μέλη και άρα λιγότερες πιθανές ενστάσεις.

Άλλο σημαντικό ζήτημα «παλιοχαρακτήρα», αλλά και θεσμικό; Μια δράκα «συντρόφων/συντροφισσών» καλλιεργούσε στα σώψυχά της και δυστυχώς το επικοινωνούσε και σε τρίτους ότι «εμείς εδώ στο περιοδικό *antifa* λέμε στους άλλους τι να κάνουν» ή το άλλο περιβόητο «εμείς που τρέχουμε τις ομάδες, κάνουμε κουμάντο στη φάση». Τα παραπάνω είναι σε εισαγωγικά γιατί είναι πραγματικές ατάκες που διατυπώνονταν από ανθρώπους 25 έως και 50 ετών, προφανώς με ευθύνη των 50άρηδων, προφανώς μέλη του περιοδικού *antifa*. Αρχηγιλίκια, αλαζονεία, υπερφίαλη σκέψη που φαντασιωνόταν ότι «κάνει κουμάντο» σε κανονικούς ανθρώπους (της εργατικής τάξης, έτσι;). Δηλαδή το περιοδικό έπρεπε υποτίθεται να λέει σε άλλους «τι να κάνουν», εφόσον η συντακτική ομάδα γνώριζε το συμφέρον της εργατικής τάξης – μάλλον εξαιτίας της πηγαίας σοφίας της – και μάλιστα δεν διαπραγματευόταν ούτε σε συζητήσεις το περιεχόμενο αυτού αυτού του συμφέροντος. Άραγε, αυτές οι φαντασιώσεις μεγαλείου υπονομεύουν τη συνοχή των πολιτικών οργανώσεων;

Για καλό κατευόδιο

Αυτά δεν τα γράφουμε για να οικτίρουμε τους παλιούς μας συντρόφους ούτε για να τους βρίσουμε. Παρότι κάποιους που έχουν εκμεταλλευθεί υπέρμετρα και με απδιαστικούς τρόπους τις θέσεις ιεραρχίας τους, θα μπορούσαμε να τους βρίσουμε. Άλλο μας νοιάζει όμως εδώ. Πρώτον, τα παραπάνω να τα ρίξουμε σαν μπουκάλι στον ωκεανό στους τόσους που δεν πρέπει στο μέλλον να πέσουν στα ίδια λάθη. Δεύτερον, για να τα έχουμε σε χαρτί για δική μας χρήση στο μέλλον.

Ακούγοντας τα παραπάνω, ένας σύντροφος από την Αλβανία μας υπενθύμισε ότι για να 'χουμε επιβιώσει καμιά 20αριά χρόνια ήδη στον ελληνικό βούρκο, πάει να πει ότι είμαστε «σκληρές» και «σκληροί». Η «σκληράδα» αυτή όντως έχει προκύψει από τα δεκάδες προβλήματα που πάει να αντιμετωπίσει μια αυτόνομη ομάδα στον σύγχρονο κόσμο. Η «σκληράδα» αυτή έχει χωνέψει μέσα της την αρχή ότι παρόλο που είμαστε δύσκολοι προς τις κριτικές που δεχόμαστε κατά καιρούς, αυτό δεν πάει να πει ότι δεν δεχόμαστε κριτική, ότι δεν κάνουμε αυτοκριτική, ίσα-ίσα! Γιατί αλλιώς τι διάολο αυτόνομη ομάδα είσαι; Στην τελική, η βασική αντίθεση με τους πρώην συντρόφους και συντρόφισσες ήταν ότι εμείς θεωρού(σα)με ότι η κριτική μας κάνει καλύτερους, αυτοί θεωρούν ότι δεν πρέπει να γίνεται –γιατί η κριτική σε διαλύει. Γι' αυτό δεν μας χωράει η κλειστή στροφή της αυτονομίας. Στην τελική, αυτοί θα αξιοποιήσουν την εμπειρία και αυτής της διάσπασης τους για να φοβούνται ακόμη περισσότερο την κριτική μέσα στις ομάδες τους στο μέλλον. Για μας πάλι αυτή η εμπειρία θα μετουσιωθεί σε κάτι νέο, στον κουβά μαζί με τις παλιές εμπειρίες. Από τον μαρξιστή-εργατιστή σύντροφο που το 2005 δεν χάριζε κάστανα και κατέληξε πρόεδρος του ΑΔΜΗΕ μέχρι τους φασαίους ανθέλληνες που δεν σήκωναν μύγα στο σπαθί τους και τρέξανε το 2015 να ψηφίσουν ΣΥΡΙΖΑ, και τους «αυτόνομους κομματάρχες» του 2025 που εξειδικεύονταν να μιλάνε περί οργάνωσης δίχως αρχηγούς, με έναν τρόπο είναι το ίδιο νήμα σκέψης που μας καθοδηγεί και μπορούμε να προτάξουμε αυτό που πάντα καταλαβαίναμε ως *αυτονομία*:

Στο διάολο τα κόμματα κι ο πατριωτισμός,
αυτόνομη οργάνωση και αντιφασισμός!

Το «έβδομο αραβικό κράτος» (β΄ μέρος)
Η Ελλάδα και η Μέση Ανατολή, 1981-1989

Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού κάναμε μια πρώτη απόπειρα να πούμε μια γενική ιστορία για τη Μέση Ανατολή, τις ιδιαιτερότητές της και την εμπλοκή της Ελλάδας κατά το διάστημα 1948-1982. [1] Εκεί κοιτάξαμε πώς το ελληνικό κράτος κινήθηκε ιστορικά στην περιοχή, με ποιους τρόπους διείσδυσε, ποιες συμμαχίες επεδίωξε, ποιες απέρριψε, αλλά και ποιες ήταν οι αιτίες που το οδήγησαν σε αυτές τις επιλογές. Αποφεύγοντας αναλύσεις που το θέτουν προς κάποιο «αμερικανόδουλο» (sic) ή «φιλο-σοβιετικό» στρατόπεδο διακρατικών συνεργασιών, είδαμε πως η ιστορική συγκυρία είναι αυτή που διαμορφώνει την πολιτική των κρατών, τα οποία προπάντων κινούνται με γνώμονα το εθνικό τους συμφέρον. Γι' αυτό και εξετάσαμε το «άνοιγμα» του ελληνικού κράτους προς τον αραβικό κόσμο με κορύφωση τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης· σαν μια επιλογή σε ένα περιβάλλον συνεχόμενων γεωπολιτικών ανακατατάξεων, όπου το ελληνικό κράτος μπορούσε να παίζει μπάλα πότε με τον έναν και πότε με τον άλλον παίκτη επιδιώκοντας καλύτερη θέση για την πάρτη του. Στο παρόν κείμενο θα προσθέσουμε ακόμα λίγα γι' αυτό το θέμα, δηλαδή τα ελληνικά συμφέροντα στη Μέση Ανατολή, ακριβώς επειδή η συνεχής προσπάθεια σχηματισμού μιας αυτόνομης γνώμης για το ζήτημα «Παλαιστίνη» είναι σημαντικό επίδικο. Ακριβώς επειδή η αριστερά παρέα με τη δεξιά της χώρας έχουν φροντίσει να μας βάλουν τα μυαλά στο μπλέντερ. [2] Ακριβώς επειδή (θεωρούμε ότι) σ' ένα σωρό κόσμο που δεν ταυτίζεται με γκάνια, τανκς και γιαταγάνια, δεν είναι ρατσιστής και ούτε διψάει για αίμα, αυτό που του λείπει είναι ο λόγος για τον οποίο παίζει τέτοιος καημός στην Ελλάδα για τη Μέση Ανατολή.

Τι είναι η Μέση Ανατολή;

Στο προηγούμενο κείμενο προσπαθήσαμε να δείξουμε ότι η περιοχή της Μέσης Ανατολής είναι υψηλής γεωστρατηγικής σημασίας για τα κράτη της περιοχής αλλά και για τις λεγόμενες Μεγάλες Δυνάμεις. Κι αυτό γιατί η Μέση Ανατολή αποτελεί γέφυρα τριών ηπείρων, δηλαδή, της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής και επειδή τρεις θάλασσες (η Μεσόγειος, η Ερυθρά και η Μαύρη) επικοινωνούν μεταξύ τους. Φυσικά, λαμβάνοντας υπόψη και την οικονομική πλευρά του ζητήματος, η περιοχή διαθέτει μεγάλες ποσότητες πετρελαίου αλλά και σημαντικούς εμπορικούς διαδρόμους. Αυτοί ήταν οι λόγοι που από τον 19ο αιώνα τα ευρωπαϊκά κράτη, όπως και οι ΗΠΑ από το 1945, άρχισαν να διεισδύουν στην περιοχή το καθένα για το δικό του όφελος. Έτσι ύστερα από τη λήξη του Α΄ Π.Π. τη θέση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στη Μέση Ανατολή είχαν πάρει η Γαλλία και η Μεγάλη Βρετανία που είχαν υπό την κατοχή τους τα σημερινά εδάφη του Λιβάνου, της Συρίας, της Κιλικίας και της Μοσούλης η πρώτη, ενώ η δεύτερη τα σημερινά εδάφη του Ισραήλ, τις παλαιστινιακές περιοχές, την Ιορδανία και το Ιράκ. Ωστόσο, τα δύο αυτά κράτη δεν μπόρεσαν να παραμείνουν οι κυρίαρχες δυνάμεις επ' αόριστον. Ο Β΄ Π.Π., η συνεχόμενη μετανάστευση Εβραίων και Αράβων στην Παλαιστίνη, είτε λόγω των αντισημιτικών διώξεων και των πογκρόμ εις βάρος των Εβραίων είτε εξαιτίας αποικιοκρατικών στρατηγικών της Δύσης και των Αράβων, καθώς και τα εσωτερικά ζητήματα που αναδύθηκαν σε κάθε περιοχή, έφεραν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία κρατών και τον διαμοιρασμό της περιοχής σε αυτό που γνωρίζουμε μέχρι σήμερα.

Ακόμη όμως και μετά τον καθορισμό των συνόρων των περισσότερων από τα κράτη που γνωρίζουμε σήμερα, στα τέλη της δεκαετίας του 1940, η κατάσταση σε ολόκληρη την περιοχή συνέχισε να βράζει και οι διακρατικοί ανταγωνισμοί ήταν πολύ πιο σύνθετοι και πλούσιοι από αυτό που σήμερα περιγράφεται ως «αραβοϊσραηλινή διένεξη». Με δύο λόγια, στη Μέση Ανατολή ανά τακτά χρονικά διαστήματα ξεσπάει και ένας νέος πόλεμος και κάθε κράτος συμμετέχει, ενώ παράλληλα οι σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των κρατών αναθεωρούνται μέσα στις δεκαετίες. Εκτός δηλαδή από την αντιπαράθεση του Ισραήλ και των αραβικών κρατών, τα τελευταία αναμετριούνταν μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μεταξύ τους σε πολεμικές συγκρούσεις και, ταυτόχρονα, είχαν να αντιμετωπίσουν εσωτερικά προβλήματα που κάθε τόσο εκδηλώνονταν μέσω πραξικοπημάτων και εμφυλίων. Γεγονός που, αν μη τι άλλο, μας δείχνει ότι τα κράτη αυτά δεν πρέπει να νοούνται ως κάτι ενιαίο. «Μη γελιέσθε, δεν υπάρχει αυτό που λέτε αραβικός κόσμος. Υπάρχουν αραβικά κράτη, το καθένα με την πολιτική του, τους δικούς του προσανατολισμούς και τα δικά του συμφέροντα», όπως έλεγε ένας Άραβας διπλωμάτης στον Έλληνα υπουργό Εξωτερικών στα μέσα της δεκαετίας του 1970. [3]

Η απομάκρυνση των ευρωπαϊκών δυνάμεων από τα μέρη που είχαν υπό την κατοχή τους δεν σήμαινε βέβαια ότι το ενδιαφέρον τους για τη Μέση Ανατολή θα χανόταν. Με τη λήξη του Β΄ Π.Π. η επιρροή τους στην περιοχή εν μέρει αντικαταστάθηκε από την αμερικάνικη και τη σοβιετική και ο χάρτης των συμμαχιών προσαρμόστηκε σε συνθήκες Ψυχρού Πολέμου. Στόχος των ΗΠΑ ήταν η ανάσχεση των Σοβιετικών ως προς την προσπάθεια αμφισβήτησης της αμερικάνικης ηγεμονίας στη Μεσόγειο, κάτι που εξασφαλιζόταν μέσω του ΝΑΤΟ και του ελέγχου των θαλάσσιων περασμάτων. Αντίστοιχα, η ΕΣΣΔ μέχρι το 1946 είχε πάτημα στο βόρειο Ιράν και ταυτόχρονα παρείχε όπλα στο Ισραήλ χάρη στα οποία το τελευταίο μπόρεσε να αντεπεξέλθει στον πόλεμο του 1948 με τα αραβικά κράτη. Η ΕΣΣΔ επεδίωκε την εκδίωξη των Άγγλων από την Παλαιστίνη πριν το 1948, πράγμα που θα της εξασφάλιζε στρατηγική ισχύ· και θεωρούσε ότι αυτό θα μπορούσε να γίνει πραγματικότητα μέσω του Ισραήλ. Από την άλλη, οι Άραβες προμηθεύονταν όπλα από τους Άγγλους. Παρόλα αυτά, τα πράγματα δεν έμειναν έτσι, καθώς αυτές οι συμμαχίες εναπόκεινται σε αλλαγές. Μόλις ελάχιστα χρόνια αργότερα (δηλαδή από το 1946 έως το 1950), η ΕΣΣΔ συμμάχησε με τα αραβικά κράτη και το Ισραήλ στράφηκε προς τη Γαλλία και τη Μ. Βρετανία για την παροχή όπλων, ενώ, 20 χρόνια αργότερα, ύστερα από τον πόλεμο των Έξι Ημερών του 1967, τη θέση των Άγγλων και των Γάλλων ως προς την προμήθεια πολεμικού εξοπλισμού προς το Ισραήλ πήραν οι ΗΠΑ.

Η αλλαγή στάσης της ΕΣΣΔ ως προς την υποστήριξη του Ισραήλ οφειλόταν τόσο σε εσωτερικά προβλήματα που επικρατούσαν στο εσωτερικό της, όσο και στη μεταβαλλόμενη διεθνή κατάσταση. Έτσι, ξεκίνησαν αντισημιτικές εκστρατείες εντός ΕΣΣΔ που έφτασαν στο απόγειο τους με τις δίκες του Σλάνσκι το 1952 και τη «συνωμοσία των γιατρών» το 1953, οι οποίοι δικάστηκαν με την κατηγορία της «σιωνιστικής συνωμοσίας». Με λίγα λόγια ο παλιός τσαρικός αντισημιτισμός φάνηκε χρήσιμος και στη σοβιετική εποχή, απλά τώρα με έναν «αντι-σιωνιστικό» μανδύα. Από την άλλη πλευρά, η σύναψη οικονομικής συμφωνίας μεταξύ ΗΠΑ και Ισραήλ το 1949, η εκλογική αποτυχία των ισραηλινών σοσιαλιστικών και κομμουνιστικών κομμάτων, καθώς και η ταύτιση των σοβιετικών με τα αραβικά κράτη στον πόλεμο της Κορέας το 1950, ευνόησαν την κατάρρευση των σχέσεων των δύο χωρών. Έτσι, τον Φεβρουάριο του 1953 ΕΣΣΔ και Ισραήλ έπαψαν να έχουν διπλωματικές σχέσεις για κάποια χρόνια. [4]

Συνοψίζοντας, η περιοχή της Μέσης Ανατολής είναι ένα συνεχές πολεμικό πεδίο, φτιαγμένο να είναι έτσι από τα μεγάλα ευρωπαϊκά κράτη που χάραξαν τα σύνορα των κρατών της περιοχής· σύνορα των οποίων την τεχνητή μορφή μπορεί οποιοσδήποτε σήμερα να διαπιστώσει ανοίγοντας έναν παγκόσμιο χάρτη και παρατηρώντας απλά τις ευθείες γραμμές που τα επισημαίνουν. Μέσα σε αυτό το πολεμικό πεδίο εδώ και 150 χρόνια, δρουν τόσο οι «μεγάλοι παίκτες» (ΗΠΑ, Ρωσία, Μ. Βρετανία, Αγγλία, Γαλλία) όσο και οι ντόπιοι ενδιαφερόμενοι, ο καθένας πρώτα για την πάρτη του και έπειτα για το διακρατικό μπλοκ στο οποίο εντάσσεται, ακόμα και αν η σύσταση των μπλοκ αυτών αλλάζει από αιώνα σε αιώνα και ορισμένες φορές από δεκαετία σε δεκαετία.

Τι γυρεύει η Ελλάδα στη Μέση Ανατολή;

Μέσα σε αυτό το κλίμα συνεχόμενων πολεμικών συμπλοκών, από τις οποίες κάθε κράτος προσπαθεί να επωφεληθεί, και ριζικών μετασχηματισμών ως προς τις συμμαχίες που συνάπτονται, δεν θα μπορούσε να λείπει και η Ελλάδα. Η ίδρυση του Ισραήλ το 1948 δεν ήταν μια χαρούμενη είδηση για το ελληνικό κράτος. Η Ελλάδα υπήρξε η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που δεν ενέκρινε το σχέδιο του ΟΗΕ του 1947 που αφορούσε την ίδρυση ενός εβραϊκού και ενός αραβικού κράτους, και

αρνήθηκε να αναγνωρίσει νομικά το Ισραήλ. Ταυτόχρονα, προχώρησε σε εχθρικές ενέργειες εναντίον του, όπως για παράδειγμα την κατάσχεση αεροπλάνων που κατευθύνονταν προς το Ισραήλ κατά τον πόλεμο επιβίωσης που έδινε το τελευταίο το 1948. Με αυτό τον τρόπο διαμορφώθηκαν οι σχέσεις των δύο κρατών μέχρι και τη δεκαετία του 1990. Αντίθετα, οι ελληνο-αραβικές σχέσεις βρίσκονταν σε καλό επίπεδο.

Αυτή η στάση του ελληνικού κράτους μπορεί να αναζητηθεί σε πολλούς παράγοντες. Πρώτον, έχει να κάνει με την οικονομική σημασία της περιοχής. Οι πηγές πετρελαίου έχουν αναφερθεί ήδη. Η Ελλάδα προμηθευόταν πετρέλαιο από έναν αγωγό που ξεκινούσε από το Κιρκούκ (Ιράκ) και κατέληγε στη Χάιφα, ο οποίος σταμάτησε να λειτουργεί με τη δημιουργία του Ισραήλ, γεγονός που διατάραξε την ενεργειακή εξάρτησή της από το αραβικό πετρέλαιο. Παράλληλα, είχαν αναπτυχθεί και άλλες εμπορικές σχέσεις με τα αραβικά κράτη ανεξάρτητες από το πετρέλαιο, μέχρι και τη δεκαετία του 1970. Ενώ οι περισσότεροι θεωρούν ότι δικαίως το ΠΑΣΟΚ καρπώνεται το καλό επίπεδο ελληνοαραβικών σχέσεων, η αλήθεια είναι πολύ διαφορετική, αφού τόσο επί Χούντας (πριν το 1974) όσο και επί Νέας Δημοκρατίας (πριν το 1981) οι σχέσεις ήταν ήδη υπάρχουσες και αρκετά καλές. Το ξέσπασμα των δύο πετρελαϊκών κρίσεων, το 1973 και το 1979, έφεραν το ελληνικό κράτος όλο και πιο κοντά σε χώρες της Μέσης Ανατολής, καθώς υπήρχε η ανάγκη παροχής πετρελαίου. Βέβαια αυτός δεν ήταν ο μοναδικός σκοπός. Οι Έλληνες επιχειρούσαν να αυξάνουν τις εξαγωγές τους (τσιμέντου, αλουμινίου κλπ) στην περιοχή, να ενισχυθούν οι υφιστάμενες δραστηριότητες εκεί, όπως π.χ. τα κατασκευαστικά έργα, να ενισχυθεί η ναυτιλία και ο τουρισμός, να επενδυθούν κεφάλαια στην Ελλάδα, αλλά και να μετατραπεί το ελληνικό κράτος σε γέφυρα μεταξύ ανατολής και δύσης. Και πράγματι το σχέδιο δεν πήγε καθόλου άσχημα. Έτσι, τη σκυτάλη γύρω από αυτό το

«άνοιγμα» παρέλαβε στη συνέχεια και η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

Δεύτερον, το ελληνικό κράτος είχε μόνιμο πάτημα στην περιοχή της Μέσης Ανατολής μέσω της παροικίας του στην Αίγυπτο. Αφενός επιδιωκόταν αυτή η παρουσία να παραμείνει, αλλά και να βελτιωθεί η θέση της, αφετέρου ο νούμερο ένα εχθρός της Αιγύπτου από το 1948 έως το 1979 ήταν το Ισραήλ και ο δεύτερος προ-αιώνιος αντίπαλος της Αιγύπτου ήταν η Τουρκία. Επιπλέον, οι καλές σχέσεις του ελληνικού κράτους με την Αίγυπτο και αντίστοιχα οι εχθρικές με το Ισραήλ καθορίζονταν και από τις κινήσεις του ελληνικού εφοπλιστικού κεφαλαίου και τις αστικές ελληνόφωνες ελίτ. [5] Η ελληνική παροικία της Αιγύπτου δεν ήταν το μόνο πάτημα που είχε το ελληνικό κράτος στη Μέση Ανατολή, μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1950 που οι Αιγύπτιοι την ανάγκασαν να περιοριστεί οικονομικά. Θα έπρεπε κανείς εδώ να προσθέσει και τα τρία ελληνορθόδοξα πατριαρχεία της περιοχής, όπως της Αλεξάνδρειας στην Αίγυπτο, τα οποία αποτελούσαν σημείο αναφοράς των Ελλήνων που ζούσαν στην περιοχή αλλά, επιπλέον, και μια οδό διπλωματίας και διαπραγμάτευσης για το ελληνικό κράτος. Τα πατριαρχεία αποτελούσαν ένα πάτημα θρησκευτικού και εθνολογικού χαρακτήρα που δημιουργούσε διαφόρων ειδών αξιώσεις κατά καιρούς και έναν αριθμό από προσβάσεις στην εκάστοτε τοπική εξουσία στην Παλαιστίνη, τον Λίβανο και την Αίγυπτο.

Τρίτο, ο μόνιμος εχθρός της Ελλάδας, δηλαδή η Τουρκία, έπρεπε επίσης να συνυπολογιστεί. Το τουρκικό κράτος αφενός αναγνώρισε αμέσως το Ισραήλ και συνεργάστηκε μαζί του, αφετέρου διατηρούσε εχθρικές σχέσεις με ορισμένα αραβικά κράτη. Οι Άραβες αναγνώριζαν τα ελληνικά δικαιώματα στην Κύπρο και δεν αναγνώριζαν το τουρκοκυπριακό κράτος, ενώ το Ισραήλ ψήφιζε στον ΟΗΕ υπέρ των τουρκικών συμφερόντων.

Τέταρτο, η αρνητική σχέση Ελλάδας-Ισραήλ παράχθηκε και μέσα από την αμφισβήτηση της εθνικής αφοσίωσης των Ελλήνων Εβραίων αλλά και την ταύτισή τους με τον κομμουνισμό, λόγω του εμφυλίου. Οι εκτιμήσεις που θεωρούσαν τους Εβραίους προσκείμενους στην αριστερά, είτε επειδή αρκετοί από τους τελευταίους εντάχθηκαν στον ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, είτε επειδή τόσο οι κομμουνιστές στην Ελλάδα όσο και οι σιωνιστές στην Παλαιστίνη είχαν κοινό εχθρό τους Βρετανούς, ήταν διαδεδομένες στα υψηλά κλιμάκια του ελληνικού κράτους. Για παράδειγμα, σε συνεδρίαση του Συμβουλίου Πολιτικών Υποθέσεων του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών το 1947, όργανο που είχε τον κύριο λόγο πάνω στο ζήτημα της Μέσης Ανατολής, η εχθρική στάση απέναντι στο Ισραήλ ήταν φανερή από τοποθετήσεις όπως αυτή του Συνταγματάρχη Καρατζένη, ο οποίος έλεγε ότι

«οι Εβραίοι ήσαν ανέκαθεν στοιχείον εχθρικώς διακείμενον προς τον Ελληνισμόν, επί πλέον δε στερούνται οι ίδιοι εθνικού αισθήματος και εσωτερικής συνοχής»

και συνέχιζε λέγοντας ότι σκοπός της δημιουργίας του Ισραήλ ήταν

«να δημιουργηθή εν προκεχωρημένον Σλαυϊκόν φυλάκιον εις την Ανατολικήν λεκάνην της Μεσογείου. Είναι κοινόν μυστικόν ότι οι (Εβραίοι) τρομοκράται οι οποίοι δρουν σήμερον εις Παλαιστίνην εξεπαιδεύθησαν εις Μόσχαν. Κατά συνέπειαν το Ελληνικόν Γενικόν Επιτελείον δεν νομίζει ότι θα είναι συμφέρον να ιδρυθή εις τα νώτα της Ελλάδος Κράτος Σλαυϊκής επιρροής».

Αντίστοιχα, ο υφυπουργός Εξωτερικών Παναγιώτης Πιπινέλης, στην ίδια συνάντηση υποστήριξε ότι το ελληνικό κράτος έπρεπε να έχει φιλοαραβική στάση καθώς

«το αποφασιστικόν σημείον... των Εβραίων είναι ο πλάνης βίος και η διαρκής αναζήτησις του πλούτου εκεί όπου δεν υπάρχει αστική τάξις ισχυρά και όπου το κέρδος είναι εύκολον. Εν Ελλάδι όμως η αστικής τάξις είναι ισχυρά. Τοιούτος λαός, εστερημένος τελείως κάθε εθνικής συνειδήσεως, θα είναι πάντοτε κίνδυνος, εν πάση περιπτώσει θα είναι ασυμβίβαστος προς λαούς, ως οι Έλληνες, έχοντες έντονον το εθνικόν συναίσθημα». [6]

Οι δύο αυτές τοποθετήσεις δείχνουν ότι ο αντισημιτισμός ως ιδεολογία και ο συνδυασμός του με τον αντικομμουνισμό, καθόριζαν τη στάση όσων χάραζαν την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας. Οι Εβραίοι, τόσο στο επίπεδο μη-αφοσιωμένης στα εθνικά ιδεώδη μειονότητας όσο και στο επίπεδο μιας ανταγωνιστικής αστικής τάξης, θεωρούνταν μάλλον αντικείμενο καταδίωξης παρά ενσωμάτωσης και συμφιλίωσης. Συνοψίζοντας, για την ελληνική στάση πάνω στην αραβο-ισραηλινή διένεξη έπαιξαν καθοριστικό ρόλο λόγοι οικονομικοί (τόσο για το ίδιο το κράτος όσο και για την αστική του τάξη), λόγοι εξωτερικής πολιτικής (η στάση της Τουρκίας, το Κυπριακό κλπ) όσο και λόγοι εσωτερικής πειθάρχησης (της εβραϊκής μειονότητας στην Ελλάδα που αφενός θεωρούταν «ανθελληνική κομμουνιστική», αφετέρου «καπιταλιστικό κεφάλαιο χωρίς πατρίδα»).

Το ΠΑΣΟΚ και η πρόσδεση με τα αραβικά κράτη

Η έλευση του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία τον Οκτώβρη του 1981 έδωσε συνέχεια στη διεύρυνση των διεθνών σχέσεων του ελληνικού κράτους. Το πολυδιάστατο της εξωτερικής πολιτικής, όπως είχε διατυπωθεί για πρώτη φορά από τις προηγούμενες κυβερνήσεις της μεταπολίτευσης, θα εφαρμοζόταν πλέον από την κρατική αριστερά. Ο κεντρικός προσανατολισμός της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής διατηρήθηκε ως προς τους σταθερούς δεσμούς με τα ευρωπαϊκά κράτη και τις ΗΠΑ (ΕΟΚ και ΝΑΤΟ), ωστόσο υπήρξαν και πολλές διαφοροποιήσεις. Για παράδειγμα, η εγκατάσταση αμερικανικών πυρηνικών πυραύλων στην Ευρώπη μέσω του ΝΑΤΟ, ύστερα από την ανάπτυξη αντίστοιχων σοβιετικών στην Ανατολική Ευρώπη, συνάντησε την αντίδραση του ελληνικού κράτους. Αντίστοιχες διαφωνίες υπήρχαν είτε στην επιβολή οικονομικών κυρώσεων εναντίον κρατών του ανατολικού μπλοκ, όπως λ.χ. αυτές εναντίον της Πολωνίας ύστερα από το στρατιωτικό πραξικόπημα του 1981, είτε στην άρνηση καταδίκης των σοβιετικών ύστερα από την κατάρριψη ενός νοτιοκορεατικού τζάμπο. [7] Βέβαια, οι «διαφοροποιήσεις» είχαν να

Αραφάτ, Καντάφι, (μπαμπάς Άσαντ): το "αραβικό άνοιγμα" της Ελλάδας στα κράτη της Μεσογείου μέσω χειραψιών.

κάνουν ακριβώς με αυτά τα ανοίγματα προς τις χώρες της Ανατολής, όπως η Κίνα, και της Αφρικής. [8]

Αντίστοιχα, οι σχέσεις με τα αραβικά κράτη είχαν αρχίσει να αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία ήδη επί των κυβερνήσεων Καραμανλή και Ράλλη. Από το 1975 υπουργοί δήλωναν πως τάσσονταν θετικά στο αίτημα αυτοδιάθεσης των Παλαιστινίων, καταδίκαζαν το Ισραήλ και στις 13 Νοεμβρίου 1980 ξεκίνησε και η λειτουργία του Γραφείου Συνδέσμου και Πληροφοριών της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (ΟΑΠ). [9] Η άνοδος στην εξουσία του ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε ακόμη ένα χαρμόσυνο γεγονός για τα αραβικά κράτη. Ο Γιασέρ Αραφάτ χαιρέτισε τη νίκη του Παπανδρέου στις εκλογές, ενώ οι Άραβες πρεσβευτές μέσα σε ένα κλίμα ενθουσιασμού αναφέρθηκαν στην υποστήριξη που θα έχει η Ελλάδα τόσο στον οικονομικό τομέα (πετρέλαιο, επενδύσεις, εξαγωγές) όσο και σε εθνικά θέματα. Επίσης, τόνισαν πως επιδίωξή τους ήταν η Ελλάδα να γίνει διαμετακομιστικό και οικονομικό κέντρο μεταξύ Μέσης Ανατολής και Ευρώπης. [10] Δύο μόλις μήνες μετά τις εκλογές ο Αραφάτ έφτασε στην Αθήνα και συμφωνήθηκε η αναβάθμιση του Γραφείου της ΟΑΠ σε επίπεδο διπλωματικής εκπροσώπησης. [11] Έτσι, η Ελλάδα έγινε το πρώτο ευρωπαϊκό κράτος που αναγνώρισε διπλωματικά παλαιστινιακό κράτος ενώ επέμενε στο να μην αναγνωρίζει de jure το Ισραήλ σε μια περίοδο που δεχόταν πίεση για κάτι τέτοιο από τους δυτικούς της συμμάχους της.

Η φιλοπαλαιστινιακή και γενικότερη φιλοαραβική πολιτική φάνηκε και από τη στάση που η Ελλάδα τήρησε ως προς τις συμφωνίες του Camp David. Επί ΠΑΣΟΚ οι συμφωνίες καταψηφίστηκαν γιατί υποτίθεται δεν έκαναν μνεία στα δικαιώματα των Παλαιστινίων. Έτσι, το Νοέμβριο του 1981, ενώ το αιγυπτιακό και το ισραηλινό κράτος τα είχαν βρει μεταξύ τους υπογράφοντας συνθήκη ειρήνης μετά από αντιπαράθεση και πολέμους τριών δεκαετιών, το ελληνικό κράτος διαφοροποιήθηκε ως προς το θέμα της αποστολής ειρηνευτικής δύναμης στο Σινά, η οποία θα στόχευε στην τήρηση της συνθήκης που είχε υπογραφεί. Όπως επίσης αντίθετα ήταν και τα αραβικά κράτη. [12] Μάλιστα, τρεις μήνες αργότερα η Ελλάδα ήταν η μόνη δυτική χώρα που υπερψήφισε απόφαση του ΟΗΕ που υπαγόρευε την απομόνωση του Ισραήλ από διεθνείς οργανισμούς και επιβολή σε αυτό κυρώσεων, λόγω της προσάρτησης των Υψωμάτων Γκολάν. Βέβαια, από την άλλη, στάθηκε αντίθετη ως προς ορισμένα ζητήματα που αφορούσαν την αποδοκιμασία της πολιτικής των ΗΠΑ και της σύναψης διπλωματικών, οικονομικών και πολιτιστικών σχέσεων με το Ισραήλ. [13] Πράγμα που φανερώνει ακριβώς και το πολυδιάστατο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής: αφενός την τάση αποδέσμευσης από το δυτικό κόσμο, αφετέρου την αποφυγή της πλήρους ρήξης.

ΟΔΗΓΟΣ

Γιά τούς Παλαιστίνιους

Ἐκδήλωση συμπαράστασης στόν ἀγώνα τῶν Παλαιστινίων θά γίνει αὔριο στίς 8.30 μ.μ. στό θέατρο Βεάκειο (Προφήτη Ἠλία) τοῦ Πειραιᾶ. Θά μιλήσει ἐκπρόσωπος τῆς «Ὀργάνωσης γιά τήν Ἀπελευθέρωση τῆς Παλαιστίνης» καί θά ἀκολουθήσει καλλιτεχνικό πρόγραμμα μέ τούς: Γιάννη Ζουγανέλη, Γιάννη Κούτρα, Δημ. Λάγκο, Βίκυ Μοσχολιού, Πένυ Ξενάκη, Ὀπισθοδρομική Κομπανία κ.ά. Οἱ εἰσπράξεις ἀπό τήν ἐκδήλωση θά διατεθοῦν στούς ἀγωνιζόμενους Παλαστίνιους.

● Καλλιτεχνική ἐκδήλωση ὀργανώνει αὔριο στίς 9 μ.μ., ὁ Δῆμος Αἰγάλεω σέ συνεργασία μέ μαζικούς φορείς τοῦ Δήμου, στό γήπεδο Αἰγάλεω, (Θηβῶν 314).

Τά ἔσοδα τῆς συναυλίας θά διατεθοῦν γιά τήν ἐνίσχυση τῶν Παλαιστινίων ἀγωνιστῶν. Στήν ἐκδήλωση θά πάρουν μέρος τό μουσικό τμῆμα τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου Δήμου Ἁγ. Ἀναργύρων, ὁ χορευτικός ὅμιλος «Διονύσια» ὁ Παραδοσιακός Λαογραφικός Ὅμιλος Ρούλας Μουζουράκη καί ὁ συνθέτης Λίνος Κόκοτος μέ τούς συνεργάτες του. Θά ἀπαγγείλουν ποιήματα οἱ ἠθοποιοί: Ὄρα Κατσέλη καί Κώστας Καστανάς.

● Ἔκθεση συμπαράστασης στό Λαό τῆς Παλαιστίνης ὀργάνωσε τό Πνευματικό Κέντρο τοῦ Δήμου Ἀθηναίων καί τό Ἐπιμελητήριο Εἰκαστικῶν Τεχνῶν Ἑλλάδας. Στήν ἔκθεση, πού λειτουργεῖ στό Πνευματικό Κέντρο τοῦ Δήμου (Ἀκαδημίας 50) συμμετέχουν 150 Καλλιτέχνες. Ἡ ἔκθεση θά διαρκέσει ὥς τίς 16 Ἰουλίου.

● Ὁ Δῆμος Ἀλίμου ὀργανώνει αὔριο στίς 8.30 μ.μ. στό κινηματογράφο «Καλαμάκι» (Βασ. Σοφίας καί Ἀρτέμιδος) τή «Συναυλία τῶν δύο Κόσμων». Ἡ συναυλία περιλαμβάνει, Ρώσικα τραγούδια πού θ' ἀκουστοῦν ἀπό τό Ρώσο τενόρο - βαρύτονο Ἀλέξανδρο Τροΐτσκυ, καί τό συγκρότημα. «Σφίνξ», πού θά παρουσιάσει κομμάτια τῆς τζάζ καί πόπ μουσικῆς.

● Ἔκθεση φωτογραφικοῦ ὑλικοῦ γιά τήν Παλαιστίνη ἐγκαινιάζεται αὔριο στήν αἴθουσα ἐκδηλώσεων τοῦ Δημοτικοῦ Γηπέδου (Θηβῶν 314). Ἡ ἔκθεση θά διαρκέσει ὥς τίς 11 Ἰουλίου.

Η υποστήριξη των Παλαιστινίων ως προς την αραβοϊσραηλινή διένεξη κορυφώθηκε κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Λίβανο. Όταν το 1982 το Ισραήλ εισέβαλε στον Λίβανο, ύστερα από την απόπειρα δολοφονίας του ισραηλινού πρέσβη στο Λονδίνο από την οργάνωση του Αμπού Νιντάλ, η ελληνική κυβέρνηση ταύτισε ρητά τις μεθόδους του Ισραήλ με αυτές των ναζί. [14] Εκεί ακριβώς βρίσκεται η καταγωγή του όρου «σιωναζισμός» που «κοσμεί» σήμερα αφίσες, προκηρύξεις και εκδόσεις σχεδόν όλης της ελληνικής αριστεράς. Πρόκειται για ένα μικρό αλλά τυπικό δείγμα του πώς τα ιδεολογικά προϊόντα του ελληνικού κράτους καταναλώνονται και αναδιανέμονται στα παιδιά του. [15]

Ανάλογο πολιτικό κλίμα έφτιαχναν φυσικά και οι διάφοροι κοινωνικοί φορείς στο εσωτερικό της χώρας. Η ΓΣΕΕ καλούσε σε αιμοδοσία έτσι ώστε να προσφερθεί αίμα στους Παλαιστινίους, όπως επίσης τρόφιμα και χρήματα, ανοίγοντας τραπεζικούς λογαριασμούς προς αυτό το σκοπό, οι αριθμοί των οποίων μεταδίδονταν μέσω τηλεόρασης. [16] Καθώς οι μαχητές της ΟΑΠ δεν μπορούσαν να αντεπεξέλθουν στον πόλεμο, η φυγή από τον Λίβανο ήταν μονόδρομος. Σε αντίθεση με τις αραβικές χώρες, που δεν ήταν πρόθυμες να δεχθούν τα μέλη της ΟΑΠ, το ελληνικό κράτος έστειλε καράβια και παρέλαβε 15.000 μέλη τους, συμπεριλαμβανομένου και του Αραφάτ, με προορισμό τον Πειραιά. [17] Στη συνέχεια ακολούθησαν διαδηλώσεις υπέρ τους στην Αθήνα. Έτσι, κανείς δεν έμεινε παραπονεμένος. Ο «αντιστασιακός» ελληνικός λαός και το ελληνικό κράτος ταυτίστηκαν, σε πλήρη σύμπνοια μεταξύ τους, με τους αδικημένους. Οι ιδέες του αντιιμπεριαλισμού, από το ΠΑΣΟΚ μέχρι την πλέον περιθωριακή ακρο-αριστερή ομάδα, όχι μόνο βρήκαν επιτέλους κοινωνική απήχηση αλλά έγιναν επίσημη εξωτερική πολιτική. Μάλιστα, πολλές φορές αυτό πήγαινε παρέα και με αντιαμερικανικές διακηρύξεις, όπως όταν Αραφάτ και Παπανδρέου παρουσιάζονταν σε συνέδριο του ΠΑΣΟΚ με το σύνθημα «Ελλάς-Κύπρος-Παλαιστίνη/ Αμερικάνος δε θα μείνει». [18]

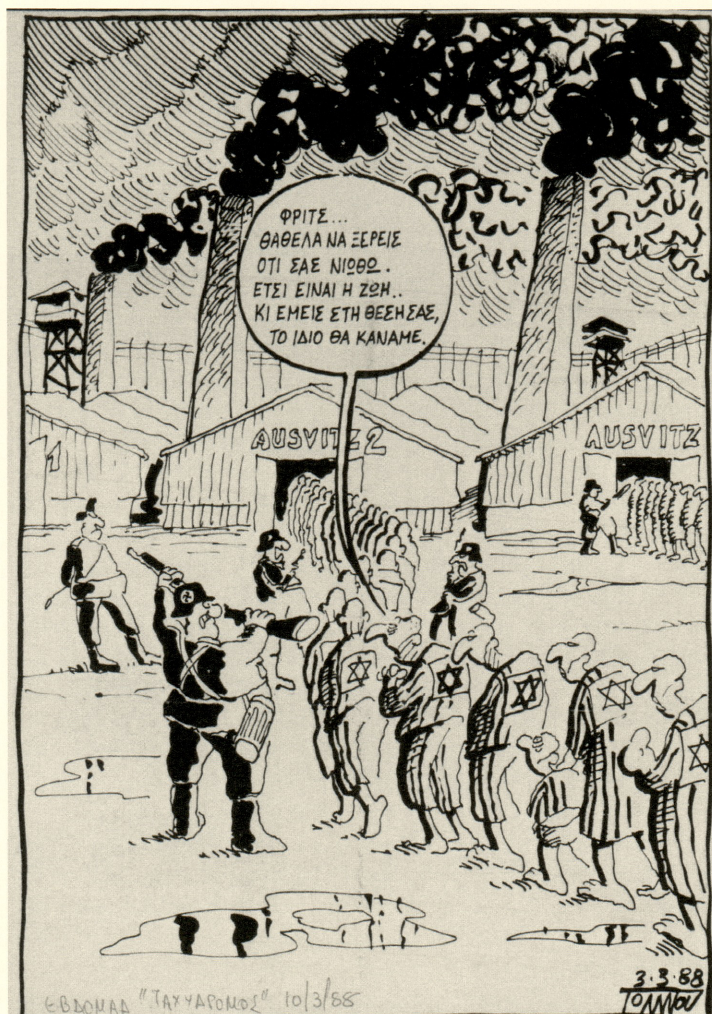
Οι σχέσεις με τους Παλαιστίνιους δεν ήταν οι μοναδικές. Αντίστοιχα, ανοίγματα υπήρχαν και με άλλα αραβικά κράτη όπως αυτά της Λιβύης, της Συρίας, του Ιράκ και της Σαουδικής Αραβίας. Στις αρχές του 1982 ανακοινώθηκε η προσπάθεια διεύρυνσης των υφιστάμενων οικονομικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Σαουδικής Αραβίας, [19] ενώ το 1984 υπογράφηκε συμφωνία-μαμούθ με τη Λιβύη αξίας 1 δις δολαρίων. [20] Εδώ να αναφερθεί ότι το λιβυκό κράτος ήταν απομονωμένο από τα υπόλοιπα κράτη της δύσης, αλλά το ελληνικό μπορούσε και μόνο του, από ό,τι φαίνεται, να κάνει μπίζνες. Άλλωστε τα πετρέλαια του Καντάφι, στα οποία ήθελαν να έχουν πρόσβαση οι Έλληνες τότε, δεν ήταν και κάποια καινούρια ιδέα. [21] Αλλά, και το ελληνικό κράτος κάτι είχε να προσφέρει. Το 1983 σημαντικό μέρος των εξαγωγών του ήταν η πώληση πολεμικού εξοπλισμού σε ποσοστό 3,6% των συνολικών εξαγωγών. Έτσι, δέχθηκε να προσφέρει και εκείνο όπλα στους Λίβυους. [22] Παρόμοια προσπάθεια έγινε και με τη Συρία του αιμοσταγή βασιλιά Άσαντ με τη σύσφιξη των σχέσεων των δύο κρατών στον τομέα της οικονομίας, της τεχνολογίας και της υγείας, ενώ δεν παραλείφθηκε το ενδιαφέρον για συνεργασία γύρω από την πολεμική βιομηχανία. [23] Με το Ιράκ, οι πολιτικές και οικονομικές συναλλαγές διογκώθηκαν. [24] Στη δεκαετία του 1980 ακόμα και κομμάτια της εγχώριας αριστεράς, κρατικής ή μη, γεύτηκαν χρηματοδοτήσεις από τα «προοδευτικά καθεστώτα», τη Συρία, τη Λιβύη και την Άραμπ Μπανκ. [25] Παρόλες τις προσπάθειες που έκανε το ελληνικό κράτος σχετικά με το διευρυμένο άνοιγμα προς τον αραβικό κόσμο, τα πετρέλαια που ήθελε να αποκομίσει αλλά και τις επενδύσεις που λαχταρούσε να γίνουν στη χώρα, οι εξαγωγές του το διάστημα 1980-1985 μειώθηκαν από 1,2 δις σε 800 εκ. δολάρια. [26] Πάντως, μέσα σε μια περίοδο που οι εξαγωγές έπεφταν και με όλα τα υπόλοιπα κράτη, ο «αραβικός κόσμος» παρέμεινε η δεύτερη μεγαλύτερη εξαγωγική αγορά, πράγμα που διατηρήθηκε μέχρι τα μέσα των 90s.

Παράλληλα, αυτή η σειρά από επαφές με αραβικά κράτη, τα οποία στο εσωτερικό αναφέρονταν ως «ριζοσπαστικά» και «αντιιμπεριαλιστικά», έφερε στην Ελλάδα και τις μεταξύ τους συγκρούσεις με ένοπλη μορφή. Από το 1969 μέχρι το 1992 υπήρξαν πάνω από 50 δολοφονίες, εκρήξεις βομβών και αεροπειρατείες επί της ελληνικής επικράτειας και για τις οποίες το ελληνικό κράτος σπάνια ανέλαβε την ευθύνη και αρκετά συχνά ανέχτηκε. Βασικά, το ποιες ενέργειες «καταδίκαζε» ή όχι ήταν αποτέλεσμα των αντίστοιχων υλικών του συμφερόντων εκείνη την περίοδο. Και το ίδιο ισχύει και για τις «καταδίκες» ως προς τα τεκταινόμενα στο εξωτερικό. Δεν ήταν φυσικά ο ανθρωπισμός του που κινούσε αυτές τις καταδίκες. Για παράδειγμα, την εποχή της συνεργασίας με τον Άσαντ το 1982, το συριακό κράτος σκότωσε 20.000 σουνίτες. Παρόλα αυτά, ποτέ κανείς από τις ελληνικές κυβερνήσεις δεν εξομοίωσε τη Συρία με τους ναζί και φυσικά δεν διέκοψε τις επαφές μαζί της.

Όπως μαθαίνουμε σήμερα στόχος αυτών των κινήσεων ήταν κυρίως να δημιουργηθούν τέτοιες συνθήκες ώστε τα αραβικά κράτη να μην ταυτιστούν με την Τουρκία και οι σχέσεις τους να είναι εχθρικές. [27] Πράγματι και τις προηγούμενες ιστορικές περιόδους η Ελλάδα ανταγωνιζόταν την Τουρκία ως προς το ποια από τις δύο θα έχει την εύνοια των αραβικών κρατών. Ο τριτοκοσμικός προσανατολισμός που είχε υιοθετηθεί από το ΠΑΣΟΚ, αλλά και αυτός της μη-προσήλωσης σε ένα μπλοκ, ήταν αποτέλεσμα της αντίληψης ότι τέτοιου είδους κινήσεις θα μπορέσουν να ενισχύσουν οικονομικά τη χώρα μέσω επενδύσεων και εμπορικών συμφωνιών και ότι θα συμβάλλουν στην ανάσχεση της Τουρκίας. Η επιλογή ανάπτυξης σχέσεων με αυταρχικά αραβικά κράτη δεν ήταν τυχαία. Η Συρία και το Ιράκ, είχαν κακές σχέσεις με την Τουρκία. Αυτό συνέβαινε καθώς η Τουρκία είχε αποφασίσει, για να καλύψει τις ενεργειακές της ανάγκες, να κατασκευάσει φράγματα και υδροηλεκτρικούς σταθμούς στους ποταμούς Ευφράτη και Τίγρη. Δηλαδή να διαχειριστεί τους υδάτινους πόρους με βάση τα συμφέροντά της. Πράγμα όμως που επηρέαζε τη ροή του ποταμού Ευφράτη προς τη Συρία και το Ιράκ αλλά και την ποιότητα των υδάτων. Επιπλέον, ύστερα από το πραξικόπημα του 1980 στην Τουρκία, οι Κούρδοι μεταφέρθηκαν στον Λίβανο και υποστηρίζονταν τόσο από την ΟΑΠ όσο και από τη Συρία. Έτσι, ειδικά στην τελευταία δεκαετία του Ψυχρού Πολέμου, η Ελλάδα δεν χρειαζόταν να προβληματιστεί ιδιαίτερα για το σε ποιο μπλοκ έπρεπε να ενταχτεί ως προς τα της Μέσης Ανατολής. [28]

Η αντανάκλαση του εξωτερικού στο εσωτερικό

Ο τρόπος με τον οποίο χαράσσεται η εξωτερική πολιτική χρειάζεται και την αντίστοιχη νομιμοποίηση στο εσωτερικό της χώρας. Το τι επιτρέπεται να λέγεται και τι όχι, μέσα από τις εφημερίδες και τις τηλεοράσεις είναι αυστηρά καθορισμένο, για να ξέρει και ο πληθυσμός κάθε κράτους τι θα πρέπει να λέει. Έτσι, δεν θα πρέπει να θεωρείται τυχαία στη δεκαετία του 1980 η ελληνική μανιώδης καταδίκη του Ισραήλ, αλλά όχι και της Συρίας, όταν η τελευταία εκτελούσε χιλιάδες ανθρώπους.

Οι εφημερίδες και οι τηλεοράσεις δεν μετέδιδαν τις συριακές σφαγές και κανείς δεν μπορούσε να μαζέψει κόσμο σε διαδηλώσεις για αυτές. Η επίσημη αντιισραηλινή εξωτερική πολιτική πήγαινε λοιπόν πλάι πλάι με την αντισιωνιστική ρητορική στο εσωτερικό και την τόνωση του ντόπιου αντισημιτισμού.

Η εθνική επιχειρηματολογία που παρήλαυνε από τα δεξιά μέχρι τα αριστερά ήταν ιδιαίτερα ευφάνταστη. Άρθρο της εφημερίδας *Καθημερινή* μιλούσε για την εμφάνιση της ανεργίας και το κλείσιμο των επιχειρήσεων. Ως αιτία εμφανιζόταν η εξωτερική πολιτική της Ελλάδας. Συγκεκριμένα, το άρθρο εξηγούσε το κλείσιμο υποδηματοβιομηχανιών με τον ισχυρισμό ότι δεν εξήχθησαν 6,5 εκ. ζευγάρια παπούτσια στις ΗΠΑ. Ο λόγος ήταν πως το εμπόριο υποδημάτων στην Αμερική βρισκόταν... στα χέρια Εβραίων. Η φιλοαραβική εξωτερική πολιτική χαρακτηριζόταν ως αναμφισβήτητα ορθή, αλλά είχαν προκύψει και κάτι θέματα με τον έλεγχο των αγορών από Εβραίους. [29] Για τις πεσμένες εξαγωγές μας και την ανεργία ευθύνονταν λοιπόν οι Εβραίοι. Ακολούθησαν και άλλα άρθρα όπως αυτό που «αποδείκνυε» το παγκόσμιο πρόβλημα με την ύπαρξη των μυστικών υπηρεσιών στοχοποιώντας κατά κύριο λόγο τις ισραηλινές. Κάνοντας μια μικρή νύξη για τις μυστικές υπηρεσίες των «μεγάλων» κρατών και την κατακραυγή που πρέπει να υπάρχει απέναντί τους, καταλήγει ότι και οι μικροί δεν πάνε πίσω, όπως το Ισραήλ, καθώς «συλλέγει πληροφορίες για την πολιτική της Δύσης, του Βατικανού και του ΟΗΕ και συγκεντρώνει στοιχεία για να επιβάλλει σιωπή στους επικριτές του στη Δύση». [30] Οι θεωρίες συνωμοσίας συνέχισαν να εκφράζονται ανοιχτά από τον Τύπο της εποχής όταν ταύτιζαν τους εβραίους με το χρήμα, λέγοντας πως «προσπαθούν να εισβάλουν στην Κρήτη με τη γνωστή μέθοδό τους, αγοράζοντας εκτάσεις και επιχειρήσεις και στοχεύοντας στην οικονομική υποδούλωση του τόπου, που αποτελεί την αρχή ευρύτερων σχεδίων για τον εθνικό μας χώρο», ενώ επίσης δεν έλειψαν και απροκάλυπτα αντισημιτικά σκίτσα. [31]

Το κύμα αντισημιτισμού στις εφημερίδες και τις τηλεοράσεις στις δεκαετίες του 1970 και του 1980 θορύβησε τους Έλληνες Εβραίους τόσο ώστε να ζητήσουν αρκετές φορές παρέμβαση από τους ομόδοξούς τους στο εξωτερικό. «*Η τοποθέτησή μας στο Μεσανατολικό αποτελεί πολιτική που δεν έχει ίχνος αντι-εβραϊκού αισθήματος. Ο αντισημιτισμός είναι πράγμα άγνωστο στην Ελλάδα και ξένο προς την νοοτροπία μας*», [32] διεμήνυσε με αυταρέσκεια ο υπουργός Εξωτερικών (της Νέας Δημοκρατίας) Δημήτρης Μπίτσιος στον Πρόεδρο της Ομοσπονδίας των Εβραϊκών Σωματείων Αμερικής σε συνάντηση που είχαν κατά την περίοδο της πρώτης μεταπολίτευσης. Με άλλα λόγια, εδώ βρίσκουμε να ξεκινάει το άλλο γνωστό μάντρα του σύγχρονου αντισημιτισμού: το 'εμείς είμαστε αντισιωνιστές, όχι αντισημίτες', το οποίο όπως φαίνεται δεν το ξεκίνησε καν το ΠΑΣΟΚ αλλά η ελληνική δεξιά! Φυσικά το ΠΑΣΟΚ έκανε κι αυτό το δικό του κομμάτι. Όταν η κριτική από το εξωτερικό πύκνωνε εναντίον του ελληνικού αντισημιτισμού, ο Ανδρέας Παπανδρέου έβγαινε να δηλώσει «Δεν είμαστε αντισημίτες». [33] Ταυτόχρονα σε επίσημη κομματική συγκέντρωση του ΠΑΣΟΚ στην Κόρινθο, οι «σοσιαλιστές» δήλωναν ότι «οι Εβραίοι προκάλεσαν δόλια τη διάδοση του έιτζ με μοναδικό σκοπό να προξενήσουν μια νέα παγκόσμια καταστροφή!». [34] Αυτή η διγλωσσία απέναντι στο εσωτερικό και το εξωτερικό της χώρας ακροατήριο δεν έδειχνε μόνο ότι οι Έλληνες Εβραίοι στην ουσία δεν θεωρούνταν ακριβώς «Έλληνες», αλλά και πόσο αναγκαίος ήταν ο αντισημιτισμός ως εθνική συγκολλητική ουσία εφόσον κάθε τόσο, ενώ επισήμως τον αρνούνταν ή τον καταδίκαζαν, παράλληλα τον ενθάρρυναν και τον διέδιδαν. Αυτό μάλιστα ήταν μια συνθήκη που στην Ελλάδα εμφανίζεται τουλάχιστον από τα χρόνια του μεσοπολέμου, του Ελευθέριου Βενιζέλου, και επιβίωσε αλώβητη μέσα στις μεταπολεμικές δεκαετίες. [35]

Τι λέμε;

Σε αυτό το κείμενο προσπαθήσαμε να υπενθυμίσουμε ό,τι είχαμε πει για τη Μέση Ανατολή, περιοχή για την οποία κανείς δε γνωρίζει σχεδόν τίποτα, αλλά όλοι έχουν και μια άποψη. Με δυο λόγια: το παζλ των διαφορετικών κρατικών συμφερόντων ήταν τόσο σύνθετο στη συγκεκριμένη περιοχή που είναι καταδικασμένη από γεννησιμιού της, ακόμα και πριν το 1945, να βρίσκεται σε συνεχή πολεμικά επεισόδια όλων εναντίον όλων.

Όσον αφορά την ελληνική εμπλοκή εκεί, δείξαμε ότι εκτός των παραγόντων που είχαμε αναφέρει και στο προηγούμενο κείμενο (κατά βάση λόγους οικονομικούς και εξωτερικής πολιτικής), σημαντική αιτία που διαμόρφωσε τις διεθνείς σχέσεις της Ελλάδας ήταν και η αμφισβήτηση της εθνικής αφοσίωσης των Ελλήνων Εβραίων κατά τον εμφύλιο.

Τέλος, επικεντρωθήκαμε στην περίοδο όπου η αριστερά κυβέρνησε για πρώτη φορά και στο πώς αυτή συνέχισε το άνοιγμα προς τα αραβικά κράτη. Η πολιτική που ακολούθησε το ΠΑΣΟΚ είναι ένα παράδειγμα από το οποίο πρέπει να μάθουμε. Αφενός τα κράτη κυνηγούν τα συμφέροντά τους προς πάσα κατεύθυνση και γνωρίζουν ότι το ζήτημα δεν αφορά κάποιους «αδικημένους», [36] αφετέρου ότι η επίσημη εξωτερική πολιτική μια χαρά μεταδίδεται στον ντόπιο εθνικό κορμό (από τα αριστερά μέχρι τα δεξιά) και μπορεί να εμφανιστεί ως μια «δίκαιη» ιδεολογία. Τα εθνικά συμφέροντα τη δεκαετία του 1980 μιλήθηκαν στην αντι-ιμπεριαλιστική γλώσσα και συνεχίζουν να μιλιούνται ακόμα, έστω και αν σήμερα δεν απορροφούνται εξολοκλήρου από αυτήν όπως συνέβαινε επί Αραφάτ, Καντάφι, Άσαντ και Παπανδρέου.

Το να είσαι κράτος και ταυτόχρονα να κατεβαίνεις στο δρόμο για να διαδηλώσεις ενάντια σε ένα άλλο κράτος είναι, εκ πρώτης όψης, τουλάχιστον περίεργο και δυσνόητο να το χωρέσει το μυαλό κάποιου. Αυτή όμως ήταν και η ζοφερή πραγματικότητα στα '80s όπως περιγράψαμε. Η ίδια η γυναίκα του πρωθυπουργού, Μαργαρίτα Παπανδρέου, ήταν επικεφαλής τέτοιων διαδηλώσεων. [37] Ωστόσο, αυτή ήταν και η επιτυχία του ελληνικού κράτους εκείνη την περίοδο. Να μπορεί, δηλαδή, να συσκοτίζει το αντισημιτικό παρελθόν της χώρας, να παρουσιάζει τον εαυτό του σαν κάτι διαφορετικό από κράτος, ή τουλάχιστον

ΓΣΕΕ: Δώστε αίμα — στους Παλαιστινίους

από ένα κακό κράτος, και επί της ουσίας να κάνει εθνικά ωφέλιμη εξωτερική πολιτική, να μπορεί να ορίζει ποιοι είναι «οι καλοί» και ποιοι «οι κακοί» σε έναν κόσμο ατελείωτων διακρατικών συγκρούσεων με έναν τρόπο που θα το συμφέρει. Αυτό είναι και ένα από τα δομικά στοιχεία του αντι-ιμπεριαλισμού, όπως εκφράστηκε από το ΠΑΣΟΚ, από τα οποία κάθε αντιφασιστική ομάδα θα έπρεπε να απέχει. Δηλαδή, να διαχωρίζεις τα κράτη στις κατηγορίες «ιμπεριαλιστικά» και «αντιιμπεριαλιστικά» και τελικά να φτάνεις στο σημείο να προτείνεις ποιες διακρατικές σχέσεις ταιριάζουν στην Ελλάδα και ποιες όχι. Ο αντι-ιμπεριαλισμός δεν έχει τίποτα το αντιφασιστικό και το αντιπατριωτικό. Όπως έλεγε ένας από τους τελευταίους αναρχικούς: «όταν μιλάμε για αντιεθνικισμό υποχρεωτικά πρέπει να αναφερόμαστε στον εθνικισμό της πατρίδας μας, διαφορετικά αυτό για το οποίο μιλάμε είναι η εξωτερική πολιτική». [38] Σήμερα βλέπουμε τους αντι-ιμπεριαλιστές να διατρανώνουν πως «ο φίλος της χώρας μου είναι εχθρός μου». Δεν ξέρουμε αν κάποιοι από δαύτους έχουν καλές προθέσεις, δείχνουν πάντως να ξεχνούν ή επιδεικτικά να αγνοούν ότι οι σχέσεις μεταξύ των κρατών είναι εφήμερα πράγματα και απολύτως εξαρτημένα από τα εθνικά συμφέροντα. Όπως μάθαμε και από τα πρώτα δεκαπέντε χρόνια της μεταπολίτευσης, οι «φιλίες» του ελληνικού κράτους είναι πολλές, η Ελλάδα όμως είναι μία και για να ζήσουμε εμείς, αυτή είναι που πρέπει να πεθάνει!

«ΤΑ ΝΕΑ», Παρασκευή 16 Απριλίου 1982

Πάσχα, Έβραίοι καί Χριστιανοί

3ο (τελευταίο)

Η ΚΥΡΙΩΣ άναμέτρηση Έλλήνων καί Έβραίων τής Όθωμανικής Αύτοκρατορίας θά γίνει στό δεύτερο μισό τού 19ου αίώνα. Είναι ή έποχή όπου ή παρακμή καί ή πτωχοποίηση τών Ίσραηλιτών, τούς καθιστά ύπηκόους β' κατηγορίας. Άντίθετα, οί συνδεδεμένοι μέ τίς άποικιακές μητροπόλεις Έλληνες (καί Άρμένιοι) έμποροι καταφέρνουν νά έλέγχουν τήν οίκονομική καί πολιτιστική ζωή τού άνατολικο - μεσογειακού χώρου.

Άς δούμε τί γράφει σχετικά ό Ίσραηλίτης ίστορικός Ίσίδωρος Λόεμπ στό βιβλίο του «Βιογραφία τού Άλμπέρ Κόν» (1856, σελ. 81):

«Ή Ίσραηλίτικη κοινότητα τής Κωνσταντινούπολης έχει χάσει τό παλιό της μεγαλείο. Όταν οί Έβραίοι τής Ίσπανίας ήρθαν κυνηγημένοι άπό τή χώρα τους νά έγκατασταθούν πολυάριθμοι στήν Τουρκία, πέτυχαν άνώτατα άξιώματα στήν Ύψηλή Πύλη καί οί άπόγονοί τους είχαν γιά καιρό μιά σημαντική θέση στό Κράτος. Σιγά - σιγά όμως, τούς έδιωξαν οί Έλληνες καί οί Άρ-

Τού ΚΩΣΤΑ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

μένιοι πού πήραν στά χέρια τους καί τίς άνώτερες βιο-

σκιάχτρο μέ δύο σταυρωτά ξύλα, πού τά έντυσε μέ κουρέλια.

»Οί Έλληνες τού Μπαλατά θεώρησαν προσβολή τής θρησκείας τους τή μίμηση αύτή τού σημείου τού Σταυρού. Μέ τή βοήθεια, λοιπόν καί τού (έλληνικού) Σώματος Πυροσβεστών έπιτέθηκαν στό φτωχό Έβραίο. Ή σύγκρουση ύπήρξε σφοδρή, μέ πολλούς τραυματίες... Στό μεταξύ, ένας Έλληνας άρπαξε τό μοιραίο σκιάχτρο καί τό μετέφερε στή γειτονική έκκλησία.

»Μιά έλληνική έφημερίδα τής πρωτεύουσας, ή «Άρμονία» έκανε τούς άναγνώστες της νά πιστέψουν πώς οί Ίσραηλίτες θέλησαν έκ προθέσεως νά προσβάλουν τό Χριστό μέ αύτή τήν άνίερη πράξη. Οί Έλληνες τού Πέρα καί τού Γαλατά πίστεψαν πώς βρήκαν τό πρόσχημα νά κακοποιήσουν τούς φτωχούς Έβραίους...».

ΜΙΑ ΔΙΑΜΑΧΗ ΠΟΥ ΚΡΑΤΗΣΕ ΑΙΩΝΕΣ

Έπιναν οί Έβραίοι... αίμα παιδιών Χριστιανών;

ΟΙ ΠΟΛΥΠΛΟΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Ίστορική έρευνα τού ΚΩΣΤΑ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

Δεν ήταν λίγες οι φορές που διάφοροι αρμόδιοι πολιτικοί έβγαιναν κι έλεγαν ότι στέκονται ενάντια στον αντισημιτισμό ή ότι εν πάση περιπτώσει οι Έλληνες δεν είναι αντισημίτες. Γεγονός που δεν το συναντά κανείς μόνο την περίοδο της μεταπολίτευσης. Μέχρι και τα ελληνικά ΜΜΕ αποφάσισαν κάποιες φορές να ακολουθήσουν το ίδιο μονοπάτι. Καθώς λοιπόν πολλά αντισημιτικά άρθρα εμφανίζονταν την περίοδο που το ΠΑΣΟΚ βρισκόταν στην εξουσία, από τις 14 μέχρι τις 16 Απριλίου του 1982 την εμφάνιση του στην εφημερίδα *Τα Νέα* έκανε μια σειρά τριών κειμένων. Εκεί, μέσα από μια ιστορική έρευνα, ο δημοσιογράφος παραδεχόταν ότι τελικά διάφορα αντισημιτικά ξεσπάσματα έχουν υπάρξει στην Ελλάδα. Ωστόσο, δεν ήθελε να μείνει μόνο εκεί. Άλλωστε, τα ελληνικά συμφέροντα της εποχής δεν υποδείκνυαν αυτή τη στάση. Έτσι, κλείνοντας γράφει: «Ώστε, τέτοια τέρατα είμαστε; Αλλά έχουμε τραβήξει κι εμείς τόσα, που, τελικά, όλα θα μας τα συγχωρέσει η Ιστορία. Φτάνει να επιζήσουμε». Από ότι φαίνεται σκοπός του συγγραφέα δεν ήταν η αποδοκιμασία ορισμένων συμπεριφορών, αλλά ότι προκειμένου να επιζήσει το ελληνικό κράτος, οι αντιεβραϊκές πρακτικές μια χαρά αρεστές μπορούν να είναι.

Υποσημειώσεις

[1] «Το 'έβδομο αραβικό κράτος', Η Ελλάδα και η Μέση Ανατολή, 1948-1982», *151*, τχ. 32, φθινόπωρο-χειμώνας 2024-2025.
[2] Με τους τζιχαντιστές ή με τη δημοκρατία, ουρλιάζει η δεξιά. Με την Παλαιστίνη ή με τους φασίστες, κράζει η αριστερά. Δεν είναι παρά οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.
[3] Δημήτρης Μπίτσιος, *Πέρα από τα σύνορα 1974-1977*, Αθήνα: Εστία, 1983, σ. 153.
[4] Gyoo-hyoung Kahng, «Zionism, Israel, and the Soviet Union: A study in the rise and fall of brief Soviet-Israeli friendship from 1945 to 1955», *Global Economic Review*, τ.27 (4), 1998, σ. 95-107. Για το σημαντικό ζήτημα των σχέσεων Ισραήλ-ΕΣΣΔ, το οποίο σχετίζεται τόσο ιδεολογικά όσο και σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής με τη στάση της ευρωπαϊκής αριστεράς, θα μιλήσουμε σε επόμενο κείμενο.
[5] Κατά την κρίση του Σουέζ το ελληνικό κράτος ήταν αντίθετο προς την επέμβαση της Αγγλίας, της Γαλλίας και του Ισραήλ. Εν μέρει, αυτό το γεγονός οφειλόταν στο ότι εκείνη την περίοδο η ελληνική πλοιοκτησία ήταν τρίτη σε δύναμη και την αφορούσε σε μεγάλο βαθμό η διώρυγα του Σουέζ. Βλ. «Η κυβέρνησις θα μετάσχη της διασκέψεως του Σουέζ», *Ελευθερία*, 10.8.1956.
[6] Βλ. Ανδρέας Κ. Μπουρούτης, «Η Ελλάδα και η δημιουργία του κράτους του Ισραήλ», *Τα Ιστορικά*, τχ. 79, 2024, σ. 201-222. Τα δύο αποσπάσματα που χρησιμοποιήθηκαν βρίσκονται στις σελίδες 211 και 212.
[7] Ιωάννης Χάλκος, «Κορύφωση του 'Δευτέρου Ψυχρού Πολέμου'», *Καθημερινή*, 9.2.2025.
[8] Βλ. antifa negative, «Η 'πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική' του ελληνικού κράτους στη μεταπολίτευση», στο *Μεταπολίτευση. Το ελληνικό κράτος, η αριστερά και εμείς*, Αθήνα, 2023, σ. 46-63.
[9] Εμμανουήλ Αντ. Εμμανουηλίδης, *Οι σχέσεις της Ελλάδας με τον αραβικό και μουσουλμανικό κόσμο, 1974-1981*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2017, σ. 136-138 και 390-403.
[10] Βλέπε τα άρθρα: «Αυτή είναι η κυβέρνηση της αλλαγής» και «Ολόπλευρη βοήθεια Αράβων στη νέα κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ.», *Τα Νέα*, 21.10.1981.
[11] Αλέκος Τράκας, «Αραφάτ: «Φεύγω οπλισμένος με την ελληνική σοφία»», *Καθημερινή*, 17.12.1981.
[12] Ειρήνη Χειλά, «Η αραβο-ισραηλινή διένεξη και η ελληνική εξωτερική πολιτική», στο *Σύγχρονη ελληνική εξωτερική πολιτική*, Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλα, 1988, σ. 378-379.
[13] «Η Ελλάς, μόνη δυτική χώρα, που υπερψήφισε την καταδίκη του Ισραήλ στην ολομέλεια ΟΗΕ», *Καθημερινή*, 7.02.1982.
[14] Αμίκαμ Ναχμάνι, *Ισραήλ, Τουρκία και Ελλάδα: Ταραγμένες Σχέσεις στην Ανατολική Μεσόγειο*, Αθήνα: Παπαζήσης, 2003, σ. 305.
[15] Βλ. «Δηλαδή όποιος δεν είναι με την Παλαιστίνη, είναι φασίστας;» *Traverso*, τχ. 19, Φλεβάρης 2025.
[16] «ΓΣΕΕ: Δώστε αίμα στους Παλαιστινίους», *Καθημερινή*, 19.06.1982 και Ναχμάνι, ό.π., σ. 305.
[17] Νικόλας Κοσματόπουλος, «Το 'Ατλαντίς ΙΙ' σαλπάρει για τη Χάιφα», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 28.09.2024 και Sofia Papastamkou, «Greece between Europe and the Mediterranean, 1981-1986: The Israeli-Palestinian Conflict and the Greek-Libyan Relations as Case Studies», *Journal of European integration history*, 2015. 8500 μέλη της ΟΑΠ πήγαν στην Τυνησία και 2500 στη Συρία, το Ιράκ και την Υεμένη. Η Αίγυπτος και η Σαουδική Αραβία δεν φιλοξένησαν κανέναν.
[18] Γιάννης Βούλγαρης, *Η Ελλάδα της μεταπολίτευσης 1974-1990*, Αθήνα: Θεμέλιο, 2008, σ. 230.
[19] «Νέα εκδήλωση των Αράβων», *Τα Νέα*, 16.02.1982.
[20] «Οικονομική συμφωνία 1 δις. δολλ. μεταξύ Ελλάδος και Λιβύης», *Καθημερινή*, 25.09.1984.
[21] antifa negative, ό.π., σ. 54.
[22] Spiros Ch. Kaminaris, «Greece and Middle East», *Middle East Review of International Affairs*, τόμ. 3(2), 1999.
[23] «Με αντιμαχόμενες φατρίες έχει τώρα επαφές στη Συρία ο κ. Α. Παπανδρέου», *Καθημερινή*, 10.11.1984.
[24] Γιάννης Βούλγαρης, ό.π., σ. 229 και Θεανώ Ν. Τσιοβαρίδου, «Greek-Arab Economic Relations», στο *Ανώτατη Βιομηχανική Σχολή Θεσσαλονίκης, Τόμος για τα τριάντα χρόνια από την ίδρυση της Σχολής*, τόμ. 10, Θεσσαλονίκη, 1989. Από το 1980 και ύστερα αυξήθηκαν κατά μεγάλο βαθμό οι εισαγωγές από το Ιράκ, δηλαδή το πετρέλαιο. Οι εξαγωγές προς αυτό αυξήθηκαν μόνο για λίγα χρόνια.
[25] Ζαν Κοέν, *Η Ταραγμένη Δεκαετία για τον Εβραϊσμό της Ελλάδας 1980-1990*, Αθήνα: Ιωάννης Στ. Φλαούνας, 2022, σ. 36 και «Επικίνδυνες δραστηριότητες στελεχών ΟΑΠ στην Ελλάδα», *Καθημερινή*, 25.05.1986.
[26] Σωτήρης Ρούσσος, «Η Ελληνική Πολιτική στη Μέση Ανατολή: Μεταξύ 'Επιχειρησιακής Νοοτροπίας', 'Εσωτερικής Πολιτικής' και Νέων Προκλήσεων» στο Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος & Μαριλένα Κοππά (επιμ.), *30 Χρόνια Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής 1974-2004*, Αθήνα: Λιβάνη, 2005, σ. 88.
[27] Σταύρος Τζίμας, «'Εμείς Μπααθιστές; Ανοησίες!'», *Καθημερινή*, 07.01.2025.
[28] «Greece Ceases Preparations To Upgrade Ties With Israel», *The New York Times*, 13.03.1988.
[29] «Η ματαίωση μεγάλων εξαγωγών για λόγους εξωτερικής πολιτικής πλήττει άμεσα την οικονομία μας», *Καθημερινή*, 19.09.1982.
[30] «Ένας ιστός αράχνης τυλίγει την υφήλιο», *Το Βήμα*, 14.03.1982.
[31] Ζαν Κοέν, ό.π., σ.79, 166.
[32] Δημήτρης Μπίτσιος, ό.π., σ. 152.
[33] Ανδρέας Χριστινίδης, *Εχθρότητα και προκατάληψη. Ξενοφοβία, αντισημιτισμός, γενοκτονία*, Αθήνα: Ίνδικτος, 2003, σ. 46.
[34] Χριστινίδης, ό.π., σ. 48.
[35] Tobias Blümel, «Antisemitism as political theology in Greece and its impact on Greek Jewry, 1967–1979», *Southeast European and Black Sea Studies*, 2017 και Αμίκαμ Ναχμάνι, ό.π., σ. 252.
[36] Βλέπε το παράδειγμα της εσωτερικής πολιτικής που ακολουθούσε η Συρία, που δεν επηρέαζε τη στάση της Ελλάδας για την ανάπτυξη σχέσεων μαζί της.
[37] Αμίκαμ Ναχμάνι, ό.π., σ. 305.
[38] «Μια συνέντευξη με τον Φίλιππα Κυρίτση», *Terminal 119*, Μάρτιος 2008.

Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΟΛΟΓΙΑ ΣΑΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
(η εκδήλωση)

Στις 21 του περασμένου Δεκέμβρη οργανώσαμε μια εκδήλωση με τίτλο «Συνωμοσιολογία και αντισημιτισμός» και παράτιτλο «η πολιτική σαν δημιουργία γεγονότων». Είχαμε προϊδεάσει τους καλεσμένους μας ώστε να διαβάσουν το κείμενο «Φλεγόμενοι ήλιοι και ιπτάμενες σκούπες. Τι είναι η συνωμοσιολογία; Μια κρατική συνωμοσία!» από το τεύχος 32 του *151* (Νοέμβριος 2024). Αν καταφύγετε σε εκείνο το κείμενο θα δείτε ότι εξηγούμε όλη τη διαδρομή της σκέψης μας για το πώς καταλήξαμε σε αυτή την ενασχόληση.Η εκδήλωση λοιπόν του περασμένου Δεκέμβρη χωριζόταν σε δύο μέρη.

Στο πρώτο μέρος προσπαθήσαμε να θίξουμε τη σχέση συνωμοσιολογίας και αντισημιτισμού, δηλαδή τη διαχρονικότητα και την οικουμενικότητα των θεωριών συνωμοσίας που ακολουθούν τους Εβραίους. Είπαμε ότι, σε αντίθεση με άλλες αντίστοιχες ρατσιστικές ιδεολογίες, ο αντισημιτισμός επιδεικνύει μια μακρά επιμονή στον χρόνο και μια μεγάλη διασπορά στον χώρο, σε πλανητικό επίπεδο. Μολονότι οι ειδικές ιστορικές συνθήκες και η ένταση του αντισημιτισμού ανά τους αιώνες ποικίλουν, λ.χ. όταν οι Εβραίοι της Ιερουσαλήμ διώκονταν στον 7ο αιώνα μ.Χ., αντιμετωπίζονταν με πογκρόμ στον Μεσαίωνα ή καίγονταν στο Άουσβιτς στον 20ο αιώνα, στην πραγματικότητα έχουμε να κάνουμε με μια θρησκευτική-πολιτισμική μειονότητα την οποία η κεντρική εξουσία και οι πλειονοτικοί πληθυσμοί και τα κράτη τους στοχοποιούσαν μέσα σε μια μακρά περίοδο σχεδόν 15 αιώνων. Για να το υποστηρίξουμε αυτό, βασιστήκαμε στα όσα μεταφράσαμε για τις ανάγκες του προηγούμενου κειμένου από το βιβλίο του Ιταλού ιστορικού Κάρλο Γκίνζμπουργκ (*Ecstasies*). Ο Γκίνζμπουργκ ερεύνησε μέσα από δικαστικές και θρησκευτικές πηγές το πώς οι Εβραίοι, μαζί με άλλες φιγούρες που διώκονταν εκείνη την περίοδο (μάγισσες, αιρετικούς, λεπρούς), κατηγορήθηκαν για τη δηλητηρίαση των πηγών νερού και τη διάδοση της μαύρης πανώλης τον 14ο αιώνα μ.Χ. στη Γαλλία και στην Ισπανία. Και στις δύο αυτές χώρες, οι μοναρχίες ήταν αυτές που κινητοποίησαν τον φόβο των μαζών που βασιζόταν στο άγνωστο και στον απειλητικό κόσμο που έστεκε πέραν των ορίων του χριστιανισμού. Κάθε ακατανόητο γεγονός που προκαλούσε ανησυχία αποδιδόταν στους εγχώριους άπιστους και σε ξένους βασιλιάδες. Και στις δύο χώρες, ένα πραγματικό συνωμοτικό σχήμα, συντονισμένο από τις αρχές, επικαλούνταν την ύπαρξη ενός φανταστικού συνωμοτικού σχεδίου, υποτίθεται οργανωμένο από εβραίους, λεπρούς και τις αντίπαλες μοναρχίες. Τα γκέτο, τα σημάδια στα ρούχα των λεπρών και των Εβραίων, οι κατασχέσεις, η εξόντωση και οι απελάσεις δοκιμάστηκαν για πρώτη φορά μαζικά στον Μεσαίωνα. Οι θεωρίες συνωμοσίας βρίσκονται στη ρίζα αυτών των μακρών διαδικασιών που δοκίμασαν για πρώτη φορά τα τότε υπό διαμόρφωση ακόμη ευρωπαϊκά κράτη, αποκτώντας εμπειρίες για το μέλλον. Σε αντίθεση όμως με όλες τις άλλες φιγούρες, το κυνήγι των οποίων συνέβαινε σε ορισμένες χώρες μόνον και για ορισμένες δεκαετίες, οι Εβραίοι διώκονταν τόσο πριν όσο και μετά τον 14ο αιώνα.

Οι ραγδαίοι ρυθμοί υπό τους οποίους εξαπλώθηκαν οι φήμες εναντίον των Εβραίων και η εξόντωση των εβραϊκών κοινοτήτων της Γαλλίας, σε μια εποχή που τα νέα ταξίδευαν πολύ αργά, πεζή ή με μουλάρι, αποκαλύπτουν την παρουσία εσκεμμένων και συντονισμένων ενεργειών που σκόπευαν να παράξουν ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Με αυτή την έννοια, την πραγματική συνωμοσία ενορχήστρωναν τα κράτη της εποχής. Το αν πίστευαν οι αρχές στην ενοχή ή όχι των Εβραίων δεν έχει τόσο σημασία. Αυτό είναι κάτι που κρατήσαμε από το βιβλίο του Γκίνζμπουργκ ως χρήσιμο για εμάς στο σήμερα. Το εντυπωσιακό είναι, βέβαια, ότι μια κρατική συνωμοσία εναντίον των Εβραίων παρήγαγε μια θεωρία συνωμοσίας υποτίθεται εκ μέρους τους. Οι Εβραίοι, τα θύματα της κρατικής συνωμοσίας, εξοντώθηκαν γιατί υποτίθεται αυτοί ήταν που είχαν συνωμοτήσει εναντίον των χριστιανών. Για περισσότερα πάνω στο

εκδήλωση- συζήτηση

ΣΥΝΩΜΟΣΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟΣ

Η πολιτική σαν δημιουργία γεγονότων

Σάββατο 21/12/24, 7μμ

antifa negative

θέμα θα πρέπει να συμβουλευτείτε ξανά το κείμενο του προηγούμενού μας τεύχους.

Ένα άλλο εξίσου εντυπωσιακό δεδομένο είναι ότι οι θεωρίες συνωμοσίας όχι μόνο δεν ανασχέθηκαν κατά το πέρασμα από την εποχή των θρησκειών σε αυτή της επιστήμης αλλά ίσα-ίσα, κατσικώθηκαν εδώ μέχρι και τον 21ο αιώνα και ενίοτε απέκτησαν και επιστημονικό περίβλημα. Το πιο ενδεικτικό παράδειγμα ίσως ήταν ότι κατά τον 19ο αιώνα και μέχρι τα μέσα του 20ού οι Εβραίοι στοχοποιούνταν τόσο από τους ναζί όσο και το ανατολικό μπλοκ στα πλαίσια ενός αντικομμουνιστικού αντισημιτισμού (ως «τα παιδιά του επαναστάτη Μαρξ») και ενός αντικαπιταλιστικού αντισημιτισμού αντίστοιχα (ως «τα παιδιά του τραπεζίτη Ρότσιλντ»). Σε κάποιες περιπτώσεις μάλιστα οι δύο παραπάνω αντίθετες θεωρήσεις του κόσμου αναμείχθηκαν στα θεμελιώδη συνωμοσιολογικά γραπτά του 20ού αιώνα, τα *Πρωτόκολλα των Σοφών της Σιών* που κατασκεύασαν οι μυστικές υπηρεσίες του Τσάρου στη Ρωσία και στον *Διεθνή Εβραίο*, το βιβλίο του Αμερικάνου αυτοκινητοβιομήχανου Φορντ. Οι Εβραίοι υποτίθεται ελέγχουν τα ΜΜΕ, τον κινηματογράφο, τις τράπεζες και ταυτόχρονα διεισδύουν και δημιουργούν τις ανατρεπτικές, επαναστατικές οργανώσεις για να διαλύσουν τον κόσμο όπως τον ξέραμε. Έτσι, η αντιμετώπιση των Εβραίων συνιστά ταυτόχρονα αντιστασιακό/ αντισυστημικό καθήκον αλλά και μια μάχη για να σωθεί η παλιά τάξη πραγμάτων.

Στο δεύτερο μέρος της εκδήλωσης εστιάσαμε πιο συγκεκριμένα στις διαδρομές της συνωμοσιολογικής και αντισημιτικής σκέψης μετά τον Β΄ Π.Π. Το πράγμα κατά τη γνώμη μας μετά τον πόλεμο έγινε πιο σύνθετο. Ο αντισημιτισμός δεν σταμάτησε να υφίσταται μετά το Άουσβιτς. Ενδεικτικό παράδειγμα ότι στην ΕΣΣΔ το κυνήγι των Εβραίων συνεχίστηκε, μετονομάζοντάς τους σε «σιωνιστές». Οι θεωρίες συνωμοσίας δεν σταμάτησαν να κυκλοφορούν αλλά και να οργανώνονται κρατικά. Ενδεικτικό παράδειγμα που δώσαμε –και πάλι από την ΕΣΣΔ– «η συνωμοσία των γιατρών» που επινόησε ο Στάλιν τα χρόνια πριν πεθάνει για να δικαιολογήσει τόσο την εσωτερική πειθάρχηση των σοβιετικών Εβραίων όσο και την αντιπαλότητά του σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής με το Ισραήλ.

Αυτό όμως που συνιστά ιδιαιτερότητα της μεταπολεμικής πραγματικότητας είναι ότι, επισήμως, η συνωμοσιολογία και η παράδοση των *Πρωτοκόλλων*, απαξιώθηκαν, ως συστατικό της ναζιστικής σκέψης. Με λίγα λόγια η εναντίωση στη συνωμοσιολογία έγινε στοι-

χείο της κυρίαρχης ιδεολογίας, με τα κράτη να πιάνουν έτσι και τα δύο άκρα του όποιου δημόσιου διαλόγου, πότε αναπαράγοντας τις θεωρίες συνωμοσίας και πότε αναλαμβάνοντας την πάταξή τους, αναλόγως του τι τα βόλευε στην εκάστοτε συγκυρία. Είπαμε ότι στην πραγματικότητα ένα πράγμα που αλλάζει από την εποχή του Μεσαίωνα μέχρι σήμερα είναι ο ασφυκτικότερος έλεγχος του δημόσιου λόγου από τα σύγχρονα κράτη –έχοντας για παράδειγμα τον σχεδόν πλήρη έλεγχο των ΜΜΕ, και έχοντας εκμοντερνίσει έτσι τη δημιουργία και διάδοση γεγονότων από το μηδέν. Το πρόβλημα με τον έλεγχο του δημόσιου λόγου είναι ότι στο επίπεδο των κρατικών μηχανισμών ιδεολογικής πειθάρχησης (και βάλτε μέσα σε αυτή τη λίστα τα ΜΜΕ, τα σχολεία, τα πανεπιστήμια, την αστυνομία και τους γιατρούς) το κράτος είναι που αποφασίζει τι είναι «γεγονός» και τι «θεωρία συνωμοσίας», αναλόγως των εκάστοτε εθνικών συμφερόντων. Είναι γι' αυτό τον λόγο που ο συνωμοσιολόγος Κυριάκος Βελόπουλος διέθετε καθημερινή τηλεοπτική εκπομπή το 2001 μέσω της οποίας μιλούσε για τους φυσικούς πλούτους που οι «προδότες πολιτικοί» έχουν αφήσει αναξιοποίητους χάρη στην υποτακτική τους στάση έναντι των ΗΠΑ και της Τουρκίας· ενώ σήμερα –αν αφαιρέσει κανείς τα περί προδοτών πολιτικών κλπ– η εξαγωγή ορυκτού πλούτου από θαλάσσια οικόπεδα έχει γίνει η νούμερο ένα δραστηριότητα της ελληνικής επιθετικότητας προς την Τουρκία από το ίδιο το υπουργείο εξωτερικών. Οι διάφορες ιδέες, λιγότερο ή περισσότερο δολοφονικές, είναι κατά κανόνα «γεγονότα» ή «θεωρίες συνωμοσίας» ανάλογα με τις πολιτικές πλάτες και τα κρατικά σχέδια που έχουν να επιδείξουν από πίσω τους.

Στην τελική με αυτή την εκδήλωση θέλαμε να πούμε ότι αυτή ούτε είναι μια συζήτηση αμιγώς ιστορικού ενδιαφέροντος αλλά ούτε και μία που είναι άσχετη με τα βιώματα μας. Ποιος δεν έχει ακούσει αυτούς τους αντι-μασονικούς στίχους ορισμένων χιπ-χοπάδων από το 1990 μέχρι σήμερα ή τις κοτσάνες περί ΝΤΠ (Νέας Τάξης Πραγμάτων) που κυκλοφορούν από καιρό σε καιρό; Ποιος μπορεί να παριστάνει ότι δεν άκουσε και διάβασε φέτος και πέρυσι για πυρπολημένες συναγωγές και εβραϊκά σχολεία, ή δολοφονικές επιθέσεις σε Εβραίους από τον Καναδά μέχρι την Αυστραλία και από τη Γαλλία μέχρι το Καζακστάν; Ποιος δεν έχει προσέξει από την καραντίνα και μετά τη χρησιμότητα της ιδέας των «θεωριών συνωμοσίας» που επιστρατεύεται για να απαξιωθεί οτιδήποτε (ατεκμηρίωτο ή τεκμηριωμένο) ξεστομίζει ο κάθε πολιτικός αντίπαλος;

Στην κατακλείδα της εκδήλωσης επισημάναμε ότι ζούμε σε έναν σύνθετο κόσμο τον οποίο ακόμα και όσοι διαβάζουμε και παρακολουθούμε κριτικά τις «ειδήσεις», σε καθημερινό επίπεδο και μέσα από συλλογικές αντιφασιστικές δομές, δεν μπορούμε να τον αντιληφθούμε στην ολότητά του. Ταυτόχρονα, κτηνώδεις επαγγελματικοί μηχανισμοί, όπως αυτοί της «ενημέρωσης», της εκπαίδευσης και της ασφάλειας (λ.χ. μυστικές υπηρεσίες), που οργανώνονται και χρηματοδοτούνται από τα εθνικά κράτη σε βάθος αιώνων, επιστρατεύουν λυτούς και δεμένους όχι μόνο ως προς τη δημιουργία γεγονότων αλλά και ως προς την επιβολή ερμηνειών γύρω από αυτά. Πολλές φορές, από μόνος του ο βομβαρδισμός μας με πληροφορίες καθιστά άχρηστη την «απόκρυψη» των γεγονότων και των πληροφοριών εν γένει που μας καθίστανται χρήσιμες. Με βάση ποιο κριτήριο επιλέγει λοιπόν κάποιος τι είναι χρήσιμο και τι άχρηστο ως πληροφορία μεταξύ των εκατοντάδων που λαμβάνει;

Η συνωμοσία, εντός ή εκτός εισαγωγικών, συνιστά μέρος του σύγχρονου τρόπου με τον οποίο γίνεται πολιτική. Συχνά οι αποφάσεις για τα τομάρια μας από τις πολιτικές ηγεσίες λαμβάνουν χώρα πίσω από κλειστές πόρτες. Αλλά ακόμη και όταν μας μεταφέρονται με πάσα ειλικρίνεια – ή μπορούμε εύκολα να τις αποκωδικοποιήσουμε ως προς τι συνέπειες θα έχουν στις ζωές μας – υπάρχουν πολλές αποφάσεις που είναι από τη φύση τους μυστικές και λαμβάνονται στα πλαίσια διεξαγωγής ψυχολογικών πολέμων με άλλα κράτη ή με όρους διάδοσης μαζικού φόβου και πανικού ή και, όπως επί Τσάρου και επί Στάλιν, με όρους επίθεσης σε μια μειονότητα. Επιπλέον, οι συνωμοσίες επιζούν ακόμα και στις προλεταριακές προσπάθειες να κερδηθεί χώρος απέναντι στο κράτος.

Η πολυπλοκότητα του κόσμου μας και ταυτόχρονα η διανοητική παρακμή στην οποία έχουμε συνηθίσει, στην καλύτερη μας εφοδιάζουν με μια καχυποψία για το πώς μας συμπεριφέρεται το κράτος ή «οι πολιτικοί» εν γένει. Μια καχυποψία που όσο κρίσιμη μπορεί να φαίνεται άλλο τόσο ανεπαρκής μοιάζει. Στις τάξεις μας, η καχυποψία μας συχνά στρέφεται απέναντι στα μέινστριμ ΜΜΕ που τάχα το μόνο που κάνουν είναι να αποκρύπτουν την αλήθεια, ενώ πολλές φορές τα social media απολαμβάνουν ένα στάτους υποτιθέμενης «ελευθερίας λόγου». Στην πράξη στα social media αναμασάται, σπασμένο σε χιλιάδες κομμάτια, ακριβώς το ίδιο είδος λόγου που φτύνεται και στα μέινστριμ ΜΜΕ, τα οποία με τη σειρά τους είναι οι «ειδικοί» τόσο ως προς τη δημιουργία γεγονότων από το μηδέν αλλά και το σημαντικότερο ως προς την επιβολή ερμηνειών. Ελλείψει της δύναμης να ειπωθεί η λέξη «κράτος», επινοούμε ή συναινούμε σε ένα αόριστο γ΄ πληθυντικό του τι «κάποιοι», «μας κάνουν», «θέλουν να μας κάνουν». Δυνάμει της έλλειψης πλήρους κατανόησης να αναλύσουμε μια κοινωνική σχέση, όπως αυτή του κεφαλαίου, ή τις στρατηγικές της πολιτικής μορφής-κράτος, φαντασιωνόμαστε την εξουσία σαν να υποστασιοποιείται σε δέκα τύπους με μεγάλες κοιλιές, μαύρα κοστούμια και γαμψές μύτες. Αναπαραστάσεις, δηλαδή, που αντηχούν σε οπτικό επίπεδο και κινητοποιούν αυτή τη παλιά αντισημιτική φαντασίωση, κάνοντας επίκληση, συνειδητά ή μη, στην ιστορική δύναμη του αντισημιτισμού από τον Μεσαίωνα και δώθε. Ο αντισημιτισμός, στην τελική, είναι το τελευταίο πασπαρτού της κάθε εθνικής ιδεολογίας. Δεν είναι κάτι που τελείωσε το 1945 στο Άουσβιτς αλλά ούτε και κάτι που ξεκίνησε το 1933 στη Γερμανία. Όντας κρίσιμο αξεσουάρ κάθε εθνικής ιδεολογίας, και της ελληνικής προφανώς, συνοδεύει ρητορικά κάθε λόγο γύρω από την εθνική και θρησκευτική ομοιογένεια μέχρι και σήμερα. Και τον βλέπουμε να θριαμβεύει ξανά με βάση το πατριωτικό, «αντισιωνιστικό» του πρόσημο, μέσω ενός αντιδραστικού αντικαπιταλισμού, χέρι-χέρι με τα καλά του ξαδερφάκια, τον αντιιμπεριαλισμό και τον αντιαμερικανισμό.

Σε καιρούς πολέμου τα παραπάνω, αναμφίβολα, αξίζουν περισσότερης προσοχής. Αν τα κράτη προσέχουν μια φορά τι κυκλοφορεί εκεί έξω σε περιόδους νηνεμίας, φανταστείτε πόσο κρίσιμο είναι αυτό σε περιόδους κρίσης, πολέμου και ανάγκης για ιδεολογική, εθνική συστράτευση. Μέσα από αυτή την εκδήλωση θέλαμε να θίξουμε την αιχμή της δημιουργίας «γεγονότων» από πλευράς των κρατών, η οποία οξύνεται σε καιρούς πολέμου και πολεμικής προετοιμασίας – δηλαδή σε καιρούς που η εθνική γραμμή πρέπει να ακούγεται καμπάνα και να αφομοιώνεται εύπεπτα.

Είπαμε ότι δεν χρειάζεται γυρνώντας σπίτι μετά από αυτή την εκδήλωση να πάρουμε μαζί μας μονάχα τις αποσκευές της οργανωμένης καχυποψίας και της πανικόβλητης ανημπόριας μας μπροστά σε δυνάμεις πελώριες σαν τις κρατικές. Είπαμε ότι ιστορικά, το τι ήταν σημαντικό και τι ασήμαντο ως γεγονός πάντοτε αμφισβητούνταν από τα διάφορα κινήματα. Το γυναικείο κίνημα, για παράδειγμα, αμφισβήτησε σε τέτοιο βαθμό το σύνολο των γεγονότων που αποτελούσαν την ιστορία του κόσμου, ώστε από το 1970 να αποκηρύξει την επίσημη ιστορία ως μια «ανδρική ιστορία» («his story») για να την αντικαταστήσει, ή έστω να την εμπλουτίσει, με μια ιστορία που θα συμπεριλάμβανε και τις γυναίκες, τα γεγονότα στα οποία αυτές συμμετείχαν και αυτές δημιουργούσαν, μια «her story». Στις μέρες μας, σε καιρούς ήττας, αυτή η διαδικασία της συλλογικής κριτικής αμφισβήτησης μοιάζει αρκετά δύσκολη, μολονότι συνιστά προτεραιότητα και για τα περιοδικά της πολιτικής μας κοινότητας.

«ΗΜΟΥΝ ΚΙ ΕΓΩ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ»

Τη στιγμή που γράφεται αυτό το κείμενο, η επικαιρότητα, όπως παρουσιάζεται μέσα από τις εφημερίδες και τα μίντια, περιέχει εξόχως σημαντικά θέματα. Οι συζητήσεις μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν την κατάρρευση των διεθνών σχέσεων όπως τις γνωρίζαμε, την ανάγκη αύξησης των δαπανών για την αμυντική βιομηχανία, την επιβολή δασμών στα ευρωπαϊκά και μη εμπορεύματα που κατευθύνονται προς τις ΗΠΑ, και πολλά άλλα. Ζοφερό το κλίμα από κάθε άποψη καθώς από κάθε μπάντα μας προετοιμάζουν ότι θα κάνουμε κάποιες περαιτέρω θυσίες στο άμεσο μέλλον!

Πέρα όμως από τα διεθνή ζητήματα, σημαντικό χώρο κατέλαβε και η κουβέντα που σε όλους και όλες μας είναι γνωστή με τον κωδικό «Τέμπη». Όπως καταλαβαίνετε για αυτό θέλουμε να μιλήσουμε, αφού άλλωστε τις τελευταίες εβδομάδες έχει υπάρξει ένας καταιγισμός από ειδήσεις για το θέμα και μάλιστα συνέβησαν και διαδηλώσεις-συγκεντρώσεις εκατοντάδων χιλιάδων ατόμων. Η επιλογή να τοποθετηθούμε, μέσα από αυτό το περιοδικό, προκύπτει από διάφορα ερωτήματα. Πώς κατάφεραν να μαζέψουν αυτές οι συγκεντρώσεις τόσο κόσμο; Τι κίνητρα είχαν όλοι αυτοί; Γιατί θεωρείται ένα τόσο σημαντικό θέμα, ενώ άλλα δεν προξενούν κάποιο ενδιαφέρον; Όπως πάντα η ανάδειξη ερωτήσεων κρίνεται απαραίτητη για να κρατήσουμε τα μυαλά μας στη θέση τους. Όπως πάντα το να είμαστε καχύποπτοι απέναντι σε τέτοιου είδους μεγαλειώδεις διαδηλώσεις μας έχει φανεί ως μια σωστή επιλογή. Έτσι, παρακάτω θα εκθέσουμε ορισμένους προβληματισμούς για το ζήτημα «Τέμπη», αλλά κυρίως θα προσπαθήσουμε να δείξουμε γιατί αυτές οι διαδηλώσεις μας αποτρέπουν από το να συμμετέχουμε.

Ο λαός στο δρόμο

Τη μέρα, λοιπόν, της μεγάλης διαδήλωσης πράγματι ο λαός κατέβηκε στο δρόμο. Και λέμε «λαός», γιατί πρόκειται για υποκείμενα τόσο διαφορετικής ταξικής σύνθεσης (από εργάτες μέχρι αφεντικά) όσο και αυτών που πολιτικά πρεσβεύουν (από αναρχικούς μέχρι ακροδεξιούς). Μόνο αν κοιτάξει κανείς την εμπειρία του μέσα από την καθημερινότητα εκείνων των ημερών είναι σίγουρο πως θα έχει και ένα περιστατικό, όπου τα αφεντικά έκλεισαν τις επιχειρήσεις τους και προέτρεπαν τους ίδιους τους εργαζόμενους να παρευρεθούν στη διαδήλωση. Όπως επίσης θα είχε παρατηρήσει και το στόλισμα των μαγαζιών με το γνωστό αφισάκι που καλεί στη συγκέντρωση. Εντάξει δεν έκλεισαν όλοι τα μαγαζάκια τους, υπήρχαν και εξαιρέσεις. Αλλά το πράγμα είχε και άλλα τραγελαφικά χαρακτηριστικά. Μέχρι και κατάρες δέχθηκαν αφεντικά που δεν ταυτίστηκαν προς αυτό το σκοπό. Από πότε ξεκινήσαμε να σιχτιρίζουμε τα αφεντικά μας επειδή δεν έκλεισαν τα μαγαζιά τους; Από πότε είχαμε βλέψεις ότι αφεντικά και εργάτες έχουν κοινά συμφέροντα; Κι όμως εκείνη τη μέρα θεωρούταν αυτονόητο πως κάθε ένας και κάθε μία θα έπρεπε να βρίσκεται στο Σύνταγμα. Η τραγικότητα της κατάστασης όμως δεν φάνηκε μόνο από τις βλέψεις που είχαν πολλοί για τα αφεντικά τους. Φάνηκε και από το γεγονός ότι μια απεργία δεν αμφισβητήθηκε καθόλου όταν στην πραγματικότητα δεν είχε καμία σχέση ως τέτοια. Πώς γίνεται η άρνηση της εργασίας να ταυτίζεται με το εθελοντικό κλείσιμο όσων έχουν τα μέσα παραγωγής; Πράγμα βέβαια καθόλου πρωτότυπο αν αναλογιστούμε ότι κάτι τέτοιο συμβαίνει εδώ και πολλά χρόνια. Έτσι, εκείνη τη μέρα η ταξική διάρθρωση της κοινωνίας κρύφτηκε πίσω από το «κοινό συμφέρον» που έχουμε όλοι.

Ποιο ήταν όμως αυτό το «κοινό συμφέρον»; Εντάξει όσον αφορά τη βάση το πράγμα είναι ευκολότερο στο να εξηγηθεί. Ο συνεχόμενος καταιγισμός ειδήσεων για το θέμα, τη στιγμή κιόλας που αφορά το θάνατο αρκετών ανθρώπων, μέσα από τα τηλεοπτικά κανάλια, λειτουργεί από μόνος του ως αιτία για την ενασχόληση με το ζήτημα. Δηλαδή ως πολλαπλασιαστής του ενδιαφέροντος. Από τις τηλεοπτικές ειδήσεις και τα σόσιαλ μίντια μέχρι τις ομιλίες υπουργών το θέμα προωθήθηκε με μανία. Ειδικά αν σκεφτούμε το συναισθηματικό φορτίο που προκλήθηκε λόγω του δυστυχήματος και ως επακόλουθο την ταύτιση πολλών με τα θύματα, αφού οποιοσδήποτε θα μπορούσε να βρίσκεται σε αυτή τη θέση, εξηγείται η μαζικότητα της διαδήλωσης. Βέβαια, το γεγονός πρέπει να εξεταστεί και από άλλες πλευρές. Το τι πρέπει να θεωρείται σημαντικό και άρα άξιο ενασχόλησης προκύπτει και από την αριστερά, η οποία δεν χάνει ευκαιρία για να την πέσει στη δεξιά. Φυσικά, η αριστερά έχει φροντίσει χρόνια τώρα να κραυγάζει πως πίσω από κάθε πρόβλημα κρύβεται η δεξιά και ταυτόχρονα να συσκοτίζει τη συζήτηση για το τι είναι το κράτος. Μ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνει περίτεχνα να δημιουργεί ένα πλήθος αντικυβερνητικών-αντιμητσοτακικών παρά αντικρατιστών. Έτσι, ενώ οι κοινωνίες μας αρχίζουν να εξοικειώνονται όλο και περισσότερο με την εξάπλωση των πολέμων και με τον μισθό να μη φτάνει ούτε για τα απολύτως βασικά, το δύσκολο ζήτημα που προκύπτει είναι να μπορούμε να μιλήσουμε γι' αυτά με μια καινούρια γλώσσα –πέραν της διάκρισης αριστεράς-δεξιάς. Αυτή η έλλειψη φάνηκε και τώρα, αφού μέχρι και η εφημερίδα *Καθημερινή* μετατράπηκε σε πηγή αντιπολίτευσης. Κοιτώντας τις παγκόσμιες εξελίξεις, που μυρίζουν μπαρούτι, και τους επερχόμενους κινδύνους που προμηνύονται (π.χ. οικονομικούς, λόγω δασμών), η ανάδειξη του ζητήματος εκπορευόταν και από την ανησυχία των ενδεχόμενων διεθνών μεταβολών. Δηλαδή, χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο εσωτερικής κριτικής και αντιπαράθεσης κομματιών της αστικής τάξης για το τι δρόμο πρέπει να ακολουθήσει το ελληνικό κράτος από εδώ και πέρα. Οπότε, και οι δύο πλευρές του κράτους έφεραν στο προσκήνιο τα «Τέμπη». Φυσικά, ως κάτι για το οποίο δεν χωράει αμφισβήτηση και άρα κάθε διαφορετική προσέγγιση να θεωρείται έλλειψη ανθρωπισμού.

Από την άλλη μεριά το θέμα αφορά και τη στάση αφεντικών μικρότερου, αλλά και μεγαλύτερου βελνεκούς. Όπως πολύ καλά γνωρίζουν οι τσέπες μας, (σχεδόν) όλος ο μισθός πηγαίνει στο νοίκι, τους λογαριασμούς του ρεύματος, του νερού και της θέρμανσης, στο σούπερ μάρκετ και τη βενζίνη. Ακόμα και σε αυτά όμως, πολλοί είμαστε που έχουμε αναγκαστεί να παίρνουμε όλο και λιγότερα από το σούπερ μάρκετ και να αφήνουμε απλήρωτους τους λογαριασμούς. Πράγμα αδιαμφισβήτητο όταν οι τιμές όλων των παραπάνω έχουν εκτοξευτεί, ενώ ο μισθός δεν λέει να ανέβει. Έτσι, αρκετοί δεν έχουν την άνεση να ξοδεύουν χρήματα προς άλλα εμπορεύματα, όπως π.χ. ρούχα. Τι θέλουμε να πούμε; Ότι πολλά εμπορεύματα μένουν απούλητα στα ράφια των μαγαζιών και άρα μια μερίδα των αφεντικών δυσανασχετεί όταν βλέπει λιγότερα κέρδη. Το γεγονός αυτό μέχρι και τα ίδια τα αφεντικά το παραδέχονται, αφού βλέπουν μείωση στον όγκο πωλήσεων. [1] Συνεπώς, για ορισμένα αφεντικά δεν ήταν ζημιογόνο το κλείσιμο του μαγαζιού τους, τη στιγμή που δε πατάει πελάτης, ενώ άλλα (κυρίως οι μεγαλύτεροι παίκτες) ακολούθησαν την ίδια τακτική ως «ευαισθητοποιημένοι», παρουσιάζοντας ένα καλό πρόσωπο.

Επιπλέον, το στρίμωγμα των αφεντικών δεν έρχεται μόνο από την έλλειψη ζήτησης, αλλά και από τις πληρωμές που πραγματοποιούνται μέσω κάρτας. Ήδη, τα τελευταία χρόνια, τα POS έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται σε όλο και περισσότερες επιχειρήσεις, από μαγαζιά της εστίασης μέχρι τους ταξιτζήδες. Με αυτόν τον τρόπο, ένα μέρος του τζίρου καταλήγει στις τράπεζες μέσω κρατήσεων και η δήλωση λιγότερων εσόδων και άρα μικρότερου φόρου γίνεται δυσκολότερη, καθώς το τι δηλώνεται περνάει μέσα από ένα μηχάνημα. [2] Μιας και τα παραπάνω εδραιώθηκαν με την παρούσα κυβέρνηση, η

«διαμαρτυρία» ήταν μονόδρομος. Οπότε μην αναρωτιέστε γιατί ορισμένοι ταξιτζήδες άρχισαν να μιλάνε για δωρεάν δρομολόγια προς την διαδήλωση. Τη στιγμή που κάμποσα αφεντικά ζορίζονται, επέλεξαν να συγκεντρωθούν στο Σύνταγμα με στόχο τη διαπραγμάτευση με το κράτος, προς όφελός τους. Έτσι, εξηγείται γιατί σε μια διαδήλωση, που προωθείται από το κράτος, χωράνε διάφοροι. Από αφεντικά που θέλουν να διατηρήσουν τη θέση τους στην ταξική πυραμίδα μέχρι τα κατώτερα στρώματα που ταυτίστηκαν είτε με τα θύματα είτε με την αριστερά.

Ο κοινός δρόμος

Μη νομίζετε πως όλα αυτά θα βγει κανείς και θα τα παραδεχτεί. Ο καθένας συμμετείχε στις διαδηλώσεις για δικούς του λόγους, αλλά η συμμετοχή παρουσιάστηκε ως κάποιο ενδιαφέρον για τα θύματα του δυστυχήματος. Ενώ οι αιτίες συμμετοχής διέφεραν, το αποτέλεσμα ήταν η χάραξη μιας κοινής πορείας, δηλαδή το «κοινό συμφέρον» που είπαμε προηγουμένως. Και ποιο είναι αυτό; Η ανάγκη προστασίας των μελών του έθνους και η αποκατάσταση της τάξης. Έτσι, ένα μεγάλο πλήθος κατέληξε να διαδηλώνει προς αυτό το σκοπό, έχοντας και τα αιτήματά τους. Από την απόδοση δικαιοσύνης μέχρι την πτώση της «αντιλαϊκής» κυβέρνησης. Δηλαδή, η συζήτηση αφορούσε, κατά βάση, την ορθολογικότερη διαχείριση της ζωής μας και να ξεφύγουμε επιτέλους από το «μπάχαλο» που έχουμε στην Ελλάδα. Σε κάθε περίπτωση: να δούμε τι κράτος θέλουμε να έχουμε. Με αυτό τον τρόπο οι διαμαρτυρόμενοι έχοντας κάποια καχυποψία απέναντι στους θεσμούς, επιζητούσαν την επιδιόρθωσή τους. Έτσι, λοιπόν, για άλλη μια φορά αποδείχθηκε περίτρανα ότι στο μυαλό των περισσότερων τα κράτη ταυτίζονται με τις κυβερνήσεις, ενώ στην πραγματικότητα τα κράτη έχουν συνέχεια ανεξαρτήτως του ποιος βρίσκεται στην εξουσία. Εντάξει, κάπου εκεί ανάμεσα, καμπάνα ακουγόταν και η φωνή των μικροαστών που «τα χώνουν» σε κάθε κυβέρνηση και κάθε πρόταση που έβγαζε το στόμα τους, έλεγαν «Ελλάδα», «Έλληνες», «πατρίδα» κλπ. Γενικώς το όλο πράγμα μύρισε «απολιτίκ αγανακτισμένους», που από την προηγούμενη εμπειρία μας (το 2011-2012) καταλάβαμε πολύ καλά ότι ήταν απλά εθνίκια.

Οπότε «τα Τέμπη» ενώ στον δημόσιο λόγο παρουσιάζονταν ως κάτι συγκλονιστικό, σαν να τρέμουν τα θεμέλια του κράτους, στην πραγματικότητα λειτούργησαν με όρους εθνικής συσπείρωσης και συνδιαλλαγής με το κράτος. Το ζήτημα των ημερών ήταν πράγματι εθνικό. Πως θα μπορέσει 'αυτή η χώρα να αλλάξει πορεία' και 'να μην επαναλαμβάνει τα λάθη της'. Έτσι, εκείνες τις μέρες οι όποιες πολιτικές διαφορές υπήρχαν ανάμεσα στους διαδηλωτές ξεπεράστηκαν στο βωμό του εθνικού πένθους. Κατ' αυτόν τον τρόπο το εθνικό ζήτημα ήταν το ενοποιητικό στοιχείο. Όσον αφορά διάφορους που ξίνισαν με την όλη φάση, αρκεί να καταλάβουν ότι κάθε προσπάθεια χάραξης πολιτικής, που δεν εκκινεί από αυτόνομη αντιφασιστική σκοπιά, οδηγεί αναπόφευκτα στην αγκαλιά του κράτους ως του σωτήρα σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης. Στην καλύτερη, οδηγεί στη συγκάλυψη (μιας που η λέξη είναι της μόδας!) του διαχρονικού ρόλου της αριστεράς, δηλαδή του διαχειριστή των κατώτερων στρωμάτων, προς όφελός της· και στο βάθος προς όφελος του ίδιου του ελληνικού κράτους. Μάλλον είναι απαραίτητο να υπενθυμίζουμε συνεχώς σε εμάς τους ίδιους και τις ίδιες ότι είναι προτιμότερο να παίρνεις απόσταση από τέτοια σκηνικά παρά να διαδηλώνεις με τα ίδια σου τα αφεντικά.

Πορεία για Τέμπη: Κλειστά σούπερ μάρκετ στις 28 Φεβρουαρίου

Γνωστές αλυσίδες σε όλη τη χώρα, είτε για λόγους ασφαλείας, είτε για να διευκολύνουν τους εργαζόμενους τους να μεταβούν στις διαδηλώσεις, ανακοίνωσαν ότι καταστήματά τους θα παραμείνουν κλειστά εκείνο το διάστημα

Κατεβάζουν ρολά αύριο 28 Φεβρουαρίου από τις 11:00 μέχρι τις 14:00 οι μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ, ενόψει των μαζικών συλλαλητηρίων για την επέτειο των δύο ετών από την τραγωδία στα Τέμπη.

Τα καταστήματα των αλυσίδων Σκλαβενίτης, Lidl, AB Βασιλόπουλος, Μασούτης, My Market, Κρητικός και Market In σε όλη την Ελλάδα θα παραμείνουν κλειστά για τρεις ώρες, όπως αναφέρουν με επίσημες ανακοινώσεις τους στις ιστοσελίδες τους αλλά και στα social media.

ΤΟ ΒΗΜΑ

Όλοι ευχαριστημένοι;

Ο κόσμος που ζούμε είναι ιδιαίτερα σύνθετος και μάλλον πολύ περισσότερο από αυτά που ήδη λέμε. Η καχυποψία και κυρίως η κριτική μέσα από τις αυτόνομες αντιφασιστικές δομές μας, μας βοηθάει πολύ περισσότερο στο να μη φάμε τα μούτρα μας, από το να ακολουθούμε τυφλά ό,τι λανσάρεται από την αριστερά, αλλά και τη δεξιά. Θέλουμε να πούμε ότι όπου ακούς για δήθεν «αυθόρμητα» και «απρόβλεπτα», το αποτέλεσμα τέτοιων διαδηλώσεων έχει ήδη κριθεί. Και τα αποτελέσματα περιλαμβάνουν αριστερούς που κάνουν πολιτική πάνω μας· αφεντικά που κοιτώντας την πάρτη τους και άρα την εκμετάλλευσή μας, παρουσιάζονται ως ευαίσθητοι διαφυλάσσοντας την ταξική ειρήνη· και το ίδιο το κράτος που μέσα από τη «διαμαρτυρία» ανασυντάσσεται και ανανεώνει τις πολιτικές του για τη διαχείριση του εσωτερικού. Με αυτό τον τρόπο όλοι βγαίνουν κερδισμένοι. Το «κίνημα» να χαίρεται για τη μαζικότητα και να διαφημίζει ότι επιτέλους ο Μητσοτάκης θα πέσει, η αριστερά να προσδοκά ότι τελικά κάποια μέρα μπορεί να ξαναγίνει κυβέρνηση και οι μελλοντικές βλέψεις του ελληνικού κράτους, είτε αυτές αφορούν την εκμετάλλευσή μας είτε τους διακρατικούς ανταγωνισμούς να μην είναι άξιες προς ενασχόληση. Τι νομίζετε; Ότι θα βλέπετε σε όλη την πόλη αφίσες, σε μαγαζιά και δρόμους, που θα λένε να πας σε μια διαδήλωση και ότι αυτό θα πάει καλά; Ότι θα σου ανακοινώνει το αφεντικό σου ότι αποφάσισε να μείνει κλειστό το μαγαζί την Παρασκευή, γιατί εδώ παίζουν κάτι νεκροί και πως τάχα παίζει κάποιο νοιάξιμο; Όλα αυτά μάλιστα ενώ φροντίζει να σε ξεζουμίζει κάθε μέρα; Οπότε, είναι καλύτερη επιλογή όταν θέλουμε να κάνουμε πολιτική να θέτουμε τα δικά μας ερωτήματα και όχι αυτά που έρχονται από τα πάνω.

Υποσημειώσεις

[1] «Μειώθηκε ο τζίρος στο λιανεμπόριο κατά 5,1% το 2024», *Καθημερινή*, 1.3.2025.

[2] «Χρήμα τέλος, ζωή μαγική; POS και ταξική αναδιάρθρωση αλά καρτ», *151*, τχ 31, καλοκαίρι – φθινόπωρο 2024.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ

το δημογραφικό και η Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδας

Το ζήτημα «πληθυσμός» είναι στην ημερήσια ατζέντα του ελληνικού κράτους. Η κατασκευή του πληθυσμού και στη συνέχεια ο διαχωρισμός των κοινωνικών ομάδων μέσω νόμων είναι στις βασικές του προτεραιότητες. Κι αν τα παραπάνω ισχύουν εδώ και διακόσια χρόνια, η λεπτομερής ταξινόμηση, καταγραφή και χρήση εντείνονται στη σημερινή συγκυρία. Αυτές οι διαδικασίες είναι κρατικά χρήσιμες, ειδικά αν συνυπολογίσουμε την εμπλοκή της Ελλάδας στους ολοένα και πιο οξυμένους διακρατικούς ανταγωνισμούς και συγκρούσεις. Έτσι, οι αποφάσεις που παίρνει και η καθημερινότητα που διαμορφώνει κοιτάνε αφενός προς το μπετονάρισμα του εθνικού κορμού αφετέρου προς τη διοχέτευση του περισσευούμενου προλεταριάτου σε υποτιμημένη εργασία. [1]

Σ' αυτά τα πλαίσια, το ελληνικό κράτος έφτιαξε ένα πρόβλημα και του έδωσε όνομα: «το δημογραφικό». Σε ολόκληρη την περίοδο της Μεταπολίτευσης, έχουν χυθεί τόνοι μελανιού για να μας πείσουν ότι πρέπει να μιλάμε με αυτούς τους όρους, να αναγνωρίζουμε ένα εθνικό πρόβλημα (που, συνεπώς, μας ενώνει όλους σαν Έλληνες πολίτες) το οποίο απαιτεί μια λύση από το κράτος «μας».

Το «βιολογικό δυναμικό του Έθνους» και η υπεύθυνη διαμεσολάβηση

Ο πρώτος άξονας που χρησιμοποιήθηκε ήταν η εξωτερική απειλή. Ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '70, εμφανίζονταν δημοσιεύματα που σύγκριναν τον πληθυσμό της Ελλάδας με τα γειτονικά κράτη. Ενδεικτικά, το 1979 η εφημερίδα *Καθημερινή* έγραφε πως η Τουρκία παρουσιάζει ετήσια πληθυσμιακή αύξηση 2,5%, η Αλβανία 2,6%, η Γιουγκοσλαβία 1,6%, η Βουλγαρία 2%, η Ιταλία 0,8%, η Ρουμανία 1,1% και η Ισπανία 1%. [2] Εξαρχής, δηλαδή, η 'δημογραφική' ανησυχία για τον πληθυσμό του ελληνικού έθνους κράτους ήταν στενά συνδεδεμένη με μια απειλή που συνιστούν οι γειτονικές χώρες. Το έθνος, δηλαδή, έπρεπε να περιφρουρηθεί. Κι αυτό απαιτούσε οι γυναικείες μήτρες να λειτουργούν ως βιομηχανία παραγωγής στρατιωτικού δυναμικού.

Από την άλλη μεριά, το ελληνικό κράτος δεν χρειάζεται μόνο στρατιώτες. Χρειάζεται και εργάτες/ εργάτριες, προκειμένου να μπορεί να ανταγωνιστεί τις άλλες εθνικές οικονομίες, να πλασαριστεί σε καλύτερη θέση στον διακρατικό ανταγωνισμό, ώστε τα αφεντικά του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού να συνεχίζουν να αποκομίζουν υπεραξία. Για του λόγου το αληθές, στο ίδιο άρθρο αναφέρεται πως «ο γενικός γραμματέας της ΑΣΠΕ κ. Ε. Παπαθεοδωρόπουλος τόνισε ότι διερχόμεθα μια κρίσιμη περίοδο πληθυσμιακής συρρικνώσεως, ενώ αντίθετα ο δείκτης γηράνσεως αυξάνει συνεχώς και υπολογίζεται ότι το 1985 θα ανέλθει σε ποσοστό 11,5% – *άρα επικίνδυνο για την εθνική μας οικονομία*».

Προφανώς, το κράτος χρειαζόταν μια επίφαση δημοκρατίας. Στήνοντας σιγά σιγά την εθνική συμφιλίωση έπρεπε να δείχνει ότι αφουγκράζεται τους αναγνωρισμένους κοινωνικούς φορείς και στη συνέχεια να ενεργεί προκειμένου να απαντήσει στα αιτήματά τους. Δεν μπορούσε, ωστόσο, να συνομιλήσει με οποιεσδήποτε. Τον ρόλο του συνομιλητή τον αναλαμβάνουν μη κυβερνητικές οργανώσεις, εθελοντικά δίκτυα, επιτροπές κατοίκων, σωματεία, φορείς «αλληλεγγύης», σύλλογοι που ασχολούνται με διάφορα τοπικά ή μη θέματα, θρησκευτικές οργανώσεις, πολιτιστικοί φορείς, φιλανθρωπικά ιδρύματα, διεθνείς φορείς και λοιποί καλοθελητές. Αυτοί που λέμε «κοινωνία των πολιτών». Βασικά τους χαρακτηριστικά είναι ότι πρέπει να έχουν ένα συγκεκριμένο πλαίσιο χρηματοδοτούμενης δραστηριοποίησης και νομικά κατοχυρωμένη υπόσταση. [3] Ταυτόχρονα, χρειάζεται να εμφανίζονται ως εκπρόσωποι κάποιου 'ειδικού συμφέροντος' και να μιλούν εξ ονόματος μιας συγκεκριμένης κατηγορίας του πληθυσμού που αντιμετωπίζει 'ειδικά/ ιδιαίτερα προβλήματα', έχοντας την κατάλληλη επιστημονική τεκμηρίωση. Με στόχο να επισημάνουν τις κρατικές ελλείψεις σε δομές και προγράμματα κοινωνικής προστασίας αυτής της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας.

Ανάμεσα στους χιλιάδες τέτοιους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, ξεχωρίζουν οι σύλλογοι πολυτέκνων. Η ιστορία τους, βέβαια, είναι λίγο παλιότερη από τον όρο 'κοινωνία των πολιτών'· ωστόσο, μαζί με τις φιλανθρωπικές οργανώσεις, φαίνονται να διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερο ρόλο. «Και ενώ, όπως επανειλημμένα έχει επισημανθεί, η Ελλάδα βρίσκεται στα πρόθυρα της δημογραφικής κατάρρευσης, δε[ν] έχουν ληφθεί από την πολιτεία τα απαραίτητα μέτρα, για να αποφευχθεί η ανατροπή της ισορροπίας του πληθυσμού και *η δραματική εξασθένιση του βιολογικού δυναμικού του Έθνους*, στην οποία με μαθηματική ακρίβεια οδηγούμαστε, μέσα στα επόμενα δεκαπέντε χρόνια». [4] Το παραπάνω απόσπασμα είναι ένα ακόμη ενδεικτικό παράδειγμα: η ΑΣΠΕ –σε συνεργασία με την δεξιά *Καθημερινή*– φρόντισε να επισημάνει στο ΠΑΣΟΚ ποιος είναι ρόλος της: να εκπροσωπεί «108 πολυτεκνικές οργανώσεις της χώρας (με σύνολο γονέων και παιδιών 350.000)». Κι επειδή σε έναν χρόνο θα έπαιζαν εκλογές, ποιος μπορούσε να αψηφήσει τη βαρύτητα ενός τέτοιου φορέα;

Κόσμος των πολυτέκνων, τχ. 38, Ιανουάριος-Μάρτιος 2009.
Η εταιρεία ΝΟΥΝΟΥ έχει σταθερή συνεργασία –άρα και διαφήμιση– στο περιοδικό που εκδίδει η ΑΣΠΕ.

Ποιος ορίζει τι είναι η πολυτεκνία;

Κάποιοι από τους συντάκτες ετούτου του περιοδικού (και κάποιες αναγνώστριες, σίγουρα) έτυχε να μεγαλώσουμε σε οικογένειες με πολλά παιδιά. Αυτές οι πολύτεκνες οικογένειες προκειμένου να αναγνωριστούν ως πολύτεκνες έπρεπε να πληρούν κάποια κριτήρια. Εκτός από το να αποτελούνται από τουλάχιστον τέσσερα παιδιά, έπρεπε να γραφτούν στις κατά τόπους Ενώσεις Πολυτέκνων, με το δευτεροβάθμιο όργανο να είναι η Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδας (ΑΣΠΕ). Μόνο με αυτή τους την εγγραφή μπορούσαν να λάβουν το πιστοποιητικό πολύτεκνης ιδιότητας. [5]

Σκοπός της ΑΣΠΕ – ήδη από το 1931 όταν και ιδρύθηκε – είναι «η εκπροσώπηση των Πολυτέκνων, [η] μελέτη και [η] προώθηση των αιτημάτων τους, και γενικά [η] προαγωγή των *ηθικών* και *υλικών* συμφερόντων τους». [6] Εδώ εμφανίζονται όλα τα στοιχεία που περιγράψαμε προηγουμένως: η ΑΣΠΕ **ορίζει** ποια είναι τα συμφέροντα των πολύτεκνων. Στη συνέχεια, φροντίζει να **εκπαιδεύσει** τους πολύτεκνους για το ποια πρέπει να είναι αυτά τα συμφέροντα. Καταλήγοντας να **οργανώσει** όλες τις πολύτεκνες οικογένειες γύρω από την ικανοποίηση αυτών των συμφερόντων. Όλη αυτή η διαδικασία θεμελιώνεται στη δεσπόζουσα θέση που κατέχει μέσω της αποκλειστικής απονομής της πολυτεκνικής ιδιότητας. Με αυτόν τον τρόπο, η απόκτηση δημόσιας εξουσίας από τους συλλόγους πολυτέκνων (και την ΑΣΠΕ ως το δευτεροβάθμιο όργανο) έχει οδηγήσει στο να κατέχουν ιστορικά έναν ηγεμονικό ρόλο στη διαμόρφωση των κρατικών πολιτικών για την οικογένεια «με ταυτόχρονη εκτόπιση ή αποτροπή πρόσβασης άλλων εθελοντικών οργανώσεων (π.χ. οργανώσεις γυναικών, μεταναστών) στο συγκεκριμένο πεδίο πολιτικής». [7]

Τα βασικά εργαλεία που έχουν η ΑΣΠΕ και οι σύλλογοι πολυτέκνων στα χέρια τους είναι εκείνα της προνοιακής πολιτικής και της ιδεολογικής συσπείρωσης γύρω από τον θεσμό της οικογένειας. Από τη μια πλευρά, στις πολύτεκνες οικογένειες που είναι μέλη τους παρέχουν τρόφιμα (πχ. ρύζι, φέτα, μακαρόνια, οπωροκηπευτικά), προσφέρουν οικονομική βοήθεια σε άπορες πολύτεκνες οικογένειες (ή σε δύσκολες συγκυρίες βλ. πυροπαθείς κλπ), παρέχουν εκπτώσεις σε διάφορα προϊόντα μετά από συνεννόηση με συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή με σούπερ μάρκετ, δίνουν χρήματα σε παιδιά πολύτεκνων οικογενειών όταν παίρνουν καλούς βαθμούς στο σχολείο ή όταν μπαίνουν σε κάποια σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. [8] Όλα τα παραπάνω, πρέπει να συνδυαστούν με διάφορα άλλα μέτρα που αφορούν τους πολύτεκνους όπως η έκπτωση 50% στα εισιτήρια για μετακινήσεις με τρένα (ΟΣΕ), αστικές συγκοινωνίες (οασα, μετρό, ησάπ), ΚΤΕΛ, πλοία· η μικρότερη θητεία στον στρατό· η δυνατότητα μετεγγραφών φοιτητ(ρι)ών σε σχολή στον μόνιμο τόπο κατοικίας της οικογένειας.

Η βασικότερη, ωστόσο, μέριμνα του ελληνικού κράτους αφορά τη διευκόλυνση που παρέχεται στους πολύτεκνους να προσληφθούν στον δημόσιο τομέα. Καθώς όλες οι άλλες παροχές όπως τα επιδόματα (αύξηση του εφάπαξ ποσού σε κάθε γέννηση και αύξηση του επιδόματος παιδιού), οι φορολογικές ελαφρύνσεις, τα ευνοϊκότερα στεγαστικά δάνεια στην πραγματικότητα λειτουργούν ως πρόσχημα βοήθειας – κάτι ανάμεσα σε Λούθηρο και Κέυνς.

Επιπλέον, κρίσιμη είναι η συνδρομή ορισμένων ιδιωτικών επιχειρήσεων που ευνοούν τη δημιουργία πολύτεκνων οικογενειών. Παραθέτουμε μερικές, για να γίνει πιο ξεκάθαρο ότι τα αφεντικά παίζουν άμεσο ρόλο στην εφαρμογή δημογραφικών και οικογενειακών πολιτικών – επικουρικά προς το κράτος: Η Motor Oil δίνει, για κάθε παιδί μετά το 2ο, 5.000€ με τη γέννηση, 5.000€ μόλις το παιδί συμπληρώσει τα πρώτα έξι έτη ζωής, 5.000€ αφού γίνει 12 ετών και, τέλος, 5.000€, μόλις γίνει 18 χρονών. Συνολικά, κάθε οικογένεια που αποκτά περισσότερα από δυο παιδιά, θα ενισχύεται με το ποσό των 20.000€ για κάθε νέο παιδί. Ο Σκλαβενίτης δίνει 500€ για κάθε γέννηση ή υιοθεσία, αυξάνει το ποσό των μηνιαίων κουπονιών για αγορές σε τρίτεκνους και πολύτεκνους εργαζόμενους από 50€ σε 70€. Η τράπεζα Optima, από1.1.2024, δίνει 1.000€/ μήνα επιπλέον του μισθού για 12 μήνες στις οικογένειες των υπαλλήλων της που αποκτούν νέο παιδί. Η Βιανέξ δίνει επίδομα για το τρίτο παιδί σε οικογένειες ακριτικών περιοχών και μια ελληνική σημαία για να αυξηθεί το αίσθημα υπερηφάνειας για την πατρίδα, σε όλα τα παιδιά πρώτης δημοτικού. (Α, ρε Γιαννακόπουλε παικταρά!). [9] Ο όμιλος της Aegean επιδοτεί με 5.000€ τη γέννηση κάθε παιδιού εργαζομένης σε όλες τις εταιρείες της (κι ο Μελισσανίδης παικταράς). [10]

Όσον αφορά στη ρητή άσκηση ιδεολογικής 'δουλειάς' στα μυαλά γονιών (κυρίως) και παιδιών, οι σύλλογοι πολυτέκνων εκδίδουν περιοδικά. Η ΑΣΠΕ εκδίδει το *Ο Κόσμος των Πολυτέκνων*, ενώ η Ένωση Πολυτέκνων Αθήνας εξέδιδε την εφημερίδα *Ο Σύνδεσμος των Πολυτέκνων* που αποστελλόταν δωρεάν σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και στις πολύτεκνες οικογένειες που (ως μέλη της Ένωσης) είχαν δηλώσει διεύθυνση διαμονής. Αυτές οι περιοδικές εκδόσεις, από τη μια πλευρά, αποτελούν το μέσο άσκησης λόμπινγκ, καθώς οι σελίδες τους χρησιμοποιούνται για να φτιαχτεί ένα κοινό 'πολυτεκνικό συμφέρον' προκειμένου να χρησιμοποιηθεί στη συνέχεια στις επαφές με υπουργούς και άλλους επίσημους φορείς πολιτικής εξουσίας. Από την άλλη, είναι ο τρόπος για να υπερασπιστούν τη συντεχνιακή ύπαρξή τους: μπορούν, δηλαδή, να παράγουν το υποκείμενο 'πολύτεκνος' με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Τα βασικά στοιχεία των κειμένων που δημοσιεύονται είναι ο αντιμεταναστευτικός λόγος, ο εθνικισμός, η ανάγκη να ενισχυθεί η ορθόδοξη πίστη/ εκκλησία, η γυναίκα ως μηχανή αναπαραγωγής (για λόγους εθνικού καθήκοντος), η συνεχής αντιπαράθεση με την Τουρκία και τα βαλκανικά κράτη.

Εντάξει, θα έλεγε κανείς, είναι αναμενόμενο οι οικογένειες με πολλά παιδιά να μην είναι «προοδευτικών αρχών». Εξάλλου, δεν αποτελούν προϊόντα μιας 'άλλης εποχής', (παρα)δείγματα ενός καθυστερημένου παρελθόντος;

Είναι σαφές ότι στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό η οικογένεια συνιστά το βασικό όχημα της ταξικής ανέλιξης. Αυτό είναι τόσο πεποίθηση όσο και πραγματικότητα: η ισχύς της οικογένειας (σαν δομική κοινωνική σχέση) ανατροφοδοτεί τις προσδοκίες γύρω από τον εαυτό της. [11] Ταυτόχρονα, λειτουργεί σαν ένα 'μικρό' κράτος: από τη μια, αποτελεί το μικροεπίπεδο των κοινωνικών σχέσεων που πειθαρχεί τα μέλη της. Τους μαθαίνει πώς να είναι άντρες και γυναίκες, πώς να είναι Έλληνες και «ξένοι». Από την άλλη μεριά, η οικογένεια λειτουργεί σαν το μικρότερο παραγωγικό κύτταρο της ελληνικής κοινωνίας: μαθαίνει στα μέλη της πώς να είναι εργάτριες και «μεσαία τάξη», πώς να καταμερίζουν την εργασία, πώς να είναι πειθαρχημένοι και πώς να είναι σωστοί πολίτες. Ένα 'μικρό' κράτος που φροντίζει τα μέλη του, σε τέτοιο βαθμό που δεν μπορεί να το κάνει το 'μεγάλο' κράτος. Αυτό με τη σειρά του έχει ως συνέπεια την «αναπαραγωγή ενός πλέγματος κοινωνικών σχέσεων εντός της οικογένειας, που χαρακτηρίζεται από ένα ιδιαίτερο μείγμα αλληλεγγύης, εξάρτησης και εξουσίας». [12]

Το κράτος και η οικογένεια είναι συγκοινωνούντα δοχεία, ειδικά σε μια κατά βάση μικροαστική κοινωνία όπως η ελληνική. Εφόσον η κοινωνική πρόνοια επαφίεται στις οικογένειες, ενισχύεται και νομιμοποιείται η εξάρτηση των παιδιών από τους γονείς. Η οικογένεια είναι υποχρεωμένη να διαδραματίζει σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό ρόλο στην ευημερία των μελών της και, ειδικότερα, στη στήριξη των παιδιών. Και, φανταστείτε μια οικογένεια με πολλά παιδιά: ενώ η μητέρα σκιαγραφείται ως μήτρα-μηχανή αναπαραγωγής, την ίδια στιγμή τα παιδιά εκπαιδεύονται στο να ανατρέφουν τα αδέρ-

φια τους· μαθαίνουν να κάνουν δουλειές στο σπίτι· διαμορφώνουν μια περίεργη αντίληψη για τον 'δημόσιο' και τον 'ιδιωτικό' χώρο αφού μοιράζονται ρούχα, παιχνίδια, δωμάτια (πολλές φορές και κρεβάτια). Ακριβώς αυτό είναι το σημείο στο οποίο επενεργούν οι σύλλογοι πολυτέκνων (και οι ίδιες οι πολύτεκνες οικογένειες), καθώς στρέφουν τα παιδιά προς την οικογένεια ως την ύψιστη μορφή κοινωνικής σχέσης που (πρέπει να) απευθύνεται στο κράτος ζητώντας στήριξη.

Οι δεκαετίες 1990-2000 ήταν κομβικής σημασίας προκειμένου να παραχθούν τα παραπάνω αποτελέσματα. Αφενός το «δημογραφικό πρόβλημα» αναβαθμίστηκε: κατασκευάστηκε κρατικά και μηντιακά ένας φόβος για την καθαρότητα του ελληνικού έθνους κράτους, το οποίο παρουσιαζόταν ως θύμα των ελλήνων που δεν γεννάνε και των μεταναστών που γεννάνε πολύ. Η ρητορική της ανάγκης εθνικής επιβίωσης χτίστηκε βήμα βήμα πάνω σε τρεις παραδοχές: «την ανάγκη [...] της αύξησης του πληθυσμού γενικά, της αύξησης του πληθυσμού ειδικά σε ευαίσθητες περιοχές (πχ. Θράκη) και παρεμπόδισης της αλλοίωσης της ελληνικότητας του πληθυσμού από τη δημογραφική ανάπτυξη των αλλοδαπών μεταναστών». [13] Αφετέρου, η θεσμική κατοχύρωση της ΑΣΠΕ ως του μόνου φορέα που μπορούσε να μιλάει εν ονόματι των πολύτεκνων ενισχύθηκε μέσα από τις υλικές παροχές σε λόγο (περιοδικά) και είδος (τρόφιμα, χρήματα).

Η κατοχύρωση της ΑΣΠΕ ως φορέα συνομιλητή με το κράτος περιλάμβανε και το να παίρνει θέση σε διάφορα ζητήματα του δημόσιου διαλόγου: από την επικινδυνότητα των ναρκωτικών μέχρι τη «σύνταξη ενός «εκτενή καταλόγο[υ] ενεργειών που θα περιορίσουν αισθητά τους κινδύνους που απειλούν τα παιδιά κατά την είσοδο και την έξοδό τους από τα σχολικά κτίρια σύμφωνα και με τις οδηγίες του αν. καθηγητή της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γιάννη Στ. Παπαδόπουλου». [14] Η διακομματική στήριξη που είχε, περιγράφεται και στο παρακάτω απόσπασμα: «Πολλοί οι πολιτικοί του ευρύτερου 'προοδευτικού' χώρου που δείχνουν εξαιρετική ευαισθησία στα αιτήματα των συνδικαλιστικών οργάνων των πολυτέκνων αδιαφορώντας για τις ακραίες (εθνικιστικές, μισογυνικές, παραθρησκευτικές) και βαθιά πουριτανικές θέσεις τους. Δύο παραδείγματα: Επιστολή της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Πολυτέκνων Ελλάδος κατέθεσε η βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Ελένη Ανουσάκη για να στηρίξει επερώτησή της για τα 'ροζ τηλέφωνα' (5/11/94), ενώ ο συνήθως επιφυλακτικός 'Ριζοσπάστης' δεν δίστασε να αφιερώσει εκτενές εγκωμιαστικό ρεπορτάζ σε διαγωνισμό λογοτεχνίας και ζωγραφικής της ίδιας συνομοσπονδίας, στον οποίο παρουσιάστηκαν έργα που «αποτύπωσαν τη χαρά της πολύτεκνης οικογένειας» (11/5/94).» [15] Η κρατική αναγνώριση της ΑΣΠΕ φάνηκε και από το ότι κλήθηκε να γνωμοδοτήσει στη Βουλή για το πρόσφατο νομοσχέδιο για τον γάμο και την τεκνοθεσία ομόφυλων ζευγαριών. [16]

Η άσκηση πολιτικής πίεσης σε συνδυασμό με τις κρατικές παροχές (επιδόματα, σύνταξη πολύτεκνων γυναικών/ μητέρων) είχαν «το θετικό αποτέλεσμα της γεννήσεως 8.000 παιδιών, κατά την χρονική περίοδο 1991/1997, αφού αυτά, όπως κατ' επανάληψη και με επίσημα στοιχεία έχουμε επισημάνει, δεν επρόκειτο να είχαν γεννηθεί εάν δεν υπήρχε το επίδομα και η σύνταξη». [17] Η συνταγή της επιτυχίας είχε πλέον βρεθεί: επιδόματα από το κράτος, συνεργασία με τον αποκλειστικό εκπρόσωπο των πολυτέκνων, λόμπινγκ, επιστημονική τεκμηρίωση. Ως εκ τούτου, η επιτυχία συνεχίστηκε! Σε άρθρο του Δεκέμβρη του 2024, ο πρόεδρος της ΑΣΠΕ δήλωσε πως: «Τα μέτρα της πρότασης των πολύτεκνων εκπαιδευτικών στις προσλήψεις του υπουργείου Παιδείας, των ελεύθερων μετεγγραφών των παιδιών των πολυτέκνων στα ΑΕΙ, η πρόσληψη των πολυτέκνων σε ποσοστό 20% των προκηρυσσόμενων θέσεων στο Δημόσιο, το αφορολόγητο όριο εισοδήματος των πολυτέκνων κ.ά. *έφεραν γεννήσεις -όπως σαφώς τεκμηριώνεται από τα στατιστικά στοιχεία γεννήσεων **1999-2009**-*, αλλά έχουν καταργηθεί ή περιορισθεί δραστικά». [18] Εκτός από το γεγονός πως τα κρατικά μέτρα απέφεραν γεννήσεις, η Ελλάδα έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά πολύτεκνων οικογενειών, σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό της. Όπως μας πληροφορεί η European Large Families Confederation (ELFAC), η Ελλάδα είναι ανάμεσα στα κράτη που κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά νοικοκυριών με 3 ή περισσότερα παιδιά· με ποσοστό πάνω από 15 %, σε σύγκριση με την ΕΕ, στην οποία το 12% των νοικοκυριών με παιδιά το 2021 αποτελούνταν από τρίτεκνες ή πολύτεκνες οικογένειες. Επιπλέον, η Ελλάδα (μαζί με Σλοβακία, Κροατία και Σλοβενία) έχει τα χαμηλότερα ποσοστά μονογονεϊκών οικογενειών (όλες κατέγραψαν ποσοστό μικρότερο από 5%). [19] Άρα, αναρωτιόμαστε εμείς, γιατί η κάψα για τους πολύτεκνους συνεχίζεται;

Η ΑΣΠΕ συμμετείχε σε εκδήλωση με θέμα «Δημογραφικές προκλήσεις για την Ευρώπη και συναφή ζητήματα», που διοργάνωσε η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.), στο πλαίσιο του «Erasmus της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών» (Αθήνα, 17 Φεβρουαρίου 2025).

Οι «δυνάμεις της φύσης» και το (κρατικό) πρόβλημα της παραγωγικής οικονομίας

Στις αρχές της Μεταπολίτευσης το ελληνικό κράτος «προσκάλεσε» τις γυναίκες να εργαστούν πειθαρχημένα και να ενισχύσουν τις προσπάθειές του για αύξηση της παραγωγής. Βασικό όχημα αυτής της πρόσκλησης ήταν η κρατική ευαισθησία για τις γυναίκες. Η αλλαγή του

Οικογενειακού Δικαίου (με το 'επεισόδιο' της κατάργησης της προίκας να παίζει κομβικό ρόλο) ήταν το απαραίτητο προαπαιτούμενο «για το πέρασμα από το μοντέλο «μητέρα και νοικοκυρά» στο μοντέλο «εργαζόμενη, μητέρα και νοικοκυρά»· το οποίο μάλιστα πουλήθηκε σαν Σοσιαλισμός». [20] Συνεπώς, ο κοινωνικός ρόλος της οικογένειας συναρθρώνεται με τις οικονομικές λειτουργίες των σχέσεων παραγωγής· η ιδιοποίηση της εργασίας των γυναικών είναι το θεμέλιο του να θεωρείται η μητρότητα ως 'γυναικεία φύση'. [21]

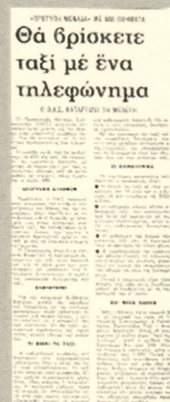
Στη σημερινή συζήτηση για το 'δημογραφικό' τρία είναι τα σημαντικά στοιχεία. Πρώτον, το ότι εστιάζει στις διακρίσεις που δυσκολεύουν τις γυναίκες και στην ασυμβατότητα μεταξύ οικογενειακής και εργασιακής ζωής (και πάλι σε βάρος των γυναικών). [22] Μάλιστα, διάφοροι 'ειδικοί' τονίζουν πως αυτό που λείπει από το σχέδιο δράσης για το δημογραφικό που παρουσιάστηκε από την υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας Σοφία Ζαχαράκη, είναι οι αλλαγές που χρειάζονται αναφορικά με την ισότητα των φύλων. Η κωδική φράση είναι: «χρειαζόμαστε ένα σχέδιο συμπερίληψης». [23]

Το δεύτερο στοιχείο που τονίζεται είναι η χρήση των μετανα-στ(ρι)ών εργατ(ρι)ών ως ευκαιρία για να αναπτυχθεί η ελληνική οικονομία. Ως κοινό χαρακτηριστικό των περιοχών που υπάρχει μείωση των γεννήσεων, αναδεικνύεται το ότι δεν κατορθώνουν να προσελκύσουν (sic) μετανάστες. Πιο συγκεκριμένα, ο Βασίλης Κοτζαμάνης, διευθυντής Ερευνών του Ινστιτούτου Δημογραφικών Ερευνών και Μελετών, υποστήριζε πως περιοχές όπως η Κρήτη και οι Κυκλάδες, στηριζόμενες στον τουρισμό και τις οικονομικές απολαβές που αυτός αποφέρει, μπόρεσαν να αυξήσουν τον πληθυσμό τους. [24] Σ' αυτό το πλαίσιο, η μετανάστευση γίνεται αντιληπτή ως μια ατομική στρατηγική νέων ανθρώπων με προσδοκίες και φιλοδοξία να πετύχουν οικονομικά. Αυτές τις προσδοκίες πρέπει να εκμεταλλευτεί στοχευμένα το ελληνικό κράτος: «*Θα έλεγα ότι πρόκειται για δυνάμεις της φύσης και αντί να τους αντιστεκόμαστε, θα πρέπει να τις χρησιμοποιούμε προς όφελός μας. Αντί να αντιμετωπίζουμε τη μετανάστευση ως έγκλημα ή πρόβλημα, θα πρέπει να την αντιμετωπίζουμε ως ευκαιρία*». [25]

Το τρίτο στοιχείο είναι, όπως και τη δεκαετία του '80, η κρατική ανάγκη για αύξηση της παραγωγικότητας, η οποία συνδέεται άμεσα τόσο με την ένταξη στη μισθωτή εργασία μεγαλύτερου τμήματος του προλεταριάτου που περισσεύει, όσο και με την αύξηση των ορίων ηλικίας όσων εργάζονται. [26]

Συνοψίζοντας, το δημογραφικό ζήτημα λειτουργεί σαν κόμβος ανάμεσα στην παραγωγικότητα της εθνικής οικονομίας, την πειθάρχηση των γυναικών και την εθνική ομοψυχία. Από τη μια, είναι ο 'μπαμπούλας' που βοηθά να διαμορφωθούν νέα κοινωνικά πρότυπα γύρω από τη μητρότητα: την ευθυγράμμιση με εντατικοποιημένα επιστημονικά πρότυπα ανατροφής των παιδιών, γύρω από έναν υποτιθέμενο 'παιδοκεντρισμό' της μεσαίας τάξης. [27] Από την άλλη, η κρατική αφήγηση για το «δημογραφικό πρόβλημα», δρα παραγωγικά καθώς φτιάχνει α) συγκεκριμένα είδη υποκειμένων-πολιτών που νοιάζονται να προσφέρουν, β) ένα είδος έθνους που αξίζει υπεράσπισης, [28] γ) ένα συνεκτικό κράτος, και δ) μια τεχνολογία πειθάρχησης των γυναικών που παρουσιάζονται ως 'ανυπάκουες' – είτε επειδή γεννάνε πολύ (μετανάστριες και κυρίως τσιγγάνες) είτε επειδή δεν γεννάνε αρκετά.

Η Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδας είναι τμήμα αυτής της πολιτικής. Ισχυροποιεί τη θέση της ως φορέα λόμπινγκ, διαμορφώνοντας τους πολύτεκνους ως μια ομοιογενή ομάδα με ένα υποτιθέμενο κοινό συμφέρον. Ποντάρει στην κρατικά εκπορευόμενη κινδυνολογία για το τέλος της ελλάδας, δηλαδή του κόσμου· μια ρητορική πολύ πιο απαιτητική από το «γαμάτε γιατί χανόμαστε».

Θά βρίσκετε ταξί μέ ἕνα τηλεφώνημα

«Επί Χούντας δόθηκαν πολλές χιλιάδες νέες άδειες ταξί –με κάποιες προϋποθέσεις, ανάμεσά τους βεβαίως το πιστοποιητικό κοινωνικών φρονημάτων. Ακολούθησαν οι μεταπολιτευτικές κυβερνήσεις της Νέας Δημοκρατίας, που αφενός αντάλλαξαν τις άδειες αστικού λεωφορείου στην Αθήνα με ταξί το 1977, αφετέρου χορήγησαν χιλιάδες άδειες σε πολύτεκνους – και κυρίως κατέστησαν τις άδειες μεταβιβάσιμο περιουσιακό στοιχείο. Το 1971 ο αριθμός των ταξί σε όλη την Ελλάδα είχε φτάσει τα 17.400 (αύξηση 160% σε σχέση με το 1961) και το 1985 τα 25.000: η εποχή μεγάλης αύξησης του αριθμού των ταξί ήταν οι δεκαετίες του 1960 και του 1970.» (ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ, *100 χρόνια ΓΣΕΒΕΕ, 1919-2019*, Αθήνα: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ, 2019, σ. 60)

Ένα παράδειγμα αποκατάστασης των πολύτεκνων, ενδεικτικό για τον τρόπο με τον οποίο το ελληνικό κράτος λύνει τα προβλήματα που έχει να διαχειριστεί. Έδεσε τις προσδοκίες ενός ευαίσθητου στυλοβάτη της ελληνικής κοινωνίας με το πρωτο-εμφανιζόμενο καρτέλ της μετακίνησης εντός πόλεων –παρότι, όπως μας πληροφορεί η *Καθημερινή*, το καρτέλ αντέδρασε. Και όλα αυτά λίγα χρόνια πριν αλλάξει το Οικογενειακό Δίκαιο. Όχι κι άσχημοι υπολογισμοί, ε;

Αναφέραμε το παράδειγμα της Motor Oil που δίνει 5.000€ σε κάθε υπάλληλό της μετά τη γέννηση του δεύτερου παιδιού και της Aegean που δίνει 5.000€ σε κάθε γέννηση. Δείτε, τώρα, πώς το ελληνικό κράτος ανταμείβει τους πραγματικούς πατριώτες. Τον περασμένο Σεπτέμβρη, ανάμεσα στα υπόλοιπα μέτρα που εξαγγέλθηκαν προκειμένου «να αντιμετωπιστεί το δημογραφικό», ξεχωρίζει το εξής: «*Οι εργοδότες που διευκολύνουν το προσωπικό τους με παροχές έως και 5.000 ευρώ ετησίως σε νέους γονείς, θα απαλλάσσονται από τον φόρο για αυτό το ποσό, το οποίο θα προσαυξάνεται για κάθε νέο μέλος της οικογένειας*» (βλ. «88η ΔΕΘ – Μητσοτάκης: Τα 5+1 μέτρα για τρίτεκνους και νέους γονείς», *Τα Νέα*, 7.9.2024). Κοινώς, το ένα χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο. Στη φωτογραφία, ο Μητσοτάκης ακούει με περισυλλογή κι ο Θεοτοκάτος (πρόεδρος της ΑΣΠΕ και της Ένωσης Πολυτέκνων Αθηνών) επιδίδεται σε κάποιον μορφασμό.

Υποσημειώσεις

[1] Για τον ρόλο που παίζει η ΔΥΠΑ στην παραγωγική (για το κράτος και τα αφεντικά) εμπέδωση της πειθαρχίας στο περισσεύον προλεταριάτο βλ. «Είναι παραγωγική η ανεργία; Το μάνατζμεντ των ανέργων στο νότιο άκρο των Βαλκανίων», *151*, τχ 32, φθινόπωρο-χειμώνας 2024.

[2] «Οξύ παραμένει το δημογραφικό πρόβλημα στη χώρα μας», *Καθημερινή*, 10.5.1979.

[3] Αλέξανδρος Αφουξενίδης, «Η κοινωνία πολιτών στην εποχή της κρίσης», στο Γεωργαράκης Ν. Γ. & Δεμερτζής Ν. (επιμ.), *Το πολιτικό πορτραίτο της Ελλάδας. Κρίση και η αποδόμηση του πολιτικού*, Αθήνα: Gutenberg & Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, 2015, σ. 317-336.

[4] «Υπό εξαφάνιση οι πολύτεκνοι», *Καθημερινή*, 14.8.1988.

[5] Σύμφωνα με τον Ν.3454/2006, ΦΕΚ 75Α, η Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδος είναι ο μόνος φορέας που νομιμοποιείται να απονείμει την πολυτεκνική ιδιότητα. Η πολυτεκνική ιδιότητα διατηρείται ισοβίως για τους γονείς ενώ τα παιδιά «απολαμβάνουν τα δικαιώματα των τέκνων πολυτέκνων όσο διαρκεί η πολυτεκνική ιδιότητα έστω του ενός από τους γονείς» (βλ. https://aspe.gr/25-συχνές-ερωτήσεις/74-μέχρι-πότε-διαρκεί-η-πολυτεκνική-ιδιότητα). Ωστόσο, για τα παιδιά, η δυνατότητα ανανέωσης της πολυτεκνικής ταυτότητας σταματάει μετά τα 23 έτη (αν δεν σπουδάζουν) ή μετά τα 25 τους χρόνια (αν σπουδάζουν).

[6] «Τι είναι η ΑΣΠΕ», *www.aspe.gr*, 13.12.2007. Η έμφαση δική μας.

[7] «Οικονομική Κρίση, Κοινωνική Πρόνοια και Κοινωνία των Πολιτών», *Παρατηρητήριο για την Κρίση – ΕΛΙΑΜΕΠ*, Μάρτιος 2014.

[8] Π.χ. το 2020 η Ένωση Πολυτέκνων Αθηνών βράβευσε 835 πολύτεκνους μαθητές και φοιτητές. Η βράβευση αυτή, όπως και οι αντίστοιχες των 29 προηγούμενων χρόνων, αφορούσε μαθητές Γυμνασίου με γενικό βαθμό 18,5, μαθητές Λυκείου με βαθμό 18 και πάνω, εισαχθέντες σε ΑΕΙ και ΤΕΙ με βαθμό πρόσβασης που ξεπερνά τη βάση του 10, πτυχιούχους ΑΕΙ και ΤΕΙ, κατόχους μεταπτυχιακού και κατόχους διδακτορικού. Βλ. «Εκδήλωση βράβευσης αριστούχων 2020 από την ΕΠΑ», aspe.gr, 25.2.2020.

[9] Όλα τα ανεπανάληπτα παραδείγματα στο Βασίλης Θεοτοκάτος, «Η συμβολή του ιδιωτικού τομέα στην αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος», *Ο κόσμος των πολυτέκνων*, τχ. 81, β΄ εξάμηνο 2024.

[10] «Κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας και bonus 5.000 ευρώ για κάθε νεογέννητο!», *Ναυτεμπορική*, 30.1.2025.

[11] Δεν θα μπορούσαμε να σκεφτούμε καλύτερο παράδειγμα από τη μεταπολιτευτική επένδυση της οικογένειας στην ανοδική κινητικότητα μέσω της εκπαίδευσης.

[12] Papadopoulos T.N. (1996), «'Family', State and Social Policies for Children in Greece», στο Julia Brannen & Margaret O' Brien (επιμ.) *Children and Families: Research and Policy*, London: Falmer Press, σ.171-188.

[13] Δημήτρης Μπουρίκος, «Οικογενειακή και δημογραφική πολιτική στην Ελλάδα. Ένα παράδειγμα θεσμικής ομηρίας», 1ο Επιστημονικό Συνέδριο «Κοινωνίας των Πολιτών», Αθήνα, 9-10 Μαΐου 2008.

[14] Έφη Χατζηιωαννίδου, «Κάθε δεκαπενθήμερο χάνονται 37 νέοι», *Καθημερινή*, 6.9.1997.

[15] «Ο πουριτανισμός της προόδου», *Ελευθεροτυπία*, 15.6.1997.

[16] «Γάμος ομόφυλων ζευγαριών: Ποιοι φορείς έχουν κληθεί να τοποθετηθούν στην επιτροπή της Βουλής», *Αυγή*, 7.2.2024»

[17] Βασίλης Θεοτοκάτος, «Δικαιώνεται ο αγώνας της ΑΣΠΕ», *Ο κόσμος των πολυτέκνων*, τχ. 8, Ιούλιος – Σεπτέμβριος 2001.

[18] Βασίλης Θεοτοκάτος, «Η στήριξη των πολυτέκνων εν μέσω δημογραφικής κρίσης», *Ναυτεμπορική*, 14.12.2024. Η έμφαση δική μας.

[19] «12% of European households have 3 or more children», *European Large Families Confederation*, 3.6.2022. Η ΑΣΠΕ είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Πολύτεκνων Οικογενειών.

[20] Antifa negative, «Η Μεταπολίτευση και οι Άλλες», στο *Μεταπολίτευση: το ελληνικό κράτος, η αριστερά και εμείς*, Αθήνα, 2023. Βλ. επίσης, «Γαμο-κανονικότητα. Στη δεκαετία του 1980 και σήμερα (επιλεγόμενα μιας συζήτησης στην ΑΣΟΕΕ)», 151, τχ 30, χειμώνας-άνοιξη 2024.

[21] «Αυγά, εθνική οικονομία και οικογένεια: από το δημογραφικό στις τεχνολογίες αναπαραγωγής και πάλι πίσω», *151*, τχ 27, χειμώνας-άνοιξη 2023.

[22] Ελβίρα Κρίθαρη, «Δημογραφικό: «Για να βρούμε τις λύσεις πρέπει πρώτα να διακρίνουμε τα προβλήματα»», *Καθημερινή*, 12.9.2024.

[23] Δημήτρης Αθηνάκης, «Το εθνικό σχέδιο για το δημογραφικό στο «μικροσκόπιο» των ειδικών», *Καθημερινή*, 3.10.2024. Το κάλεσμα για συμπερίληψη ανήκει στον Κωνσταντίνο Ζαφείρη, καθηγητή Δημογραφίας στο Τμήμα Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.

[24] Βασίλης Ανδριανόπουλος, «Δημογραφικό: Οι περιοχές που βρίσκονται στο κόκκινο», *Καθημερινή*, 13.9.2024.

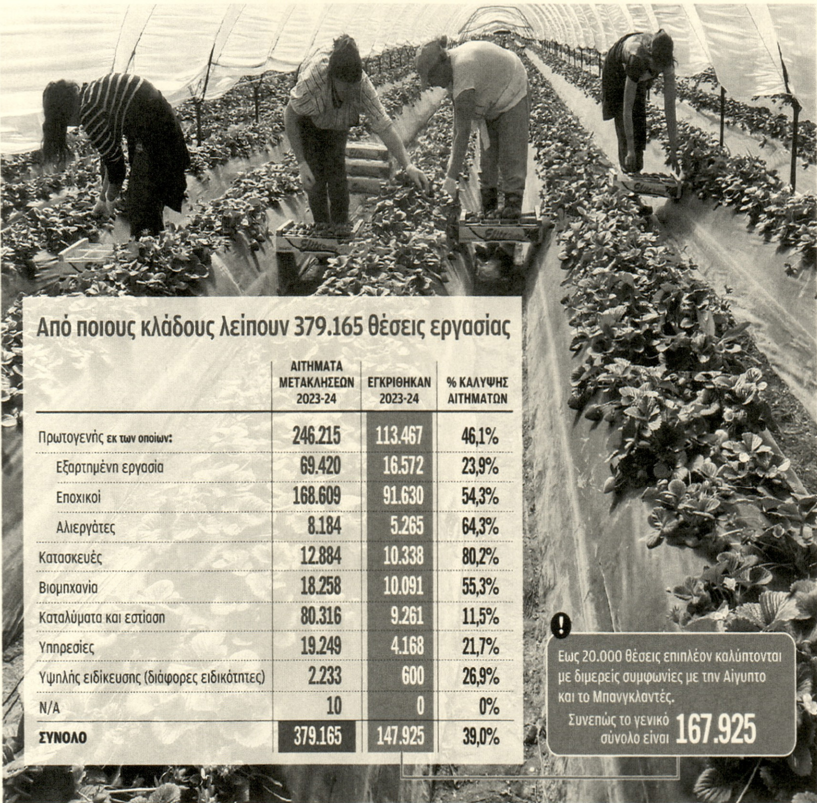
[25] Κώστας Μεγήρ, «Δημογραφική κρίση και μετανάστευση», *Καθημερινή*, 16.1.2024. Η έμφαση δική μας.

[26] «Αν η παραγωγικότητα αυξανόταν αρκετά γρήγορα ώστε να αντισταθμίσει τη γήρανση του πληθυσμού, το πρόβλημα θα εξαφανιζόταν.» Στο Κώστας Μεγήρ, *ό.π.*

[27] Βλ. «Η κατασκευή του ρόλου της μητρότητας: Παλιές και νέες πειθαρχήσεις», *Το σώμα μας πεδίο μάχης. Φεμινιστικές θέσεις ενάντια στην ιατρική εξουσία*, Αθήνα: Μιγάδα & Αρχείο 71, 2021, σ. 177.

[28] Βλ. Χαλκιά, Αλεξάνδρα, *Το άδειο λίκνο της δημοκρατίας: Σεξ, έκτρωση και εθνικισμός στη σύγχρονη Ελλάδα*, μτφ. Μαρία Καστανάρα, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2007.

Η μεταναστευτική πολιτική
σαν συνεχής κρίση - και πόλεμος! (2020-2025)

Από ποιους κλάδους λείπουν 379.165 θέσεις εργασίας

	ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑΚΛΗΣΕΩΝ 2023-24	ΕΓΚΡΙΘΗΚΑΝ 2023-24	% ΚΑΛΥΨΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ
Πρωτογενής **εκ των οποίων:**	246.215	113.467	46,1%
Εξαρτημένη εργασία	69.420	16.572	23,9%
Εποχικοί	168.609	91.630	54,3%
Αλιεργάτες	8.184	5.265	64,3%
Κατασκευές	12.884	10.338	80,2%
Βιομηχανία	18.258	10.091	55,3%
Καταλύματα και εστίαση	80.316	9.261	11,5%
Υπηρεσίες	19.249	4.168	21,7%
Υψηλής ειδίκευσης (διάφορες ειδικότητες)	2.233	600	26,9%
N/A	10	0	0%
ΣΥΝΟΛΟ	379.165	147.925	39,0%

Σε προηγούμενα τεύχη του *151* ασχοληθήκαμε μέσα από μια εκτενή σειρά κειμένων με την κατανόηση και την εξιστόρηση των μεταναστευτικών πολιτικών του ελληνικού κράτους από τη δεκαετία του 1990 μέχρι και την κυβέρνηση Σύριζα-Αν.Ελ. το 2019.[1] Φτάνοντας στο τελευταίο κείμενο αυτής της σειράς είναι έτσι αναγκαία μια μικρή ανασκόπηση. Τούτη εδώ η δουλειά δεν έγινε απλώς για «γράψουμε κάτι για τους μετανάστες», ούτε λειτούργησε ως filler στις σελίδες του περιοδικού. Αντιθέτως μας βοήθησε να οργανώσουμε ακόμα πιο αποτελεσματικά την πάγια στάση μας να μη δίνουμε δεκάρα στις κρατικές ιδεολογικές αφηγήσεις που μονοπωλούν το δημόσιο διάλογο (στην προκειμένη: α) «η Ελλάδα δε θέλει/δε χωράει άλλους μετανάστες» και β) «Η Ελλάδα είναι κράτος-μπανανία»). Είδαμε λοιπόν πώς το ελληνικό κράτος τις προηγούμενες δεκαετίες επιδίωξε και κατάφερε να οργανώσει επιτυχώς την μετανάστευσή και την υποτιμημένη εργασία που αυτή φέρει μαζί της.

Η μεταναστευτική πολιτική που άσκησε το ελληνικό κράτος τη δεκαετία του '90 δεν ήταν παρά ένα σχέδιο διαχείρισης μιας νέας εργατικής τάξης η οποία, έχοντας υποτιμηθεί από τα πριν σαν παράνομη, αναγκάστηκε να ανταλλάσσει την εργατική της δύναμη για πενταρο-δεκάρες. Από το 2000 και μετά, το ελληνικό κράτος πατώντας στην εμπειρία που μάζεψε την προηγούμενη δεκαετία άρχισε να εκσυγχρονίζει την διαχείρισή του παίρνοντας τον ρόλο του κεντρικού οργανωτή των εγχώριων αφεντικών. Αφενός, νομοθέτησε μια σειρά από μέτρα ελέγχου και καταγραφής των μεταναστών, ούτως ώστε να διευκολύνει την παραγωγικότερη αξιοποίησή τους, μπροστά στην προοπτική να μονιμοποιήσει μια ισχνή μειοψηφία των τελευταίων υπό τον φόβο της αυτο-οργάνωσης τους. Αφετέρου, έβαλε στο παιχνίδι τις ΜΚΟ εγκαινιάζοντας μια στρατηγική διαμεσολαβήσεων και «ειρηνικής» πειθάρχησης προς τις κοινότητες των μεταναστών, σε μια περίοδο που ανέλαβε να «παρκάρει» ένα μεγάλο κομμάτι τους σε κέντρα κράτησης, με τους αριθμούς των έγκλειστων να εξαρτώνται από την ανάγκη των ευρωπαίων εταίρων του για φτηνή εργασία. Τούτο το «παρκάρισμα» βέβαια δεν έγινε αμισθί. Αντιθέτως, σκηνοθετώντας μεταναστευτικές κρίσεις και συνωστισμούς κάθε δυο χρόνια κατάφερε να εξασφαλίσει κονδύλια αρκετά για να μείνει ευχαριστημένο τόσο αυτό όσο και οι σύμμαχοί του στο μικρο-επίπεδο. Από τη διαχείριση αυτή των μεταναστών ωφελήθηκε ένα ολόκληρο σύμπλεγμα υλικών συμφερόντων: από τις δημοτικές αρχές, τους μπάτσους και τις ΜΚΟ, μέχρι τους ξενοδόχους και τους μαγαζάτορες των τοπικών κοινωνιών.

Την τελευταία πενταετία το ζήτημα με τις «ροές των μεταναστών» έχει πάψει να βρίσκεται στον «αφρό» της ειδησεογραφίας. Οι ανταποκρίσεις από τα νησιά που «βάλλονται» και οι κραυγές των αφεντικών κάθε βαθμίδας που «δεν αντέχουν άλλους μετανάστες», ασκώντας πίεση για περισσότερα κρατικά κονδύλια ώστε να εμπλακούν στη διαχείρισή τους, έχουν σταματήσει να είναι στην επικαιρότητα. Η κυρίαρχη αφήγηση θέλει το «πρόβλημα μετανάστευση» να έχει λυθεί. Ίσως αυτή η σιωπή να είναι ένας τρόπος να σταματήσει η γκρίνια που προερχόταν τόσο από τους αριστερούς όσο και από τους ακροδεξιούς κολαούζους του κράτους. Το ζήτημα της εκμετάλλευσης των μεταναστών μπορεί από τη μια να συσπειρώνει το σύνολο του πολιτικού συστήματος, από την άλλη όμως το σε ποιες τσέπες θα καταλήξουν τα λεφτά που αποφέρει αποτελεί σημείο τριβής, που σε περιόδους πολεμικής προετοιμασίας σαν και τη δική μας καλό είναι να αποφεύγονται.

Ωστόσο, αυτό δε σημαίνει πως το ελληνικό κράτος έχει σταματήσει να ζητάει εργατικά χέρια μεταναστών για να καλύψει τόσο τις δικές του όσο και τις ανάγκες της Ευρώπης (με το αζημίωτο για τους τελευταίους). Η διαπραγμάτευση για την εξασφάλιση ευρωπαϊκών κονδυλίων που το ελληνικό κράτος θα διοχετεύσει μετά στους κόμβους του πλέγματος των υλικών σχέσεων που έχει στηθεί πάνω στους μετανάστες αποτελεί διαχρονικό και ζωτικό ζήτημα για τις κρατικές αρχές. Στο κείμενο αυτό θα δείξουμε αφενός πως το ελληνικό κράτος συνέχισε από το 2020 και μέχρι σήμερα να πατάει στις σταθερές που είχε μάθει να χρησιμοποιεί τις προηγούμενες δεκαετίες, αφετέρου τις καίριες αναβαθμίσεις στις οποίες προχώρησε για να εκσυγχρονίσει και να βελτιστοποιήσει τους υπάρχοντες μηχανισμούς του γύρω από την μετανάστευση.

Μεταναστευτικές κρίσεις: *Έχουν γνώση οι (συνοριο)φύλακες*

Είπαμε παραπάνω πως το ελληνικό κράτος συνέχισε και στην τρέχουσα δεκαετία να στηρίζεται σε αυτά που έμαθε να κάνει καλά. Το δυνατότερο από όλα τα ατού του ήταν (και παραμένει ακόμα) το να σκηνοθετεί «μεταναστευτικές κρίσεις». Έτσι θα πάρουμε ως παράδειγμα για όσα πούμε παρακάτω την «κρίση του Έβρου» το 2020.

Γυρνώντας πίσω στο Μάρτη του 2016 συναντάει κανείς την υπογραφή της Κοινή Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας, μιας συμφωνίας που έθετε ως στόχο την οργάνωση της διαχείρισης της μετανάστευσης προς την Ευρώπη μέσω της Ελλάδας, με όπλο την περαιτέρω οριοθέτηση και τον έλεγχο του ποιοι μετανάστες μπαίνουν στα ευρωπαϊκά εδάφη. Στις 28 Φεβρουαρίου του 2020 το τουρκικό κράτος, ως αντίδραση όπως δήλωσε στον θάνατο 33 στρατιωτών του από επίθεση συριακών και ρωσικών δυνάμεων, ανακοίνωσε ότι ανοίγει μονομερώς τα σύνορά του προς την Ευρώπη στους μετανάστες, δίνοντας εντολή στις δυνάμεις του να μην εμποδίζουν τη διέλευσή τους. Μέσα σε λίγες ώρες πολυπληθείς ομάδες μεταναστών άρχισαν να φτάνουν στα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα στον Έβρο.

Οι « σφαίρες » που εξαπέλυσε το τουρκικό κράτος εναντίον της Ελλάδας, σύμφωνα με τον υπουργό Μ. Χρυσοχοΐδη.

Η απάντηση του ελληνικού κράτους σε όλα αυτά υπήρξε άμεση και πήρε την ονομασία «υβριδικός πόλεμος», καθώς τα σώματα των μεταναστών αντιμετωπίστηκαν ως σφαίρες του εξαπολύει η Τουρκία εναντίον της Ελλάδας. [2] Τι περιλάμβανε αυτός ο «πόλεμος» για τις ελληνικές αρχές; Σωρηδόν συλλήψεις και βασανισμούς μεταναστών, παραβιάσεις των 'ανθρωπίνων δικαιωμάτων' με κοινωνική και επιχειρηματική κάλυψη, καθώς και συνεργασία μεταξύ του στρατού με τα διάφορα παρακρατικά δίκτυα, από μέλη κομματικών βάσεων, τη Λέσχη Ειδικών Δυνάμεων Κρήτης, τους ψηφοφόρους της Ραχήλ Μακρή, μέχρι «αυθόρμητες» ομάδες οπλισμένων πολιτοφυλακών.[3] Η μαρτυρία ενός Σύριου μετανάστη για την ποσότητα της ρατσιστικής βίας που απελευθερώθηκε εκείνες τις μέρες είναι ενδεικτική: [4]

Πυροβόλησαν και πέσαμε μέσα στο νερό από τον φόβο μας. Είδα έναν με περίστροφο και ένα τουφέκι. Έφτασα στην όχθη, η γυναίκα μου ήταν πίσω μου. Η τελευταία εικόνα που έχω απ' αυτήν είναι να στέκεται περίπου δύο μέτρα πίσω μου με το κεφάλι έξω από το νερό. Οι στρατιώτες με πλησίασαν, προσπάθησα να γυρίσω να πάρω τη γυναίκα μου, αλλά με άρπαξαν και με έσπρωξαν με το κεφάλι κάτω, στραμμένο στην άλλη πλευρά, έτσι που δεν μπορούσα να βλέπω το ποτάμι. Προσπάθησα να σηκωθώ, αλλά ο στρατιώτης μού έβαλε το όπλο στο κεφάλι. Πυροβόλησαν συνολικά τρεις φορές.

Από αυτό το περιοδικό έχουμε πολλές φορές επισημάνει ότι το λεγόμενο «μεταναστευτικό» και οι κρίσεις που το συνοδεύουν είναι ένα ζήτημα στενά δεμένο α) με την εξωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους και β) με τα ευρωπαϊκά κονδύλια που συρρέουν στον κουμπαρά του τελευταίου. Έτσι και στην περίπτωση του Έβρου, η σημασία και η εκμετάλλευση της κρίσης υπήρξε διττή. Από την μια, οι μετανάστες χρησιμοποιήθηκαν ως δούρειος ίππος για τις πολεμικές επιδιώξεις των ελληνικών αρχών εναντίον της Τουρκίας και την αποσταθεροποίηση της σχέσης της τελευταίας με τους ευρωπαίους συμμάχους τους. Χαρακτηριστικές είναι οι δηλώσεις του Κ. Μητσοτάκη στο αμερικάνικο CNN, όπου αφού μίλησε για τουρκική προβοκάτσια λέγοντας ότι οι μετανάστες που επιχείρησαν να περάσουν τα σύνορα δεν ήταν πρόσφυγες από τη Συρία, αλλά οι περισσότεροι ζούσαν στην Τουρκία και μιλάγανε την τουρκική γλώσσα, συνέχισε: [5]

Η συμφωνία Τουρκίας- ΕΕ είναι νεκρή με ευθύνη της Τουρκίας. Είναι νεκρή, επειδή η Τουρκία αποφάσισε να παραβιάσει πλήρως τη συμφωνία, εξαιτίας αυτού που συνέβη στη Συρία. Η Τουρκία έχει την υποχρέωση να αποτρέπει τον κόσμο να καταφθάνει στις ακτογραμμές, έχει υποχρέωση να κάνει ό,τι μπορεί για να περιορίζει τους παράνομους διακινητές και να απαγορεύει στον κόσμο να περνά παράνομα τα σύνορα με την Ελλάδα. Αυτό ακριβώς προβλέπει η συμφωνία. Και η Τουρκία κάνει ακριβώς το αντίθετο.

Ακόμα, η παραπάνω κρίση σκηνοθετήθηκε περίπου όπως αυτή του λιμανιού της Πάτρας στα τέλη της δεκαετίας του 2000, καθώς και των διαφόρων νησιών του Αιγαίου και της Ειδομένης στη δεκαετία του 2010. Εντάξει ίσως έλειπε σε ένα βαθμό η πλημμύρα από κάμερες (είπαμε πιο πάνω το γιατί) και από κοινωνικούς επιστήμονες των ΜΚΟ (αυτό θα απαντηθεί σε λίγο), η ουσία όμως παρέμεινε η ίδια: «φέρε θείο (από την Ευρώπη) λεφτά για να γίνει η δουλειά σου, δες εδώ τι τραβάμε!» Ο τότε Υπουργός Προστασίας του Πολίτη, Μ. Χρυσοχοΐδης το είπε τότε καθαρά: [6]

Η Ευρώπη μάς αντιμετωπίζει με σεβασμό και για τον Έβρο και για τη διαχείριση της πανδημίας. Αυτό μας διευκολύνει στο να διεκδικήσουμε τη μέγιστη δυνατή οικονομική βοήθεια για να ανατάξουμε την κατάσταση.

Κάτι τέτοιοι είναι οι λόγοι που το καλοκαίρι του 2021 ο Μηταράκης, ο τότε υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου, βρέθηκε να συναντιέται με τον υπουργό Εσωτερικών της Γερμανίας, Χ. Ζέεχοφερ, έχοντας ως θέμα συζήτησής τη διαχείριση της μετανάστευσης στα σύνορα της Ευρώπης: δηλαδή τα κονδύλια! [7] Κάπως έτσι, από τα 3.4 δις ευρώ που έλαβε το ελληνικό κράτος για τις υπηρεσίες του όσον αφορά τον εγκλεισμό μεταναστών την περίοδο 2015-2020 από το ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ενσωμάτωσης, βρέθηκε για την εξαετία 2021-2027 να έχει να λαμβάνει 10 δις! [8] Και το πράγμα δεν τελειώνει εδώ: σύμφωνα με το Υπουργείο Μετανάστευσης το ελληνικό κράτος δεν έχει σταματήσει να σημειώνει πρωτιές στις νέες έκτακτες κατανομές ευρωπαϊκών χρημάτων τα τελευταία χρόνια, πέραν του αρχικού μπάτζετ που είχε οριστεί. Συνολικά η Ελλάδα μέχρι και το 2023 πέτυχε την αύξηση της χρηματοδότησης της, επιπλέον του αρχικά εγκεκριμένου προϋπολογισμού, κατά 66 εκ. ευρώ. [9] Όχι και άσχημος ο (υπερ)τριπλασιασμός του ρευστού που μπήκε στα ταμεία, πόσο μάλλον όταν αυτός έχει επιτευχθεί χωρίς τηλεοπτικό κλάμα πολιτών (=αφεντικών) που βρίσκονται «στα όριά τους».

Τώρα, από τα παραπάνω κονδύλια όπως είναι φυσικό έτρεξαν να διαπραγματευτούν τον οβολό τους για τις βαθιά αντιρατσιστικές τους υπηρεσίες οι διάφορες δημοτικές αρχές και οι ενώσεις των κάθε λογής αφεντικών ανά περιοχή (ξενοδόχοι, μαγαζάτορες, αγρότες και ο λοιπός συρφετός). Αν ο οβολός είναι ικανοποιητικός, έχει καλώς. Αν πάλι όχι, δεν τους είναι δα και κόπος οι υπηρεσίες τους να μετατραπούν σε σκέτο ρατσιστικές εν μια νυκτί. Και δώσ' του διαδηλώσεις, επιθέσεις σε ξένους, πέτρες σε πούλμαν που μεταφέρουν μετανάστες κι ούτω καθεξής, μέχρι να βρεθεί η χρυσή τομή. Μέχρι τα κονδύλια να φτάνουν να τους ξανακάνουν «φιλόξενους». Τα ποσά είναι τέτοια δε, που το νταλαβέρι αυτό έφτασε να γίνεται με απροκάλυπτους όρους. Με μια βόλτα στο site του Υπουργείου Μετανάστευσης μπορεί κανείς εύκολα να δει πως τα διάφορα δημοτικά έργα των οποίων εγκρίθηκε η χρηματοδότηση, μόνο με τη μετανάστευση δεν έχουν σχέση. Για παράδειγμα, στον δήμο Ανδραβίδας δόθηκαν 350.000 ευρώ για τη δημιουργία γηπέδου 5x5, στον δήμο Ιωαννίνων 380 χιλιάρικα για την ανάπτυξη της πόλης ως τουριστικό και επενδυτικό προορισμό, στο δήμο Λάρισας άλλα 480 χιλιάρικα για να φτιάξει τις παιδικές του χαρές, ενώ ο δήμος Ελευσίνας έλαβε 580.000 ευρώ για τη δημιουργία κλειστού γυμναστήριου με σκοπό την στέγαση των εθνικών ομάδων και την εκγύμναση μεταναστών. [10] Εντάξει, λογικό οι τελευταίοι να πάρουν τα περισσότερα, τουλάχιστον φιλοτιμήθηκαν να κοτσάρουν τη λέξη «μετανάστες» στον τίτλο του έργου! Με αυτό τον κομψό τρόπο είναι που οι ελληνικές τοπικές κοινωνίες κατάφεραν να επιβιώσουν εν μέσω μιας διεθνούς κρίσης, που υπό άλλες συνθήκες θα τις είχε ρημάξει.

Διαπραγμάτευση με το ελληνικό κράτος για τα ευρωπαϊκά κονδύλια, άνοιγμα θέσεων υποτιμημένης εργασίας, σκατοψυχιά και έχει ο θεός.

Τι απέγιναν οι ΜΚΟ οέο;

Ο πιο προσεκτικός αναγνώστης θα παρατήρησε παραπάνω ότι δεν βάλαμε στο παιχνίδι του μοιράσματος των κονδυλίων τις ΜΚΟ. Υπάρχει λόγος για αυτό. Από τις αρχές της δεκαετίας του 2020 είναι παραπάνω από εμφανής η πρόθεση του ελληνικού κράτους να περιοριστεί η χρηματοδότηση, άρα και η δράση τους (έκπληξη: οι ΜΚΟ δεν δρουν από την καλή τους την καρδιά). [11] Το σχέδιο αυτό, που ονομάστηκε «ορθολογική διαχείριση» των ΜΚΟ, κοιτάει προς πολλές κατευθύνσεις. Αφενός όπως έχουμε γράψει στο παρελθόν, πολλές από τις ΜΚΟ που λειτουργούσαν επί ελληνικού εδάφους είχαν σκοπό να εκθέσουν τη βία των εγχώριων μπάτσων και λιμενικών όσον αφορά την υποδοχή που επιφύλασσαν στους μετανάστες, με σκοπό να υποβαθμίσουν τη θέση της Ελλάδας στον διακρατικό ανταγωνισμό για τον καταμερισμό των ευρωπαϊκών κονδυλίων γύρω από την διαχείριση του μεταναστευτικού, προς όφελος άλλων κρατών που τις χρηματοδοτούσαν. [12] Αφετέρου, το ελληνικό κράτος είχε αρχίσει να καταλαβαίνει πως τα χρήματα από τον Ευρωπαίο θείο περνώντας μέσα από τις ΜΚΟ για να διοχετευτούν μετά σε θέσεις εργασίας υπόκεινταν στην άτυπη «φορολογία» των μεγαλο-στελεχών τους. Ε, να μην πάρουν και αυτοί το μερτικό τους; Κάπως έτσι οι κρατικοί ειδήμονες άρχισαν να καταλαβαίνουν πως οι δήμοι, παρά τα παζάρια τους όπως αναφέραμε παραπάνω, ήταν πιο φερέγγυοι σε σχέση με τις ΜΚΟ, και έτσι άρχισαν να ανεβαίνουν στην κλίμακα της κρατικής πληρωμής με αποτέλεσμα τελικά να τις ξεπεράσουν.

Ο τρίτος λόγος τώρα – και ο πιο σημαντικός– είναι πως από τις αρχές της δεκαετίας αρχίζει να τελειοποιείται ένα εκτενές σύστημα recruiting υποτιμημένης εργασίας που θέλει τους μετανάστες να μετακινούνται από περιοχή σε περιοχή, ανάλογα με τις ανάγκες για εργατικό δυναμικό, παρά να μένουν κολλημένοι στα σύνορα. Ήδη από το 2001 και τον ν. 2910, με τον πολλά υποσχόμενο τίτλο *Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια*, ο ΟΑΕΔ (που κατέγραφε τις ανάγκες σε χέρια εργατών-μεταναστών ανά περιοχή), τα προξενεία (που παραλάμβαναν τις αιτήσεις των μεταναστών) και οι νομαρχίες (που συνομιλούσαν με τα αφεντικά για την κάλυψη των αναγκών τους σε φτηνή εργασία) είχαν αρχίσει να δουλεύουν προς αυτή την κατεύθυνση. [13] Πλέον, καθώς έχει αρχίσει να δρομολογείται σιγά-σιγά η ένταξη της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που σημαίνει πως η πρόσληψη Αλβανών εργατών δεν θα μπορεί να γίνεται με τους ίδιους εξευτελιστικούς όρους όπως παλιά, οι ελληνικές αρχές άρχισαν να εξελίσσουν τις παραπάνω διαδικασίες ώστε να οργανώσουν την εκμετάλλευση των νέων μεταναστών που βρίσκονταν έγκλειστοι σε στρατόπεδα. Κεντρικό ρόλο στο παραπάνω πλάνο έχει αναλάβει η ΔΥΠΑ που σιγά-σιγά συγκεντρώνει όλες τις αρμοδιότητες για την επίτευξη του στόχου. Πιο συγκεκριμένα, η υπηρεσία έχει αναλάβει την καταγραφή και την συλλογή των αναγκών σε δυναμικό, καθώς και τη διανομή των μεταναστών-εργατών γης ανάλογα με τις απαιτήσεις τις κάθε περιοχής, ώστε οι τελευταίοι να μην παραμένουν επ' αόριστόν σε ένα μέρος, αλλά να μετακινούνται από περιοχές με χαμηλές εποχιακές εργατικές ανάγκες σε εκείνες με υψηλές.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Συνεντεύξεις

NON PROFiT

«Από τις 60.000 ελληνικές ΜΚΟ, λιγότερες από 20 είναι εγγεγραμμένες στο Μητρώο»

Ο Σωτήρης Πετρόπουλος μιλά στην «Κ» για την Πρωτοβουλία για τη Διαφάνεια που συγκρότησαν δεκάδες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, προτείνοντας μια σειρά από μέτρα προκειμένου να προλαμβάνονται τα κακώς κείμενα

Αυστηροποίηση και ΜΚΟ

1' 53" χρόνος ανάγνωσης · Ακούστε το άρθρο

Πάσχος Μανδραβέλης +Ακολουθήστε

Τι είναι, επιτέλους, αυτές οι ΜΚΟ;

3' 15" χρόνος ανάγνωσης · Ακούστε το άρθρο

Τάκης Θεοδωρόπουλος +Ακολουθήστε

25.12.2022

Πώς βάζουν χέρι στα ταμεία των ΜΚΟ

Γιάννης Σουλιώτης +Ακολουθήστε

07.06.2023

Έτσι, είδαμε την ΔΥΠΑ για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια του πρώτου λοκντάουν να συμμετέχει στη διαλογή έγκλειστων σε στρατόπεδα κράτησης μεταναστών προκειμένου να εργαστούν στη συγκομιδή των ροδάκινων, εξαιτίας της έλλειψης εισαγόμενων εργατικών χεριών που παρατηρήθηκε λόγω του κορωνοϊού. Όπως είχε δηλώσει τότε ο κύριος Γιαννακάκης, ο πρόεδρος της Εθνικής Διεπαγγελματικής Οργάνωσης Φρούτων-Πυρηνοκάρπων και Αχλαδιών, σε συνεργασία με τον τότε διοικητή της ΔΥΠΑ σκόπευε να επισκεφτεί τέσσερα στρατόπεδα προκειμένου να διαλέξουν εργάτες για τον Μάιο και τον Ιούνιο. «Τόνισε δε ότι... θα γίνουν «κρούσεις» και σε άλλα κέντρα, ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν». [14] Ακόμα, το 2023 και μετά το πρόβλημα εύρεσης εργατών γης που παρατηρήθηκε στην Κρήτη το χειμερινό εξάμηνο στο μάζεμα των ελιών, αποφασίστηκε η εφαρμογή ενός πιλοτικού προγράμματος της ΔΥΠΑ που υπόσχεται να αναλάβει την μετακίνηση μεταναστών-εργατών γης ανάλογα με τον χάρτη των αναγκών σε χέρια ανά εποχή και περιοχή. [15]

Όλα τούτα υπήρξαν η χαριστική βολή προς τις ελληνικές ΜΚΟ, που πόνταραν (κυρίως) στη στασιμότητα των μεταναστών στις ακριτικές περιοχές. Ο Γερμανός «ομόλογός» τους και επικεφαλής της Pro Asyl, Günter Burkhardt, όντας ένα βήμα μπροστά, ήταν σαν να τους είχε προειδοποιήσει για το μέλλον ήδη από το 2021: «Οι άνθρωποι παρκάρονται σε μια διοικητική no-man's-land. Τα κράτη της ΕΕ πρέπει να αλλάξουν τις διαδικασίες ασύλου, ούτως ώστε οι πρόσφυγες να μπορούν να μετακινούνται εκεί όπου υπάρχει δουλειά». [16] Έτσι, η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση άρχισε να χρησιμοποιείται για τη μετεγκατάσταση των μεταναστών στην ενδοχώρα και τη δημιουργία εσωτερικών «ροών» μετανάστευσης, εντός της ελληνικής επικράτειας, αναδιανέμοντας τις «ροές» μετανάστευσης που μπήκαν στην χώρα τα προηγούμενα χρόνια ανάλογα με τις εποχιακές ανάγκες για εργατικό δυναμικό. Το παράδειγμα της Χίου, που μείωσε τον αριθμό των μεταναστών που «φιλοξενούσε» (στα χαρτιά) μέσα στο 2021-2022 από 1.500 σε 280, μετακινώντας τους προς την ηπειρωτική Ελλάδα, είναι χαρακτηριστικό. Τα δραματικά λόγια, δε, που απηύθυναν στον δήμαρχο της Χίου τα καθίκια που δούλευαν στο στρατόπεδο του νησιού, ώστε ο τελευταίος να μην το κλείσει μετά τις μαζικές αποχωρήσεις μεταναστών (ναι, είναι οι ίδιοι που σκίζανε τα ρούχα τους όταν μιλάγανε για τις απάνθρωπες συνθήκες σε αυτά, για να διαπραγματευτούν καλύτερους μισθούς) φανερώνουν την αναδουλειά που έπεσε στους «καλοθελητές»: [17]

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Ιδρυτής: Γ. Α. Βλάχος — ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΒΑΤΟ 4 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2023 — www.kathimerini.gr • € 1,20

Εφυγαν και δεν ξαναγυρίζουν

Δύο στους τρεις Ελληνες μετανάστες λόγω της κρίσης δεν βλέπουν κίνητρα επαναπατρισμού

Μεγάλωσαν και σπούδασαν εδώ, αλλά αναγκάστηκαν να φύγουν λόγω οικονομικής κρίσης. Πλέον, μοιάζουν απογοητευμένοι με την πατρίδα τους και διατηρούν καλό βιοτικό επίπεδο στη χώρα όπου ζουν. Η έρευνα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας που παρουσιάζει σήμερα η «Κ» με τίτλο «Στάση των Ελλήνων Μεταναστών της Οικονομικής Κρίσης απέναντι στην Ελλάδα» αφορά τις στάσεις των λεγόμενων «brain drainers» και δείχνει πως δύο στους τρεις Ελληνες που έφυγαν από τη χώρα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 2010 δηλώνουν πως δεν θα επιστρέψουν. Συμμετείχαν πάνω από 500 Ελληνες έως 50 ετών, που ζουν σε Βρετανία, ΗΠΑ, Γερμανία, Σουηδία, Ολλανδία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. «Λέω αστειευόμενη ότι με τη σουηδική σύνταξη, που είναι χαμηλή για εδώ, θα περάσω τα γηρατειά μου στην Ελλάδα», δηλώνει στην «Κ» η 34χρονη αρχιτέκτονας Ευτυχία Σταματάκη. «Στην Αθήνα μου έδιναν όσα ως ανειδίκευτος εργάτης στη Γερμανία», εξηγεί ο data analyst Πάνος Σιδηρόπουλος, ενώ ο πανεπιστημιακός Βασίλης Λεοντίτσης από την Αγγλία τονίζει ότι «το πολιτικό σύστημα πρέπει να θωρακίσει τους θεσμούς, να ενισχύσει έμπρακτα το πολιτικό μήνυμα υπέρ της αξιοκρατίας». Σελ. 3

Η ελληνική έρευνα στην κορυφή της Ευρώπης

Δύο νέοι ερευνητές, που εργάζονται στην Ελλάδα, η πνευμονολόγος Μαρία Τσουμακίδου, επικεφαλής ερευνητικής ομάδας στο Ινστιτούτο Βιοϊατρικών Ερευνών «Αλέξανδρος Φλέμινγκ» και ο Νικόλαος Μπεκιάρης-Λυμπέρης, αναπληρωτής καθηγητής της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Πολυτεχνείου Κρήτης, αναδείχθηκαν μεταξύ των κορυφαίων στην Ευρώπη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Ερευνας (ERC) και έλαβαν μάλιστα χρηματοδότηση 2 εκατομμυρίων ευρώ έκαστος για να προχωρήσουν συγκεκριμένο ερευνητικό έργο την επόμενη πενταετία. Σελ. 7

Αναζητούνται 280.000 εργατικά χέρια

Σε κατασκευές, τουρισμό και εστίαση

Διακρατικές συμφωνίες για την «εισαγωγή» εργαζομένων ζητούν οι κατασκευαστικές και οι εταιρείες του τουρισμού και της εστίασης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, λείπουν περίπου 200.000 εργαζόμενοι στην οικοδομή και στον κατασκευαστικό κλάδο και 80.000 από τον τουριστικό - επισιτιστικό. Στις κατασκευές η πρόσληψη τεχνιτών είναι κρίσιμη για την έγκαιρη ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομής που χρηματοδοτούνται με ευρωπαϊκούς πόρους. Σελ. 23

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Θα ήταν καλό να κρατάμε στο μυαλό μας, σαν ακρίτες, τη σπουδαιότητα της γεωπολιτικής μας θέσης για την ασφάλεια της χώρας μας, που αποτελεί παράλληλα και πύλη για την Ευρώπη. [...] Όσο και να μην το θέλουμε, όσο και να προσπαθούμε να το αποφύγουμε και δικαίως, το μεταναστευτικό είναι μια πραγματικότητα που δεν μπορούμε να αρνηθούμε. Το θέμα είναι πώς θέλουμε να το αντιμετωπίσουμε. Είμαστε προετοιμασμένοι να περνάνε ανεξέλεγκτα όσοι και όποιοι θέλουν από το νησί μας;

Εποχική εργασία και μετανάστευση: Ένα ευέλικτο μοντέλο εκμετάλλευσης

Η παραπάνω κινητικότητα των μεταναστών ήρθε ως αποτέλεσμα ενός σχεδίου που «τρέχει» από τα 90s. Τότε, ο τρόπος που αυτό εφαρμοζόταν, ήθελε τους μετανάστες να δουλεύουν όντας παράνομοι και χωρίς δικαιώματα, υπό τον φόβο το αφεντικό τους να τους δώσει στην αστυνομία και να εκδιωχτούν από τη χωρά ανά πάσα στιγμή. Όταν αυτό τελικά γινόταν (δηλαδή όταν τελείωνε η δουλειά τους), τότε εκείνοι καλούνταν να περάσουν πάλι τα σύνορα και να ξαναρχίσουν από την αρχή. [18] Αυτό το πέρα-δώθε, πέρα από το ότι χρησίμευε στην υποτίμηση της εργασίας τους και την ενίσχυση ενός δικτύου παραοικονομίας που είχε στηθεί στα σύνορα (από διακινητές μέχρι μπάτσους, από την εκκλησία μέχρι τα αφεντικά, από τις ΜΚΟ μέχρι την αριστερά), στόχευε επίσης να κάνει την ζωή των μεταναστών σε μια περιοχή να είναι σύντομη και να περιστρέφεται αποκλειστικά γύρω από την εργασία τους, μην αφήνοντας τους τη δυνατότητα να οργανώσουν τις ζωές τους συλλογικά ώστε να διεκδικήσουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και δουλειάς.

Όλη αυτή η διαδικασία λειτουργούσε μια χαρά πλην του επιπέδου των προστριβών των διάφορων παικτών (αφεντικά, διακινητές, εκκλησία, μπάτσοι, ΜΚΟ κλπ). Τα σχέδια του ελληνικού κράτους γύρω από τη διαχείριση των μεταναστών όμως δεν μπορούσαν να εκφράζονται αποκλειστικά από τους μαφιόζους πού είχαν πιάσει δουλειά στα σύνορα, από τις ορέξεις των τσιφλικάδων στις ακριτικές περιοχές ή τις ευρωπαϊκής προέλευσης και συμφερόντων ΜΚΟ. Έπρεπε να μπούνε στο παιχνίδι πιο δυναμικά και οι κρατικές αρχές και να οργανώσουν την όλη επιχείρηση κεντρικά, αφαιρώντας αρμοδιότητες από τον καθένα από τους παραπάνω.

Στις επόμενες δεκαετίες, του 1990 και του 2000, ήδη εμφανίστηκαν μια σειρά από νομοθεσίες (τα προεδρικά διατάγματα 358 και 359 του 1997, ο ν. 2910 του 2001 και ο ν. 3386 του 2005) που οριοθετούσαν την αναλογία του «παράνομου» και του «προσωρινά νόμιμου» μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού μέσω αδειών παραμονής, ανάλογα με τις ανάγκες του ντόπιου καπιταλισμού, με κεντρικό διαχειριστή το κράτος. [19] Η έκδοση αυτών των αδειών παραμονής είχε ως προ-απαιτούμενο τη συγκέντρωση από πλευράς μεταναστών ενός ικανοποιητικού αριθμού ενσήμων και επιδίωκε να θεσμοθετήσει και νομοθετικά τη σύνδεση της διαμονής και της εργασίας τους. Ταυτόχρονα, το ελληνικό κράτος μπορούσε αφενός να συλλέξει και να καταγράψει τα στατιστικά δεδομένα για τους ξένους του, αφετέρου να «μεταφέρει» ένα σημαντικό κομμάτι από τα κέρδη που γεννούσε η εκμετάλλευσή τους στα ασφαλιστικά ταμεία. Το επιστέγασμα αυτής της 30χρονης νομικής πορείας έφτασε το 2023, με τον ν. 5038, όπου όσα αναφέρουμε παραπάνω έρχονται και τελειοποιούνται. Όπως μας ενημερώνει το ίδιο το Υπουργείο Μετανάστευσης: [20]

Οι δικαιούχοι [μετανάστες εργάτες] ανταποκρίνονται στην προσφορά εργασίας και καλύπτουν συγκεκριμένες ανάγκες της αγοράς, πληρώνοντας φόρους και ασφαλιστικές εισφορές για μια τριετία. Η συγκεκριμένη ρύθμιση δεν παρέχει κανένα άλλο δικαίωμα. Ούτε καν αυτό της οικογενειακής επανένωσης. Ούτε οδηγεί σε μόνιμη διαμονή στην Ελλάδα και, σε καμία περίπτωση, στην ελληνική ιθαγένεια. Το μόνο δικαίωμα που έχουν οι ωφελούμενοι είναι η πρόσβαση στην αγορά εργασίας για όσο εργάζονται. Αν σταματήσουν να εργάζονται, επιστρέφουν στο προηγούμενο καθεστώς, με τη διαφορά ότι η Πολιτεία διαθέτει όλα τα στοιχεία τους και είναι πλήρως καταγεγραμμένοι και ταυτοποιημένοι.

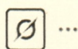
Το ελληνικό κράτος στη δεκαετία που διανύουμε έχει προβεί σε μια σειρά από διαπραγματεύσεις και διμερείς συμφωνίες με άλλα κράτη με σκοπό την προώθηση της εποχικής μετανάστευσης εργατών με δικαίωμα διαμονής μέχρι έξι μήνες. Σύμφωνα με τον Άδωνη Γεωργιάδη, υπουργό Εργασίας το 2023, η Ελλάδα διαπραγματεύτηκε διακρατικές συμφωνίες για εισαγωγή εργατικού δυναμικού με την Γεωργία, την Ινδία, την Μολδαβία, τις Φιλιππίνες, το Βιετνάμ και την Αρμενία. [21] Όπως είπε ο ειδικός σύμβουλος του πρωθυπουργού του Πακιστάν για θέματα Εργασίας σε εκείνη τη φάση: [22]

Εστιάζουμε στην κάλυψη της ανάγκης της Ελλάδας για 500.000 ειδικευμένους εργάτες, ιδιαίτερα στον τομέα των κατασκευών. Ελπίζω ότι τις επόμενες ημέρες θα υπογράψουμε μια διακρατική συμφωνία με την Ελλάδα, η οποία θα ξεκλειδώσει τεράστιες ευκαιρίες εργασίας στην Ελλάδα για τους Πακιστανούς μας.

Οι κινήσεις αυτές, πέρα από την ενίσχυση των σχέσεων του ελληνικού κράτους με άλλες χώρες και την ενδυνάμωση της θέσης του στη σκακιέρα της εξωτερικής πολιτικής, αποσκοπούν στη δημιουργία ενός εργατικού δυναμικού που πηγαινοέρχεται διαρκώς, χωρίς να μπορεί να αποκτήσει κάποιο αίσθημα εντοπιότητας, να αυτοοργανωθεί και να διεκδικήσει μια καλύτερη ζωή. Όπως δηλαδή έκαναν σε μια σειρά παραδειγμάτων στο παρελθόν οι Αλβανοί και οι Πακιστανοί μετανάστες-εργάτες, οι οποίοι με την πάροδο των χρόνων διαπραγματεύονταν τα μεροκάματα, τις συνθήκες ζωής και εργασίας τους. [23] Οι διάφοροι παίκτες της διαχείρισης των μεταναστών που αναφέρθηκαν παραπάνω, μέσα από μια σειρά στρατηγικών πειραμάτων, πιλοτικών προγραμμάτων, κρατικών αποφάσεων και νόμων, έφτασαν από το 2020 και μετά να πάρουν την τελική, κρατικά οργανωμένη τους μορφή: γίνανε ΔΥΠΑ, διακρατικά deals, ορθολογική διαχείριση αριθμών. Το ελληνικό κράτος τελικά κατάφερε να τους συντονίσει, να τους οργανώσει και να τους εκπροσωπήσει –τουλάχιστον για την ώρα.

Jawad Sohrab
@JawadSohrab

My meeting with the Greek Labour Minister @AdonisGeorgiadi was extremely productive in exploring strong collaborations. We're focused on fulfilling Greece's need for 500,000 skilled workers, particularly in construction. InShaAllah in the coming days we will sign a G2G agreement with Greece, which will unlock vast job opportunities in Greece for our Pakistanis.

Το τουίτ του συμβούλου εργασίας του Πακιστάν που «κάρφωσε» το ελληνικό κράτος ότι διαπραγματεύεται την εισαγωγή 500.000 μεταναστών εργατών για να καλύψει τις ανάγκες του.

Γιατί ασχολείστε ακόμα με το «μεταναστευτικό»;

Κατά τη γνώμη μας η διαχείριση του μεταναστευτικού εργατικού δυναμικού ήταν, είναι και θα είναι κεντρικό ζήτημα για το ελληνικό κράτος. Οι μετανάστες αποτελούν τη μεγάλη πληθυσμιακή βάση της εργατικής τάξης της χώρας, τη συντριπτική πλειοψηφία όσων κάνουν χειρωνακτικές δουλειές στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα παραγωγής και είναι οι καταλληλότεροι για αυτό γιατί έχοντας «ξένη» υπηκοότητα, κανείς στην Ελλάδα δεν διαφωνεί με την υποτίμησή τους. Το ότι δεν είναι Έλληνες είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εθνική συναίνεση πάνω στην άγρια εκμετάλλευσή τους. Το ελληνικό κράτος έχοντας πλέον μακροχρόνια πείρα πάνω στο ζήτημα και έχοντας εξασφαλίσει αυτή τη μεγάλη εθνική συναίνεση (από το ΚΚΕ μέχρι τους ακροδεξιούς), ξέρει πώς να εκμεταλλεύεται το λεγόμενο «μεταναστευτικό» προς πάσα κατεύθυνση (βλ. την κρίση στον Έβρο το 2020), να αναπροσαρμόζεται ως προς τις ειδικότερες επιδιώξεις του (βλ. πολιτική επί των ΜΚΟ) και να βελτιώνει τα ήδη υπάρχοντα όπλα για την επίτευξη των στόχων του που έχουν να κάνουν με την κερδοφορία των αφεντικών του (βλ. ΔΥΠΑ και εποχική εργασία μεταναστών). Και όλα συνεχίζουν να βαίνουν ομαλά στην κάτω γωνιά των Βαλκανίων. Αντίστοιχα, το «ζήτημα» είναι κεντρικό και για τις antifa ομάδες. Από πλευράς πολιτικής στάσης και ηθικής δεν δεχόμαστε να σιωπούμε, να είμαστε μέρος αυτής της μεγάλης εθνικής συναίνεσης μπροστά στην άγρια εκμετάλλευση και υποτίμηση των «ξένων». Αυτή είναι η ελάχιστη βάση του αντιρατσισμού σήμερα.

Υποσημειώσεις

[1] Βλέπε α) «Ρατσισμός και μετανάστευση: Η παρανομοποίηση των μεταναστών εργατών στην υπηρεσία της εθνικής συμφιλίωσης», *151*, τ. 25, Άνοιξη-Καλοκαίρι 2022 και β) «Από το καδρόνι στο φεστιβάλ: ένα σχέδιο αφομοίωσης των μεταναστών που μισοπέτυχε, 2000-2010», *151*, τ. 26, Φθινόπωρο-Χειμώνας 2022 και γ) «Μετανάστευση στη δεκαετία του 2000 (μέρος β'): Από την αριστερά στις ΜΚΟ», *151*, τ. 27, Χειμώνας-Άνοιξη 2023, δ) «2004-2011: Μεγαλώνοντας από πογκρόμ σε πογκρόμ», *151*, τ. 28, Άνοιξη-Καλοκαίρι 2023, ε) «Έλα να μην κάνουμε έναν Έλληνα ακόμη: η κρατική πολιτική για τις ιθαγένειες που μοίραζε ξύλο», *151*, τ. 29, Φθινόπωρο-Χειμώνας 2023 και στ) Ο μετανάστης λάστιχο: Το πρώτο και το τελευταίο ζήτημα στη δεκαετία της κρίσης, 2012-2019, *151*, τ. 32, Φθινόπωρο-Χειμώνας 2024.

[2] «Χρυσοχοΐδης στο ΘΕΜΑ: Να ξαναφτιάξουμε την Ελλάδα από την αρχή μετά την πανδημία του κορωνοϊού», Δημήτρης Πώποτας, Άρια Καλύβα, *Πρώτο Θέμα*, 31.3.2020.

[3] «Μεταναστευτική διαχείριση (για την αντιμετώπιση των σχεδόν αόρατων)», *151*, τ. 20, Απρίλιος 2020.

[4] «Δύο νεκροί, μία αγνοούμενη και δεκάδες τραυματίες στον Έβρο», *ΕΦΣΥΝ*, 7.4.2020.

[5] «Μητσοτάκης στο CNN: Νεκρή η συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας με ευθύνη της Άγκυρας, *Καθημερινή*, 6.3.2020.

[6] «Χρυσοχοΐδης στο ΘΕΜΑ: Να ξαναφτιάξουμε την Ελλάδα από την αρχή μετά την πανδημία του κορωνοϊού», *ό.π.*

[7] «Το λιμενικό, το άσυλο και κάτι λεφτά που είναι να έρθουν», *Antifa*, τ. 77, Οκτώβριος 2021.

[8] «Από τα "κύματα" της πανδημίας στις "ροές" των μεταναστών: Η διαχείριση της μετανάστευσης μέσα από "δραμα" και φράγκα», *Antifa*, τ. 83, Δεκέμβριος 2023.

[9] «Πρώτη η Ελλάδα στη νέα κατανομή χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την ενίσχυση της διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών στην ΕΕ», *Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου*, 13.11.2023.

[10] «Νέοι πόροι 1.920.000,00 € διατίθενται από το Ταμείο Αλληλεγγύης – Συνολικά έχουν εγκριθεί 153 έργα και έχουν διατεθεί 65.565.014,43 €», *Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου*, 23.5.2023.

[11] «Από τα "κύματα" της πανδημίας στις "ροές" των μεταναστών: Η διαχείριση της μετανάστευσης μέσα από "δραμα" και φράγκα», *ό.π.*

[12] «Μετανάστευση στη δεκαετία του 2000 (μέρος β'): Από την αριστερά στις ΜΚΟ», *ό.π.*

[13] «Έλα να μην κάνουμε έναν Έλληνα ακόμη: η κρατική πολιτική για τις ιθαγένειες που μοίραζε ξύλο», *ό.π.*

[14] «Μεταναστευτική διαχείριση (για την αντιμετώπιση των σχεδόν αόρατων)», *ό.π.*

[15] «Έθνος ενιαίο, ομοούσιο, αδιαίρετο: Άδειες παραμονής και εργασία μεταναστών, 25 χρόνια μετά», *151*, τ. 30, Χειμώνας-Άνοιξη 2024.

[16] «Χίος: Μειώνονται και άλλο οι διαμένοντες στο ΚΥΤ της ΒΙΑΛ», *www.xiakoslaos.gr*, 5.10.2022.

[17] «Εργαζόμενοι στο ΚΥΤ ΒΙΑΛ Χίου: Ζητούν να παραμείνει ανοικτό μέχρι να υπάρξει νέο», *www.xiakoslaos.gr*, 12.5.2022.

[18] «Ρατσισμός και μετανάστευση: Η παρανομοποίηση των μεταναστών εργατών στην υπηρεσία της εθνικής συμφιλίωσης», ό.π.

[19] «Έθνος ενιαίο, ομοούσιο, αδιαίρετο: Άδειες παραμονής και εργασία μεταναστών, 25 χρόνια μετά», ό.π.

[20] «Τροπολογία υπ. Εργασίας: Άδειες διαμονής σε αλλοδαπούς εργαζόμενους», *Καθημερινή*, 15.12.2023.

[21] «Τροπολογία μεταναστών: Οι 6 χώρες για εισαγωγή εργατών - 'Το Πακιστάν δεν είναι σε αυτές' ξεκαθαρίζει ο Γεωργιάδης», *Thetoc*, 19.12.2023.

[22] «Επιβεβαιώνουν μέσα απ' τις διευκρινίσεις τις συζητήσεις για 500.000 εργάτες απ' το Πακιστάνω, *ΕΦΣΥΝ*, 20.12.2023.

[23] 23. «Το πείραμα της Ημαθίας που πέτυχε! Το μάνατζμεντ των μεταναστών στο νότιο άκρο των Βαλκανίων απ' την πανδημία μέχρι σήμερα», 151, τχ. 28, καλοκαίρι-φθινόπωρο, 2023.

Όλα περνούν, αν πραγματικά το θέλουμε
Ενωμένοι, θα σφίγγουμε ο ένας με τον άλλο τους αγκώνες
Παρά τους σκληρούς καιρούς
Έχουμε το θάρρος στη καρδιά
Και κάθε μέρα συνεχίζουμε
Με βήματα από πίσω προς τα μπρος
Και γράφουμε ποιήματα των τριάντα λέξεων μόνο
Αχ, αύριο η ζωή ξαναρχίζει
Και μαζί της πλησιάζει η ώρα
Που θα γεμίσουμε τους σάκους μας
Και θα ξαναγυρίσουμε στο σπίτι
Όλα περνούν αν πραγματικά το θέλουμε.
Ενωμένοι θα σφίγγουμε ο ένας με τον άλλο τους αγκώνες
Και θα γελάμε πάνω στα χαλάσματα του γκέτο

Το εμβατήριο της Τερεζιν-1942, του Karel Švenk
(80 χρόνια από την απελευθέρωση του Τερεζιν)

